

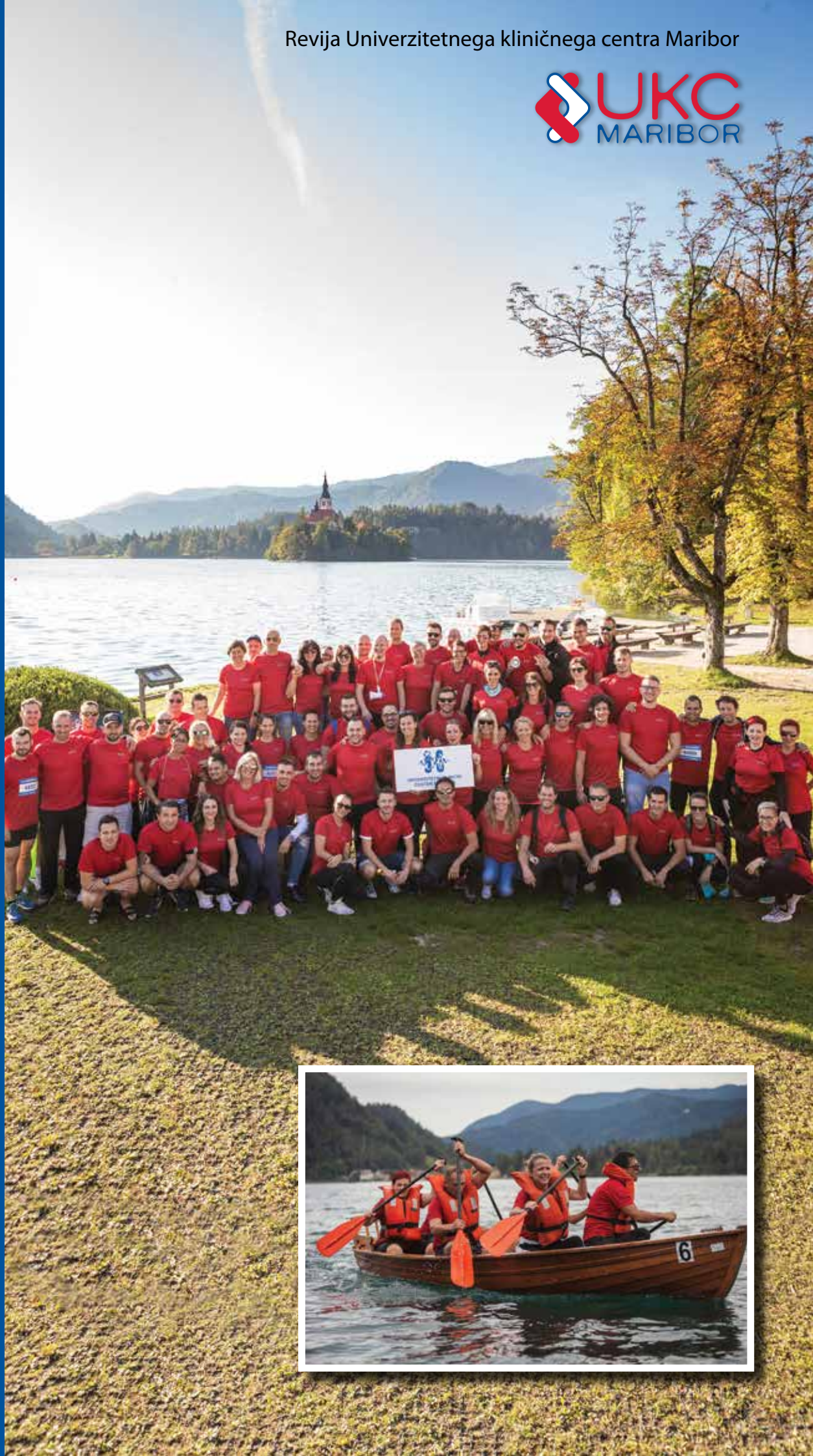
leto 2019, letnik XX
številka 3

TISKOVINA

Revija Univerzitetnega kliničnega centra Maribor

Naša bolnišnica

Kazalo

2	Kazalo
3	Znanstveno-raziskovalna dejavnost v UKC Maribor – da ali ne?
4	Informatika in UKC Maribor
5	Seji Sveta zavoda UKC Maribor
6	Ali hitreje spremenimo sistem ali sebe?
7	Pomembnost varstva osebnih podatkov in varstva zasebnosti pacientov po opravljenem izrednem notranjem nadzoru varstva osebnih podatkov
8	Poročanje o izvajanju sanacije za obdobje april–junij 2019
9	Pomoč pri uresničevanju znanstveno-raziskovalne dejavnosti
12	Podelitev naziva KLINIKA Oddelku za ORL in MFK UKC Maribor
14	Skupaj za zdravje
17	Sredozemska prehrana varuje pred srčnožilnimi boleznimi
18	Elektronsko dokumentiranje zdravstvene nege
19	Cepljenje proti gripi
20	Onkološka zdravstvena nega – praznovanje naše raznolikosti
21	Horizonti rehabilitacije 2019 Bolečina v vratu
23	30 let izdelovanja opornic v delovni terapiji na Inštitutu za fizikalno in rehabilitacijsko medicino
25	Rožnati oktober – mesec boja proti raku dojk
26	Teden dojenja v oktobru
27	Strokovno srečanje Ravnarje z ljudmi pri delu
27	Razvajanje z našim sladoledom
28	Asistent dr. Tomislav Šarenac – novi doktor znanosti na Oddelku za očne bolezni UKC Maribor
29	Pže deveta nagrada Nemškega oftalmološkega združenja za oftalmologe UKC Maribor
30	Moje mesto, moji heroji
31	XIV. športne igre slovenskih bolnišnic – Bled
34	Usposabljanje iz mediacije in medijskih veščin
36	Intervju z mediatorjem Janezom Lenclom
38	Kongres transfuzijske medicine
39	Prekmursko potepanje EXPANO in GORIČKO
40	Rdeči noski
40	Obdarovanje porodnic
41	Donacija CTG-aparata
42	Ride4Women
43	Častim 1/2 litra!
44	V miškini rokavički
45	Punčke iz cunj
46	6. koncert pevskega zbora La vita
47	Marija Škafar – UTRIP
49	Marjeta Kokoš, prejemnica priznanja Angele Boškin za življenjsko delo
51	Obrazi Kube
54	Srečanje mednarodnega združenja za afazijo AIA v Ženevi
55	Prof. dr. dr. Alexander Kübler – naš prijatelj in dobrotnik
57	Portreti visokošolskih učiteljev, zaslužnih za nastanek MF UM
59	Nespregledano na poti do UKC Maribor in MF UM
62	Slovenija oživlja
63	Duhovna oskrba in duhovnost v zdravstveni negi: osrednji poudarek konference na UM FZV
64	Nagrade in priznanja na Univerzi v Mariboru Fakulteti za zdravstvene vede
67	Izvedba učne delavnice s področja ocene zdravstvenega stanja pacienta
68	Primarij dr. Janko Dernovšek, prvi mariborski oftalmolog
70	Prim. dr. France Cundrič (1908–1994)
72	Prof. dr. Borut Gorišek ob njegovi 80-letnici
75	Mirko Černič
80	In memoriam
81	Zahvale
90	Zgodovino UKC Maribor pišemo zaposleni...
91	Iz kuhinje
92	Napovednik dogodkov

Direktor:

prof. dr. Vojko Flis, dr. med.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Lencl, dipl. inž. za zveze

Uredniški odbor:

izr. prof. dr. Matjaž Vogrin, dr. med., prof. dr. Vojko Flis, dr. med., Tina Škerbinc Muzlovič (T. Š. M.), univ. dipl. medij. kom., Samo Turk, univ. dipl. ekon. (S. T.), prof. dr. Ivan Krajnc, dr. med., izr. prof. dr. (Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske) Majda Pajnkihar, univ. dipl. org.

Lektorji:

Urška Jodl Skalicky (U. J. S.), mag. phil., Urška Antonič, prof. ang., Sebastijan Frumen, prof. slov., Milan Golob

Fotografije:

UKC Maribor, Rebeka Gerlič (R. G.), univ. dipl. ekon., Nina Bračič (N. B.), prof. razrednega pouka

Naklada:

3.000 izvodov

Grafično oblikovanje in tisk:

Evrografis d. o. o.

Naslov uredništva:

Univerzitetni klinični center Maribor, za uredništvo Naše bolnišnice, Ljubljanska ulica 5, 2000 Maribor Uredništvo si pridržuje pravico, da po potrebi skrajša ali slogovno popravi članke.

Fotografija na naslovnici:

Rok Gombač

Naša bolnišnica je dostopna tudi na spletni strani www.ukc-mb.si/bolnisnica/interni-casopis/

Znanstveno-raziskovalna dejavnost v UKC Maribor – da ali ne?

Delovanje v mednarodnem okolju je v medicini nujno, vendar ne le zaradi izmenjave najnovejših kliničnih dognanj in znanstvenoraziskovalnih dosežkov, ki so pomembni pri zdravljenju pacientov. Pomembno je, ker omogoča stik s kolegi iz tujine. Neposredni pogovor je vreden več kot tisoč prebranih strani. Beseda pa ne teče le o raziskavah in kliničnem delu, ampak mnogokrat primerjamo tudi delovanje zdravstvenih sistemov in organiziranost znanstvenoraziskovalne dejavnosti v posameznih državah. In te primerjave so, praviloma, zelo zanimive.

Svet postaja, oziroma je že postal, globalna vas. To še posebej velja za področje znanstvenoraziskovalnega dela. Za vse raziskovalce – tudi s področja medicine – veljajo iste zakonitosti. Popolnoma vseeno je, ali raziskujemo na primer regenerativne potenciale hrustančnih celic v laboratoriju univerze v Oxfordu, Lomonosov v Moskvi ali v UKC Maribor. Pomembno je le eno: ali so rezultati raziskovalnega dela objavljeni v mednarodno priznani, strokovni reviji.

Med raziskovalci že dolgo velja krilatica »publish or vanish«, torej objavi ali pa boš izginil brez sledu. Te lekcije sem se naučil pred dvajsetimi leti, ko sem se izpopolnjeval na ustanovi Harvard Shoulder Institute v Bostonu, ZDA. Moj mentor, ki je bil profesor na Harvardski univerzi, je imel laboratorij za znanstvenoraziskovalno delo, ki ga je plačeval iz lastnega žepa. Ko sem se temu čudil, mi je preprosto rekel: »Če želim, da moja beseda v mednarodnem znanstvenoraziskovalnem svetu kaj šteje, mora biti podprta z odličnimi raziskavami, objavljenimi v najboljših revijah«. In ko posameznikova beseda v ZDA nekaj šteje, se to seveda preračuna v dolarje, kar je v primeru mojega mentorja takrat znašalo približno tri milijone ameriških dolarjev letno. Kot vam je znano, smo pri nas še zelo daleč od takšnega načina razmišljanja.

Kakor koli, pravilo »publish or vanish« je v mednarodnem prostoru strogo v veljavi in borba za objave je neizprosna. Relevantnih revij s področja medicine je relativno malo, raziskovalcev iz vsega sveta, ki želijo objavljati, pa ogromno. Verjetnost uspešne prijave v povprečni reviji znaša manj kot deset odstotkov, v vrhunski pa manj kot pet odstotkov.

Zakaj vse to razlagam? Zato, da bo popolnoma jasno, da v tako neusmiljeni mednarodni znanstvenoraziskovalni konkurenci UKC Maribor nima nobene možnosti za preboj in obstoj, če ne bo bistveno več vložil v razvoj kadrov in zagotavljanje pogojev za raziskovalno delo. In to takoj. Prvi mali koraki so bili sicer že storjeni z ureditvijo financiranja internih raziskovalnih projektov

(IRP), vzpostavitev Projektne pisarne za raziskovalno delo, na grajevanjem objav in nakupom raziskovalne infrastrukture na nekaterih oddelkih itd. Zavedam se, da je to v primerjavi z UKC Ljubljana, ki ima bistveno bolj financirano terciarno dejavnost (razmerje je 1 : 3.9, medtem ko je razlika v količini opravljenega dela 1 : 2.2, kar konkretno pomeni 24 milijonov EUR za UKC Maribor proti 95 milijonom EUR za UKC Ljubljana), premalo za enakopravno bitko, kaj šele z deželno bolnišnico LKH Gradec, da ne naštavam naprej.

Prav zato želim čestitati in se zahvaliti vsem v UKC Maribor in na Medicinski fakulteti, ki ste v preteklih letih pripomogli k temu, da smo dosegli status klinične ustanove. Zavedam se, da je bila velika večina dela opravljena v prostem času, ponoči in ob »prostih« koncih tedna. Zavedam se tudi, da tako ne gre več naprej in da bo v prihodnjem obdobju izredno pomembno zagotoviti zadostno število raziskovalcev, ki bodo imeli na razpolago dovolj časa prav za raziskovalno delo. Tu ne mislim le zdravnikov, temveč tudi številne druge strokovnjake, kemike, farmacevte, psihologe in seveda medicinske sestre. Prav tako bo potrebna ustrezna (vrhunska) infrastruktura ter strokovna podpora ustreznih služb.

Pa še nekaj. Biti raziskovalec na področju medicinskih ved ni preprosto, biti odličen raziskovalec v mednarodnem prostoru pa je izjemno zahtevno. V UKC Maribor jih ni mnogo (dosežke posameznih raziskovalcev, oddelkov in klinik si lahko ogledate na intranetni strani pod zavihkom strokovni direktor), zato je naloga ustanove, da te posameznike in njihove raziskovalne skupine podpre, kolikor je to le mogoče. To bomo tudi storili.

Če želimo dvigniti raven znanstvenoraziskovalnega dela v ustanovi, izzivov in nalog ne bo kmalu zmanjkalo. V letu 2020 bom direktorju UKC Maribor in Svetu zavoda UKC Maribor predlagal sistematično zagotavljanje boljših pogojev za raziskovalno delo, in sicer na področju kadrov, prostorov in opreme. Za to bo potrebnih več finančnih sredstev, a ne dvomim o tem, da bo predlog upoštevan!

UKC Maribor seveda ne bo »izginil brez sledu«, če bo opustil znanstvenoraziskovalno delo. Še zmeraj bodo ostali bolniki, ki jih bo treba zdraviti, tako kot v ostalih splošnih bolnišnicah v državi. Bomo pa izgubili status univerzitetnega kliničnega centra, sredstva, ki so temu namenjena, predvsem pa dodano vrednost – odličnost, ki jo znanstvenoraziskovalna dejavnost na področju medicine prinaša. In to ne pride v poštev!

Strokovni direktor izr. prof. dr. **Matjaž Vogrin**, dr. med.

Informatika in UKC Maribor

Čeprav je informatika v primerjavi z medicino relativno mlada veda, lahko z gotovostjo trdim, da sodobna medicina brez informatike več ni mogoča. Informacijske rešitve, implementirane v medicino, omogočajo hitrejšo, kakovostnejšo obravnavo in zdravljenje bolnika, saj ima danes zdravnik vse pacientove podatke na voljo na enem mestu, in sicer na portalu ZVEM. Žal so nekatere informacijske rešitve, ki jih je razvilo Ministrstvo za zdravje (e-recept, e-napotnica), za zdravstveno osebje dokaj naporne, saj imajo ob sami uporabi omenjenih rešitev občutek, da so se razvile brez sodelovanja s stroko. Tako je recimo pisanje e-receptov in e-napotnic dolgotrajno in jemlje zdravnikom preveč časa v ambulantah, kjer je dnevno naročenih tudi 50 pacientov ali več. Seveda je na tem področju možnih še obilo izboljšav, vendar se je treba zavedati, da poti nazaj več ni in da so papirni recepti in napotnice v »izumiranju«. Izvedba digitalizacije tako kompleksnega sistema, kot je zdravstveni, zahteva usklajevanje na različnih nivojih znotraj zdravstvenega sistema in določene materialne in nematerialne vire, kar je izredno zahtevna naloga. Težava je v tem, da je UKC Maribor zadnjih deset let izredno malo vlagal v IT, kar se najbolj opaža v zastarelosti opreme in aplikacijah, ki ne sledijo potrebam in zahtevam zaposlenih. Svet zavoda v sedanjih zasedbi že od vsega začetka opozarja na pomembnost tega področja za delovanje UKC Maribor in podpira vlaganja v nove informacijske tehnologije, čemu je naklonjeno tudi vodstvo, zato se trenutno pospešeno izvaja menjava računalnikov, mrežne opreme, določenih starih strežnikov in ostale opreme. V pripravi oz. v končnih fazah so tudi razpisi za nove aplikacije kadrovske službe, materialnega poslovanja, medtem ko je razvoj novega programa za bolnišnično poslovanje iMedis v teku. Njegova implementacija v redno delo je načrtovana za leto 2021. Za agilnejše poslovanje, zmanjševanje tveganj in hitrejšo odzivanje na spremembe v poslovanju bo vpleljala omenjenih novih aplikacij vsekakor zelo dobrodošla, saj bo omogočala enostaven in hiter dostop do potrebnih informacij za redno delo.

Žal projekt obvladovanje in obračun delovnega časa še vedno ni v celoti implementiran v poslovanje UKC Maribor, le-tega namreč na oddelkih urejajo v dveh različnih programih, kar vodi v nepotrebno podvajanje dela, napake v obračunu plač, posledica pa so lahko tudi napačno obračunane plače ter slaba volja zaposlenih. Težava je v zastarelosti programa za obračun plač, katerega razvoj ni sledil modernim tehnologijam in bazam podatkov. Kljub nenehnim opozarjanjem s strani Sveta zavoda o pomembnosti in občutljivosti tega področja za UKC Maribor, le-to še zmeraj ni urejeno.

Z novimi računalniki prihaja tudi sprememba pri prijavi v informacijski sistem UKC Maribor, ki je skladna z Zakonom o varstvu osebnih podatkov. Zaposleni v UKC Maribor so dolžni varovati poklicne skrivnosti oz. informacije o zdravstvenem stanju pacienta in na enak način morajo skrbeti tudi za svoja osebna prijavna gesla ki jih dobijo za vstop v informacijski sistem UKC Maribor. Nezakoniti vpogledi v osebne podatke pacientov, zlorabe osebnih podatkov pacientov in osebnih gesel zaposlenih so namreč vse pogostejše, globe za zlorabo pa niso majhne. Zavedati se je treba, da se z nezakinitim vpogledom krši temeljna pravica in svoboščina posameznika do varstva njegovih osebnih podatkov. Do vašega osebnega gesla za vstop v informacijski sistem UKC Maribor imejte enak odnos kot do vaše številke PIN za bančno kartico, ki ga tudi ne poveste nikomur, kaj ne?

Mitja Hojs, univ. dipl. ekon.,
Podpredsednik Sveta zavoda UKC Maribor

Seji Sveta zavoda UKC Maribor

Avtor: S. T.

Foto: R. G.

Julija in septembra letos so se člani Sveta zavoda z vodstvom UKC Maribor sestali na 20. in 21. redni seji Sveta zavoda UKC Maribor. Obravnavali so širok spekter tematik. Sejo so začeli z obravnavo in potrditvijo dnevnega reda ter potrditvijo zapisnika 19. seje, nato pa nadaljevali z naslednjimi temami: Pregled realizacije sklepov in pobud preteklih sej, Poročilo o poslovanju UKC Maribor za obdobje januar–marec 2019, Poročilo o teku in realizaciji investicij, ki so bile zastavljene v PD in FN 2019, Notranje revizijsko poročilo o skladnosti izvajanja sanacijskih ukrepov v letu 2018 s sanacijskim programom, Poročilo o delovni uspešnosti sanacijske uprave za obdobje od 11. 12. 2018 do 31. 3. 2019, Ocena trenutnega stanja in predlog strokovnega razvoja ter program dela strokovnega direktorja UKC, Ocena trenutnega stanja in predlog strokovnega razvoja ter program dela pomočnice direktorja UKC za področje zdravstvene nege, Potrditev investicijskih dokumentacij (Obnova kuhinje UKC Maribor, Izgradnja prizidka h Kliniki za interno medicino za potrebe Oddelka za kardiologijo in angiologijo, Ureditev prostorov Centralne lekarne UKC Maribor za verifikacijo, Nakup robota za avtomatiziran prejem in izdajo zdravil v Univerzitetnem kliničnem centru Maribor), Soglasje k Spremembi Sistemizacije delovnih mest UKC Maribor – kompetence v zdravstveni negi ter Oddelek za patologijo, Posebni program na področju ortopedije v UKC Maribor v letu 2019.

Na 21. redni seji so prisotni sprva obravnavali in potrdili dnevni red ter zapisnik 20. redne seje Sveta zavoda UKC z

dne 2. 7. 2019, nato pa nadaljevali s pregledom realizacije sklepov in pobud preteklih sej Sveta zavoda UKC Maribor in obravnavali naslednje teme: Odgovor Svetu zavoda na navedbe upokojenke UKC Maribor, ki izhajajo iz odprtega pisma direktorju UKC Maribor, Odgovor v zvezi z dopisi Ministrstva za zdravje, vezano na nedovoljeno obdelavo osebnih podatkov, Poročilo o poslovanju UKC Maribor za obdobje januar–junij 2019, 3-mesečno poročilo o izvajanju sanacije in delovni uspešnosti za obdobje april–junij 2019, Poročilo o izrednem odpisu osnovnih sredstev in drobnega inventarja zaradi trajne izločitve iz uporabe v obdobju april–junij 2019, Znanstveno-raziskovalna dejavnost v UKC Maribor, Poročilo o problematiki nabav materialnih sredstev, Soglasje k sistemizaciji delovnih mest v UKC Maribor – Oddelek za onkologijo, Poročilo o čakalnih dobah za obdobje II. kvartala, Izdaja soglasij za delo direktorju UKC Maribor, Izdaja soglasja za delo strokovnemu direktorju UKC Maribor. Sejo so zaključili z informacijami, vprašanji in pobudami.

Ali hitreje spremenimo sistem ali sebe?

Avtor: mag. Karin Jurše, univ. dipl. ekon., pomočnica direktorja UKC za nabavo

Čeprav se leto še ni končalo in je pred nami še nekaj nabav, že pričenjamo s pripravo novega finančnega načrta za leto 2020. Ni odveč, da ponovno izpostavimo nekaj ključnih elementov naročanja, saj tudi v letu 2020 ne pričakujemo, da bi bil finančni načrt na ministrstvu potrjen pred junijem, kar bo od nas zahtevalo hitro reakcijo v drugi polovici leta. Žal velja enak sistem javnega naročanja, če bodisi naročamo nujne medicinske pripomočke bodisi tona krompirja. Zakonodajalec do sedaj ni pristal na spremembo predpisov, ki bi omogočali enostavnejše naročanje v zdravstvu, zoper bolnišnice in odgovorne osebe pa pravkar potekajo preiskovalni postopki v zvezi z javnimi naročili v zdravstvu na parlamentarni ravni, v revizijski komisiji in celo pred prekrškovnimi sodišči. Prav zato je smiselno, da se potrebe čim bolj smiselno razdelajo (specifikacije) in da se istovrstni predmeti nabave združijo v skupna naročila (podobno kot smo naredili za infuzomate, EKG, defibrilatorje itd.).

Kaj omogoča hitrejšo izvedbo javnega naročila?

Na prvem mestu je zagotovo dobra priprava specifikacij predmeta naročila. Specifikacija ni vezana na začetek javnega naročila, temveč jo lahko začnemo pripravljati kadar koli – tudi sedaj. Na drugem mestu je zelo pomembna odzivnost članov strokovne komisije pri odgovorih na vprašanja ponudnikov in tistih sodelavcev, ki predmet naročila kasneje testirajo (če je to potrebno). Za ti dve fazi po dosedanjih izkušnjah v postopku javnega naročanja porabimo več kot 70 % časa. Zadnji primer dolgo trajajočega naročila je javno naročilo medicinskega potrošnega materiala, kjer testiranje in ocenjevanje poteka že več kot tri mesece.

Kaj vpliva na cene v ponudbi?

Na splošno lahko rečemo, da na cene vplivajo nujnost nabave, specifikacija in številčnost možnih ponudnikov. Če predmet naročila potrebujemo takoj, in/ali to vedo tudi ponudniki, smo se znašli v podrejenem položaju. Če specifikacije pišemo na način, da sta lahko le eden ali dva ponudnika, smo v podrejenem položaju. Če sta na slovenskem trgu le eden ali dva ponudnika, smo v podrejenem položaju, saj izkušnje kažejo, da ponudnikov iz tujine tako rekoč ni. Kadar je konkurenca odprta, in/ali predmetov naročila nismo prisiljeni nemudoma nabaviti oz. nabaviti pod katerimi koli pogoji, potem lahko pričakujemo cene, ki so podobne evropskim cenam. Zadnji primer dobrega pogajalskega položaja je nakup endoskopskih stolpov, kjer nobena ponujena cena ni presegla zneska 80.000 EUR, čeprav so bile informativne ponudbe za iste aparate tudi 150.000 EUR.

Kako poteka naročanje?

Vsako naročilo mora ne glede na njegovo vrednost imeti ustrezno dokumentacijo. Še vedno se nam namreč dogaja, da se zadeve naročijo in izvedejo brez naročilnice ali pogodbe, kar je nedopustno in v nasprotju s predpisi. Odobritev direktorja in strokovnega direktorja na vlogi oddelka ali posameznika še ni ustrezna dokumentacija. Ustrezna dokumenta sta naročilnica ali pogodba, ki sta rezultat bodisi evidenčnega bodisi javnega naročila. Tako imenovano evidenčno naročilo je manjše vrednosti in je lahko izvedeno hitro, saj zanj ne veljajo postopki javnega naročanja. Večino teh naročil objavimo na naši spletni strani, razen nekaterih specifičnih naročil iz zdravstvenega področja, kjer ponudnike neposredno kontaktiramo. Javna naročila se objavljajo na e-portalu in v Uradnem listu EU. Povprečni rok za predložitev ponudb je 45 dni od objave naročila (zakonsko najmanj 30 dni). Roki se običajno še podaljšujejo, ker na vprašanja ponudnikov ne odgovarjamo sproti in ker imamo veliko število popravkov specifikacij.

Zunanji nadzor nad izvedbo javnih naročil izvaja Državna revizijska komisija, ki nam je že očitala, da v objavi javnih naročil ne vnašamo realnih količin, ki so v nekaterih primerih kasneje prekoračena tudi za več deset odstotkov. Dodatno nas na seminarjih opozarjajo na drobljenje naročil. Čeprav se mogoče zdi, da je objava javnega naročila za nabavo enega računalnika, ene vrtalke ali enega mikroskopa na EU portalu kratko malo smešna in čudna, saj so vrednosti posameznega artikla pod 20.000 EUR, je takšno nabavo možno zakonito izpeljati le na način, ki poteka na enak način, kot če bi naročali npr. mikroskope v vrednosti 500.000 EUR.

Zato je še kako pomembno, da čim več istovrstnih nabav opravimo v skupnih naročilih, saj prihranijo veliko dela in časa z objavljanjem. Vse sodelavce znova lepo prosimo za aktivno sodelovanje v letu 2020.

Pomembnost varstva osebnih podatkov in varstva zasebnosti pacientov po opravljenem izrednem notranjem nadzoru varstva osebnih podatkov

Avtor: mag. Klara Mihaldinec, univ. dipl. prav., pooblaščenca oseba za varstvo osebnih podatkov, pomočnica direktorja UKC za pravne zadeve

Vsakršna nedovoljena obdelava pacientovih osebnih podatkov (npr. nepooblaščen vpogledi v fizično ali elektronsko zdravstveno dokumentacijo) je kazniva, nezakonita in nedopustna. UKC Maribor je dolžan v skladu z Zakonom o pacientovih pravicah vsak ugotovljen ali sporočen primer nedovoljenega sporočanja ali druge nedovoljene obdelave osebnih podatkov o pacientu – ne glede na voljo pacienta – posebej raziskati in ugotoviti morebitno odgovornost zdravstvenih (so)delavcev ali drugih oseb ter primer pisno dokumentirati. O tem moramo obvestiti pacienta, pristojnega zastopnika pacientovih pravic in informacijskega pooblaščenca.

Med nadzorom varstva osebnih podatkov je komisija zaznala sume nedovoljene obdelave osebnih podatkov pacienta. Ker varstvo osebnih podatkov predstavlja izjemno občutljivo področje, kjer so kakršne koli zlorabe oz. nedovoljena ravnanja nedopustna, to problematiko izrecno še dodatno izpostavljamo in od vas pričakujemo, da ji namenite posebno pozornost.

Oktobra se bo izvedel tudi napovedan in nenapovedan nadzor nad varstvom osebnih podatkov na nekaterih oddelkih. Trenutno potekata dva nadzora nad upravičenostjo vpogledov v medicinsko dokumentacijo in osebne podatke (postopka na podlagi upravičene zahteve dveh pacientov).

Da spomnimo: vsi javni zdravstveni zavodi smo prejeli dopis Ministrstva za zdravje, v katerem je bila naložena izvedba izrednega notranjega nadzora na področju varstva zasebnosti in varstva osebnih podatkov, vključno s presojo ustreznosti pravic, pooblastil in sistema varovanja podatkov v informacijskih sistemih. V te namene je bil uveden izredni notranji nadzor varstva osebnih podatkov.

Imenovana komisija je med nadzorom ugotovila pravilnost beleženja vpogledov v informacijski sistem Medis. Ugotovljeno je torej bilo, da so bili vpogledi, ki so bili izvedeni v točno določenem trenutku, tudi ustrezno zabeleženi. V drugem delu nadzora, v katerem smo preverjali upravi-

čenost vpogledov v osebne podatke in medicinsko dokumentacijo pacienta med hospitalizacijo, je komisija ugotovila sum nepooblaščenih vpogledov v osebne podatke. Od tega sum 7 nedovoljenih vpogledov v osebne podatke: ime, priimek, naslov, datum rojstva, EMŠO (ne pa v medicinsko dokumentacijo). Na primer: zaposleni, ki ni sodeloval v procesu zdravljenja, je iz radovednosti poiskal npr. podatek o letu rojstva pacienta.

Prav tako je komisija zaznala pet primerov zaposlenih, ki so opustili dolžno skrbstvo za svoje geslo, kar je posledično lahko vodilo v nepooblaščen vpogled v osebni podatek (ne pa v medicinsko dokumentacijo). V tem primeru zaposleni torej ni bil na svojem delovnem mestu, vendar je nekdo drug uporabljal njegovo geslo, ali pa je zaposleni zapustil delovišče, vendar se ni odjavil iz sistema Medis.

S temi zaposlenimi je komisija opravila pogovor in zaposleni so prejeli opozorila v postopku redne odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga. Zaposleni se bodo dolžni udeležiti predavanj s področja varstva osebnih podatkov.

Med trajanjem našega nadzora je zaradi navedb v medijih informacijski pooblaščenec po uradni dolžnosti uvedel nadzor in že 23. avgusta 2019 v UKC preveril pravilnost poteka nadzora. Ob koncu nadzora smo jih bili dolžni v skladu s 46. členom Zakona o pacientovih pravicah o naših ugotovitvah seznaniti. Zaznani primeri oz. zaposleni lahko od Informacijskega pooblaščenca pričakujejo odločbe o prekršku.

Informacijski pooblaščenec je v dosednji praksi v primeru ugotovljenih nezakonitih vpogledov v zbirke osebnih podatkov kršiteljem v večini primerov izrekel globo: najnižja letošnja globa je znašala 830 evrov, najvišja pa 3000 evrov (povzeto po: <https://www.delo.si/novice/slovenija/vojunje-nje-za-drugimi-krsetelje-lahko-drago-stane-213512.html>).

V namene ozaveščanja zaposlenih o pomembnosti varstva osebnih podatkov in v izogib nadaljnjim kršitvam redno potekajo izobraževanja za zaposlene, redno se bodo izvajali tudi nadzori.

Varstvo osebnih podatkov je opredeljena kot človekova pravica in temeljna svoboda, ki jo z Ustavo Republike Slovenije. Osebnih podatki pacientov spadajo med občutljive osebne podatke, saj vsebujejo podatke o zdravstvenem stanju posameznika ter zahtevajo posebno zavarovanje (posebno oznako in zavarovanje, ki onemogoča dostop nepooblaščenim osebam) in omejeno obdelavo (13. člen Zakona o varstvu osebnih podatkov). Obdelava oz. zavarovanje občutljivih osebnih podatkov v nasprotju z ZVOP-1 lahko predstavlja prekršek, zloraba osebnih podatkov pa tudi kaznivo dejanje. Pacient, čigar osebni podatki so bili zlorabljeni, ima pravico tudi do sodnega varstva (pred upravnim sodiščem lahko vloži tožbo za ugotovitev, da je kršitev obstajala, če mu v zvezi s kršitvijo ni zagotovljeno drugo sodno varstvo, oz. pred civilnim sodiščem zahteva povrnitev nepremoženjske škode).

Pravica do varstva osebnih podatkov je prav tako ena izmed

temeljnih pacientovih pravic – 44. člen Zakona o pacientovih pravicah (ZPacP). Vsak pacient ima pravico do zaupnosti osebnih podatkov, vključno s podatki o obisku pri zdravniku in drugih podrobnostih o svojem zdravljenju.

S pacientovimi zdravstvenimi in drugimi osebnimi podatki morajo zdravstveni (so)delavci ravnati v skladu z načelom zaupnosti in predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov. Ob tem velja poudariti zahtevo po varovanju poklicne skrivnosti, po kateri so zdravstveni (so)delavci ter druge osebe, ki so jim zaradi narave njihovega dela podatki dosegljivi, dolžni kot poklicno skrivnost varovati vse, kar pri opravljanju svojega poklica ali dela zvedo o pacientu, zlasti informacije o njegovem zdravstvenem stanju, njegovih osebnih, družinskih in socialnih razmerah ter informacije v zvezi z ugotavljanjem, zdravljenjem in spremljanjem bolezni ali poškodb. Poklicno molčečnost izrecno ureja tudi Kodeks zdravniške etike in Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije.

Poročanje o izvajanju sanacije za obdobje april–junij 2019

Avtor: Suzana Kranjc, univ. dipl. ekon, vodja Finančno računovodske službe

Sanacijska uprava UKC Maribor je avgusta poročala MZ o izvajanju sanacije za obdobje od aprila do junija 2019. Predviden vrednostni učinek ukrepov za prvo obdobje januar–junij 2019 je bil ocenjen v višini 1.656.000 EUR. Skupni vrednostni učinek izvajanja sanacije po ocenjeni realizaciji za obdobje januar–junij 2019 je znašal 2.166.963 EUR, kar predstavlja 48,93-% vrednostno realizacijo sana-

cijskih učinkov v letu 2019 v primerjavi s planom realizacije v višini 4.428.478 EUR, pri tem je potrebno upoštevati, da so učinki nekaterih ukrepov predvideni šele v drugi polovici leta. Odstotek realiziranega ukrepa v mesecu juniju 2019 je znašal 94 %. Na dan 30. 6. 2019 se je izvajalo 17 ukrepov, skladno s potrjeno novelacijo sanacijskega programa z dne 10. 6. 2019.

Št. ukrepa v Novelaciji sanacijskega programa	Naziv ukrepa	Predviden zaključek ukrepa	Nosilci	Neto učinek ukrepa na dan 31.12.2018	NOVELACIJA 2019-letni nivo	NOVELACIJA 2020-letni nivo	2019-NOVELACIJA-kumulativa	2020-NOVELACIJA-kumulativa
UKCM10	Širitev programov plačanih po realizaciji	31-12-20	doc. dr. Husam Franjo Naji / prim. dr. Gorazd Košir	1,419,827	591,015	840,158	2,010,842	2,851,000
UKCM11	Izvajanje anestezije z lastnim kadrom	31-12-20	dr. Jožica Wagner Kovačec	270,131	575,206	1,093,206	845,337	1,938,543
UKCM12	Izvajanje radioterapije	31-12-20	dr. Maja Ravnik	338,503	452,087	900,477	790,590	1,691,067
UKCM14	Izvajanje dodatnega programa CT in MR preiskav	31-12-20	doc. dr. Mitja Ruprecht	919,086	842,496	841,834	1,761,582	2,603,416
UKCM15	Uvedba programa diagnostika DORA	31-12-20	dr. Tomaž Frangež	0	557,674	838,300	557,674	1,395,974
UKCM24	Uporaba cenejših alternativ zdravil znotraj terapevtskih skupin	31-12-20	mag. Maja Petre	150,000	150,000	100,000	300,000	400,000
UKCM26	Elektronsko naročanje laboratorijskih preiskav v UKC Maribor	31-12-20	mag. Maksimiljan Gorenjak		10,000	30,000	10,000	40,000
UKCM36	Prenova nabavnega procesa	30-06-19	mag. Karin Jurše		20,000	0	20,000	20,000
UKCM37	Prenova podpornih procesov na področju financ	30-06-19	Suzana Kranjc		15,000	0	15,000	15,000
UKCM43	Centralizirani zdravstveni informacijski sistem na državni ravni	31-12-20	Ministrstvo za zdravje		0	100,000	0	100,000
UKCM45	Obvladovanje nabavnega in materialnega poslovanja	31-12-20	mag. Karin Jurše		0	85,000	0	85,000
UKCM46	Ukrepi na podlagi rezultatov osebnih izkaznic klinik in oddelkov	31-12-20	Predstojniki oddelkov		500,000	740,000	500,000	1,240,000
UKCM47	Racionalizacija porabe zdravil in medicinskega materiala	31-12-20	Aleš Turk		300,000	900,000	300,000	1,200,000
UKCM48	Razpoložljivost v sistemu razpršene proizvodnje električne energije	31-12-20	mag. Bojan Vračko		40,000	60,000	40,000	100,000
UKCM49	Enodnevna bolnišnica na kirurgiji	31-12-20	izr. prof. dr. Matjaž Vogrin		30,000	80,000	30,000	110,000
UKCM50	Nova organizacijska struktura UKC MB	31-03-20	prof. dr. Vojko Flis		0	20,000	0	20,000
UKCM51	Kontrola pravilno obračunanih bolnišničnih storitev (SPP)	31-12-20	Vanja Aleksejev		345,000	345,000	345,000	690,000
	Skupaj neto učinek na poslovnih izid (EUR)- KUMULATIVNO			3,097,547	4,428,478	6,973,975	7,526,025	14,500,000

Pomoč pri uresničevanju znanstveno-raziskovalne dejavnosti

Avtor: izr. prof. dr. Milan Reljič, dr. med.

Foto: arhiv OZRD

V okviru programa spodbujanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti v naši ustanovi je bila ustanovljena projektna pisarna. Njene naloge so nudenje pomoči pri načrtovanju in izvajanju raziskav, pridobivanje informacij o ARRS in evropskih razpisih ter pomoč pri prijavi na te razpise. Projektna pisarna skrbi tudi za izvajanje internih raziskovalnih projektov in povezovanje raziskovalnih skupin ter ustanov. Sodelavce Oddelka za znanstvenoraziskovalno delo in projektne pisarne predstavljamo v nadaljevanju. Raziskovalcem nudijo podporo tudi koordinatorji za znanstvenoraziskovalno dejavnost na posameznih klinikah in samostojnih oddelkih.

Koordinatorji za znanstvenoraziskovalno dejavnost so:

- Univerzitetni klinični center Maribor: izr. prof. dr. Milan RELJIČ, dr. med.
- Klinika za kirurgijo: doc. dr. Arpad IVANECZ, dr. med.
- Klinika za interno medicino: izr. prof. dr. Robert EKART, dr. med.
- Klinika za pediatrijo: asist. Martina FILIPIČ, dr. med.
- Klinika za ginekologijo in perinatologijo: asist. dr. Andraž DOVNIK, dr. med.
- Samostojni medicinski oddelki: izr. prof. dr. Dušan MEKIŠ, dr. med.

ODDELEK ZA ZNANSTVENORAZISKOVALNO DELO S PROJEKTNO PISARNO

Koordinator za področje znanstvenoraziskovalne dejavnosti v UKC Maribor

Izr. prof. dr. **Milan Reljič**, dr. med., spec. ginekologije in porodništva
Od 2014 predstojnik Oddelka za reproduktivno medicino in ginekološko endokrinologijo na Kliniki za gi-

nekologijo in perinatologijo.

Od 2009 izredni profesor ginekologije in porodništva na Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru.

Nekatere ostale zadolžitve:

- predsednik Komisije za medicinsko etiko, UKC Maribor
- predsednik Državne komisije za oploditve z biomedicinsko pomočjo, Ministrstvo za zdravje
- član Komisije za habilitacijske zadeve Medicinske fakulte-

te, Univerze v Mariboru

- član organizacijskega odbora za certificiranje endoskopskih kirurgov s področja reproduktivne medicine pri Evropskem združenju za humano reprodukcijo in endokrinologijo

Predstojnika

Prof. dr. **Pavel Skok**, dr. med., spec. internist

- Od 2005 prodekan za podiplomski študij na Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru

- Od 2009 do 2016 predstojnik Oddelka za gastroenterologijo na Kliniki

za interno medicino v UKC Maribor

- Od 2016 predstojnik Oddelka za znanstvenoraziskovalno delo v UKC Maribor

- Sodeluje v: komisiji za habilitacijske zadeve Medicinske fakultete, komisiji za znanstvenoraziskovalno delo na Medicinski fakulteti in komisiji za podiplomski študij Univerze v Mariboru

Izr. prof. dr. **Dušan Mekiš**, dr. med., spec. anesteziologije in reanimatologije

- 2009, 2010–2014, 2015–2016, 2016–2020 predstojnik Oddelka za znanstvenoraziskovalno delo Univerzitetnega kliničnega centra Maribor

- Od leta 2016 do 2019 namestnik

predstojnika Oddelka za anesteziologijo, intenzivno terapijo in terapijo bolečin, Univerzitetni klinični center Maribor.

- Od leta 2016 vodi Katedro za medicino in fizioterapijo Fakultete za zdravstvene vede Univerze v Mariboru.

Sodelavci:

Martina Kos, univ. dipl. biol.

Strokovna sodelavka

Zdravstvena sodelavka za področje mikrobiologija, Ministrstvo za zdravje, 1993.

- 1992–1993 Zavod za zdravstveno var-

stvo Maribor – Mikrobiološki laboratorij

- Od 1993 UKC Maribor – Oddelek za znanstvenoraziskovalno delo (OZRD) – koordinator za raziskovalno dejavnost, od 2018 strokovna sodelavka

Raziskovalna dejavnost – spodbujanje, podpora in analiza raziskovalnega dela, 1993–2018:

- Raziskovalni projekti 1993–2018 – preučitev razpisov za pridobitev novih projektov in ostale raziskovalne dejavnosti, analiza raziskovalcev, predstavitev raziskovalcem, sodelovanje z zunanjimi raziskovalci, priprava dokumentacije za razpis, koordinacija projektov v času izvajanja z zunanjimi financirerji.

- Od leta 1993 do leta 2018 uspešne prijave in izvedbe projektov v UKC:

- 8 evropskih projektov (Proteus, ERA-NET, 5. in 7. okvirni program EU, Eureka, Center odličnosti, IPA, SI-HU)

- nacionalni program – MZT, ARRS: 84 projektov in 8 programov, 22 mladih raziskovalcev, raziskovalne opreme, organizacije srečanj, mednarodnih bilateralnih projektov,

- 12 regijskih projektov – Mestna občina Maribor – program zdravje: projekti s številnimi raziskovalnimi nalogami.

- Interni raziskovalni projekti – skupaj s predstojnikom oddelka v letu 2010 idejna zasnova internih raziskovalnih projektov in priprava izvedbenega protokola ter v naslednjem letu implementacija v delo OZRD.

- Član projektne/programske skupine (raziskovalka/strokovnjak) pri 15 projektih/programih ARRS in 4 EU-projektih.

- Soorganizator: ultrazvočnih učnih delavnic, srečanja robotika v medicini, učnih delavnic osnov biostatistike, srečanj raziskovalcev UKC in UM, delavnice o evropskih projektih, srečanja o nacionalnem raziskovalnem programu na področju medicine, tečaja dobre klinične prakse.

Z vodji oddelkov/klinik prikaz in vrednotenje kliničnosti klinik, oddelkov, posameznikov, analiza podatkov in priprava dokumentacije za oddajo vlog za pridobitev naziva klinika na Ministrstvo za zdravje (MZ): od leta 1994 oddaja vlog na MZ, prva analiza kliničnosti vseh medicinskih oddelkov opravljena v 2004, prva analiza »kliničnosti« posameznikov medicinskih oddelkov opravljena v 2017 (za leto 2016). Član skupine za pripravo programa za evidentiranje, vrednotenje in analizo kliničnosti v UKC.

Sandra Martič, mag. posl. ved.
Strokovna sodelavka

Svoje strokovno znanje in kompetence na področju raziskav, razvoja projektov ter priprave na nacionalne in evropske razpise je pridobila med opravljanjem dela koordinatorke projektov na Inštitutu za evropske raziskave in razvoj Eurocoop. Bila je vključena v vodenje projektov, kar je zajemalo administrativno, finančno in marketinško področje. Podjetjem in javni zavodom je svetovala pri črpanju nacionalnih in evropskih sred-

stev. Uspešno je pridobila sredstva za projekte v okviru programa Daphne, Progress, Lifelong Learning Programme ter sredstva za podjetja iz razpisa SME. Z delovanjem evropskih institucij, njihovih pravnih vidikov ter evropsko kohezijsko politiko se je podrobneje seznanila med delom v Evropskem parlamentu v Bruslju. V Oddelku za znanstvenoraziskovalno delo koordinira projekte, pridobljene s strani Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, spremlja in pripravlja vloge na ustrezne nacionalne in mednarodne razpise, pripravlja poročila za projekte, nudi raziskovalcem pomoč pri njihovi raziskovalni dejavnosti, pri pripravi na interne raziskovalne projekte svetuje prijaviteljem pri pripravi finančne konstrukcije raziskovalnih projektov.

Katja Knez, univ. dipl. prev.
Strokovna sodelavka

Svoje kompetence in znanja s področja prijavljanja in izvajanja projektov je pridobila z uspešno izvedenim projektom, odobrenim s strani Javne agencije za raziskovalno dejavnost Repu-

blike Slovenije, uspešno prijavo na evropski razpis v okviru evropskega programa za raziskave in inovacije Obzorje 2020, pri delu v mednarodni pisarni zasebne univerze Alma Mater Europaea in v okviru UKC Maribor pri uspešno izvedenih razpisih za interne raziskovalne projekte in financiranje doktorskega študija. Jezikovno znanje, ki ga je pridobila v času študija, je nadgradila z večletnimi izkušnjami s prevajanjem in lektoriranjem strokovnih besedil in znanstvenih člankov v angleškem jeziku. Poleg spremljanja in informiranja raziskovalcev o možnostih prijave na razpise raziskovalcem nudi pomoč pri načrtovanju projektov, pripravi prijav, koordinaciji s sodelujočimi raziskovalnimi organizacijami za nemoteno izvajanje projektov in jezikovno podporo.

Področja: prijave ARRS in EU razpisi, interni raziskovalni projekti, financiranje doktorskega študija, Komisija za medicinsko etiko.

Aljaž Valič, mag. kin.
Strokovni sodelavec

Njegove zadolžitve na Oddelku za znanstvenoraziskovalno delo predstavljajo pomoč v projektni pisarni in povezovanje s sorodnimi strokami pri izvedbi raziskovalnih in ostalih projektov, ki so v domeni njegove stroke in se izvajajo pod okriljem UKC Maribor. Strokovne kompetence vključujejo načrtovanje, vodenje, izvajanje in raziskovalno dejavnost na področjih kinezioloških meritev, vadbe za zdravje, vadbe starejših oseb in oseb s kroničnimi boleznimi, vadbe oseb z akutnimi in/ali kroničnimi poškodbami, okvarami ali poškodbami

gibal, vadbe z namenom izboljšanja telesne priprave in/ali preventive pred poškodbami in bolezenskimi stanji v vrhunskem in rekreativnem športu. Svoje izkušnje je po zaključku študija poleg sodelovanja v vrhunskem športu pridobil in nadgradil s sodelovanjem v projektu Razvoj kadrov v športu (RKŠ), pod okriljem OKS – MIZS v povezavi z ZZ Revita in Inštitutom za medicino in šport v Ljubljani med leti 2016–2018. Namen projekta je bilo interdisciplinarno strokovno usposabljanje, povezovanje z deležniki v sistemu javnega zdravja, in prenos znanja ter izkušenj na področju športne rekreacije, športa starejših oseb, oseb s kroničnimi boleznimi in/ali akutnimi poškodbami ali okvarami gibal. V sklopu izobraževanja je pridobil naziv kineziolog – specialist za vadbo.

Robert Pintarič, mag. inž. rad. tehnol., spec. inf.

Od leta 2005 je zaposlen na Radiološkem oddelku UKC Maribor. Zadnjih deset let se specialno ukvarja z magnetno resonanco visoke energije 3T. Aktivno se posveča znanstvenoraziskovalnemu delu na področju dezin-

fekcije magnetne resonance, površin in zraka z elektrooksigenirano vodo v radiologiji. Je študent na podiplomskem doktorskem študiju na Filozofski fakulteti v Mariboru, smer psihologija: vedenjska in kognitivna nevroznanost, ter na Mednarodni podiplomski šoli Inštituta Jožef Štefan v Ljubljani smer Ekotehnologija. Njegova raziskovalna področja na omenjenih študijih so slikovni biomarkerji pri dementnih pacientih in aplikacija elektrooksigenirane vode v radiologiji in zdravstvu. Je recenzent pri revijah La Radiologia medica in European Radiology.

Njegov prispevek pri realizaciji projektov je bistven na področju dodatne podkrepitve in analize z usmerjeno sestavljenimi in prilagojenimi protokoli preiskav. Podatki, pridobljeni s tehnologijo CT in MR, ponujajo surove podatke, s katerimi lahko naredimo natančne slikovne analize na delovnih postajah. Iz tega stališča so izredno pomembni dnevni testi kakovosti in kontrole delovanja radioloških naprav, s katerimi opravljamo določene študije. Je konzultant na inženirskem področju pri GE Europe, kar pomeni tesno sodelovanje s strokovnjaki na področju MR-diaagnostike, ki jo imamo na razpolago. Kot specialist informatike v zdravstvu lahko oceni in svetuje povezave med kliniki in radiološko tehnologijo, in sicer v smislu, kako vpeti slikovno diagnostiko v projekt.

Mateja Stopinšek, mag. farm.

Farmaceutka

Svoje dosedanje kompetence ter strokovno znanje je pridobivala z delom v Centralni lekarni, njena glavna zadolžitev v projektni skupini Oddelka za znanstvenoraziskovalno delo pa je povezovanje s sorodnimi medicinskimi strokami pri

izvedbi raziskovalnih in ostalih projektov, ki na različne načine vključujejo področje farmacije in zdravljenja z zdravili. Največje zanimanje ji predstavlja klinična farmacija s poudarkom na personalizirani medicini, uporabi farmakogenomike, farmakokinetike/farmakodinamike zdravil pri optimizaciji zdravljenja. Na področje klinične farmacije se je usmerila že med študijem, ko je praktični del svoje zaključne naloge opravila v naši ustanovi. Njena magistrska naloga z naslovom Optimizacija zdravljenja s ciklosporinom v UKC Maribor je pripravila teoretična in praktična izhodišča za TDM ciklosporina v vsakodnevni klinični praksi, rezultati pa so bili lani predstavljeni na simpoziju Evropskega združenja kliničnih farmacevtov (ESCP). V sodelovanju s Fakulteto za farmacijo UL si prizadeva za priključitev UKC Maribor k evropski infrastrukturi mreži za translacijsko medicino EATRIS, kar bi za našo ustanovo pomenilo nove možnosti mednarodnega sodelovanja na področju raziskav v biomedicini, farmaciji. Klinična farmacija je smer, v kateri želi nadaljevati študij in pridobiti naziv specialistke.

Urška Antonič, prof. angl.

Strokovna sodelavka

- 2007–2010 UKC Maribor – Oddelek za znanstvenoraziskovalno delo
- 2010–2019 UKC Maribor – Center za odnose z javnostmi in marketing
- 2019– UKC Maribor – Oddelek za

znanstvenoraziskovalno delo

Področja dela: prevajanje in lektura strokovnih člankov, odpuštnih pisem, brošur za bolnike, vprašalnikov za bolnike, privolitvenih obrazcev, protokolov kliničnih raziskav, sponzorskih pogodb, dokumentacije javnih naročil, prijavne dokumentacije, dokumentacije za kakovost in akreditacijo.

Urška Jodl Skalicky, mag. phil.

Strokovna sodelavka

2006–2010 – predstavica za odnose z javnostmi UKC Maribor

Od 2010 prevajalka za angleški in nemški jezik ter lektorica za slovenski jezik. Na oddelku za znanstvenoraziskovalno delo skrbi za prevajanje, lektoriranje in urejanje besedil v prej naštetih jezikih in koordinira ter skrbi za tolmačenje tujih jezikov za potrebe naše ustanove. Od 2018 se dodatno izobražuje na področju transakcijske analize in je vpisana v študijski program za izpopolnjevanje – Psihoterapevtska propedevtika.

Podelitev naziva KLINIKA Oddelku za ORL in MFK UKC Maribor

Avtor: S. T.

Foto: R. G.

Oddelek za otorinolaringologijo, cervikalno in maksilofacialno kirurgijo UKC Maribor je prejel naziv klinika, kar je najvišji strokovni naziv za bolnišnične oddelke. Po besedah strokovnega direktorja izr. prof. dr. Matjaža Vogrina gre za izreden uspeh, za katerim stoji vrsto let dela in ki potrjuje izjemno visoko usposobljenost oddelka.

Naziv klinika je Ministrstvo za zdravje oddelku podelilo julija. Kot je na novinarski konferenci in predstavitvi naziva povedal predstojnik omenjenega oddelka doc. dr. Boštjan Lanišnik, so pogoji za pridobitev strogi in zajemajo ustrezno usposobljen visoko izobražen kader, ustrezne materialne zmogljivosti, odprtost v mednarodni prostor in ustrezne pogoje za opravljanje strokovnega in izobraževalnega, znanstvenoraziskovalnega ter organizacijskega dela.

Izr. prof. dr. Matjaž Vogrin, strokovni direktor UKC Maribor: »V UKC Maribor smo izjemno zadovoljni in ponosni, da je Oddelek za otorinolaringologijo, cervikalno in maksilofacialno kirurgijo pridobil naziv klinika. Na to smo čakali več kot deset let, vse od vzpostavitve kliničnega centra v naši ustanovi. To je dosežek, ki ni posledica delovanja zgolj današnje generacije, ampak tudi predhodnih generacij. Govorimo namreč o oddelku, ki v letošnjem letu obeležuje 100-letnico obstoja. Zahvaljujem se predstojniku doc. dr. Boštja-

nu Lanišniku ter njegovim sodelavcem, vsem zdravnikom, medicinskim sestram in drugemu osebju. Zahvala gre tudi predhodnikom sedanjega predstojnika, in sicer prim. doc. dr. Bogdanu Čizmareviču, Antonu Mundi in prim. Dragu Kaniču, ki so zadnjih 30 let vodili ta oddelek.

Pot do doseženega cilja seveda ni bila lahka. Kriteriji za pridobitev naziva klinika so izredno zahtevni. Treba je izpolniti kadrovske normative tako na področju zaposlenih z doktoratom znanosti kakor tudi habilitiranih učiteljev, ki jih je v zdajšnji generaciji zaposlenih na ORL kar nekaj. Eden izmed kriterijev, potrebnih za opravljanje dela, so tudi materialne zmogljivosti oz. oprema, ki je v zadnjih letih na relativno visokem nivoju, za kar smo še posebej poskrbeli z dodatnimi investicijami na tem področju. Omeniti velja mikroskop, ki je potreben pri vrhunskem delu, sistem za navigacijo in stolp, ki je potreben pri endoskopskih operacijah. Poudariti je treba tudi pogoje za opravljanje strokovnega dela, in sicer že omenjene dodatne pridobitve v zadnjih letih in zagotovo tudi prostorske možnosti, ki omogočajo tovrstno delo. Ob tem ne moremo mimo potrebnih pogojev za opravljanje izobraževalnega dela. Sodelujemo namreč z Medicinsko fakulteto in kot sem že prej omenil, so številni zaposleni vpeti v izobraževalne procese pri študentih medicine in zdravstvene nege. Zelo velik poudarek je na znan-

stvenoraziskovalnem delu. Vsaka vloga za pridobitev naziva klinike se točkuje. Ob navedenih pogojih je treba izpolniti pogoje na strokovnem, strokovno-organizacijskem, izobraževalnem in znanstvenoraziskovalnem delu. Vse navedeno se točkuje. Za pridobitev naziva klinike je potrebnih 3200 točk; na vsakem področju je treba doseči najmanj 800 točk. Naš oddelek za ORL je ob prijavi navedel reference, ki so bile priznane v vrednosti več kot 6000 točk, kar pomeni, da smo zahtevane normative dvakrat presegli.»

Doc. dr. Boštjan Lanišnik, predstojnik ORL:

»Z veseljem sporočamo, da je julija 2019 Ministrstvo za zdravje Oddelku za ORL, cervikalno in maksilofacialno kirurgijo, podelilo naziv klinika, kar je najvišji strokovni naziv za bolnišnične oddelke. Pogoji za pridobitev so strogi in zajemajo ustrezno usposobljen visoko izobražen kader, materialne zmogljivosti, odprtost v mednarodni prostor in pogoje za opravljanje strokovnega ter izobraževalnega, znanstvenoraziskovalnega in organizacijskega dela.

Zgodovina oddelka sega v leto 1919, ko je bil v Mariboru ustanovljen skupni oddelek za ušesna in očne bolezni. Kasneje sta se oddelka ločila, oddelek za otorinolaringologijo se je nato razvijal do današnjih dni. Tako so pri nastajanju klinike sodelovale številne generacije zdravnikov, medicinskih sester in sodelavcev v preteklosti in sedanjosti.

V tem trenutku pokrivamo za celotno severovzhodno Slovenijo vse glavne subspecialnosti otorinolaringologije: otologijo s pediatrično ORL, avdiologijo in vestibulologijo, foniatrijo, rinologijo ter kirurgijo glave in vratu. V multidisciplinarnem pristopu z ostalimi oddelki/klinikami izvajamo tudi kirurgijo lateralne in sprednje lobanjske baze. Na kliniki letno hospitalno zdravimo in operiramo okoli 2500 bolnikov na 50 posteljah, ambulantno pa pregledamo več kot 35.000 bolnikov od tega 8800 bolnikov v okviru urgentne ambulante. Izvajamo praktično vse posege v otorinolaringologiji, le bolnike z najredkejšo patologijo napotimo na zdravljenje v tujino.

Klinika ima močne povezave s tujimi institucijami, predvsem z Univerzo v Pittsburghu, Cape Townu, Philadelphii, Zagrebu. Zelo dobro sodelujemo tudi s Klinikom za otorinolaringologijo in drugimi klinikami v Ljubljani.

Vodilo klinike je bilo in ostaja sodelovanje tako med zaposlenimi kot tudi med strokami, saj le na ta način lahko zagotavljamo najboljšo oskrbo bolnikov in skrbimo za strokovno rast klinike.»

Doc. dr. Janez Rebol, namestnik predstojnika ORL:

»Na oddelek sem prišel pred 30 leti. Že takrat je bil kolektiv oddelka napredno usmerjen, večina kolegov je specializacijo opravila v Zagrebu, ki je imel na področju otorinolaringologije bogato tradicijo. Mene je privlačila ušesna mikrokirurgija, ki sem jo lahko najprej spoznaval na podiplomskem študiju v Zagrebu.

Velik vtis name so napravila predavanja pokojnega profesorja Mirka Toša, ki je Maribor obiskal pred približno 30 leti. Bil je predstojnik klinike Gentofte v Kopenhagenu na Danskem in svetovno priznani otokirurg. Ob koncu svoje specializacije sem en mesec preživel na njegovi kliniki v Kopenhagenu, kar je odločilno vplivalo na mojo nadaljnjo profesionalno kariero. Omeniti velja, da je prof. Toš bil tudi prvi predstojnik katedre za otorinolaringologijo na Medicinski fakulteti v Mariboru. Do njegove upokojitve sem ga srečeval na konferencah v tujini.

Sicer je na oddelku prišlo pred približno 25 leti do menjave generacij in nova generacija specialistov je na svojih področjih opravila velike premike ter približala delo evropskim standardom. Oddelek je vedno pestilo pomanjkanje zdravnikov, ker je bilo znano, da je delo zahtevno. Tudi na nivoju instrumentarija in opreme smo bili skromno opremljeni. Do edinega večjega premika je prišlo s selitvijo na sedanjo lokacijo, ko smo pridobili boljše razmere za delo.

Pri delu so nas vodili ideali. Čeprav nas je bilo malo, smo opravili vse rutinsko delo, v prostem času pa pisali članke in se izobraževali. Na področju otokirurgije (ušesne kirurgije) smo pred skoraj 25 leti začeli operirati otoskleroza, ki jo že deset let operiramo z laserjem. S tem se bistveno zmanjša pojav vrtoglavice, ki lahko spremlja tak poseg. V sodelovanju z Oddelkom za nevrokirurgijo že 20 let izvajamo posege na stranski lobanjski bazi in določene posege izvajamo edini v Sloveniji. Pred 12 leti smo opravili prvo kohlearno implantacijo (vstavitev polžkovskega vsadka) in dobro sodelujemo s Centrom za sluh in govor, kjer poteka rehabilitacija teh bolnikov.

Na splošno vidimo veliko vrednost v povezovanju tako med oddelki v UKC Maribor, predvsem z Oddelkom za nevrokirurgijo, kakor tudi s Centrom za sluh in govor ter tudi na nivoju Univerze. Želimo si, da bi status klinike obdržali. Vključevati se bodo morali mlajši zdravniki in se ukvarjati z znanstveno-raziskovalnim delom, pri katerem je pomemben dejavnik tudi oprema, ki jo je zaradi iztrošenosti treba zamenjati.»

Skupaj za zdravje

Avtor: S. T.

Foto: R. G.

V poletnih mesecih smo bili v UKC Maribor zaradi izjemno visokih temperatur soočeni z bivanjskimi razmerami, ki niso primerne za opravljanje zdravstvene dejavnosti. Najbolj pereče razmere so še nedavno bile na Oddelku za infekcijske bolezni in vročinska stanja, Oddelku za internistično interno medicino, Kliniki za ginekologijo in perinatologijo in Kliniki za kirurgijo, kjer večina bolniških sob, ambulant in drugih prostorov, namenjenih zdravstveni dejavnosti, ni bilo hlajenih. Ker menimo, da je situacija, s katero smo bili soočeni, nesprejemljiva tako s strokovnega kakor tudi etičnega stališča, smo že v poletnih mesecih leta 2018 pozvali javnost z željo po donacijah finančnih sredstev. Do vključno 1. julija 2019 smo na poseben račun, namenjen donatorskim sredstvom za nakup klimatiziranih naprav, zbrali 31.415 evrov. Od tega so nam 31.000 evrov namenila podjetja ADK, DEM, ELEKTRO MARIBOR, ELRAD INTERNATIONAL, EM. TRONIC, ENERGIJA PLUS, LUMAR IG, MEDITRADE, MELTAL IS, MERCK, METALKA MEDIA, PLINARNA MARIBOR, POŠTA SLOVENIJE, TOVARNA OLJA GEA, ZAVAROVALNO ZASTOPANJE I.Q. in druga.

Za namene pohlajevanja oziroma klimatizacije prostorov na posameznih oddelkih UKC Maribor je bilo leta 2019 name-

njenih skupno 447.100 evrov (od tega 31.415 evrov s strani donatorjev). Glede na tehnične zahteve posameznega oddelka so se nabavile klimatske naprave (split sistemi in multi-split klimatski sistemi) in enote VRV. Skupno je bilo po zaključku klimatizacije nameščenih dodatnih 132 notranjih enot. Junija sta bili v celoti zaključeni klimatizaciji Oddelka za žilno kirurgijo, kjer je bilo vgrajenih deset notranjih enot in celotna stavba Oddelka za infekcijske bolezni in vročinska stanja, kjer je bilo nameščenih 34 notranjih enot. V prvi polovici julija so bile zaključene še klimatizacije Oddelka za perinatologijo (57 enot), Oddelka za abdominalno in splošno kirurgijo (22 enot), Oddelka za gastroenterologijo (4 enote) in Oddelka za intenzivno interno medicino (4 enote).

UKC Maribor namerava leta 2020 zaključiti klimatizacijo celotne stolpnice Klinike za kirurgijo, za kar bo na skupno devetih etažah potrebna namestitev 110 notranjih enot. Prav tako predvidevamo še namestitev 18 notranjih enot na Radiološkem oddelku. Skupaj z manjšimi potrebami posameznih drugih oddelkov in skupnih služb v letu 2020 predvidevamo nabavo približno 143 notranjih enot. Po naših ocenah bo za vse naložbe potrebnih približno 450.000 evrov. Naložba bo

uvrščena v finančni načrt za leto 2020.

Posebno težavo predstavlja tudi zagotavljanje hlajenja OP bloka v kirurški stolpnici z dvema hladilnima agregatoma, od katerih je eden star že 23 let. V zadnjih letih se zaradi dotrajanosti pojavlja vedno več okvar na teh agregatih, zaradi česar v času okvare, ko so hkrati prisotne še visoke zunanje temperature, v operacijskih dvorah ni mogoče zagotoviti ustrezne temperature za izvajanje kirurških posegov. V teh primerih je potrebno določene operacije celo odpovedati. Za izboljšanje navedenega stanja smo februarja 2019 na Ministrstvo za zdravje RS poslali investicijsko dokumentacijo DIIP z naslovom »Ureditev hladilnih razmer v UKC Maribor – sanacija/zamenjava hladilnih agregatov s pripadajočimi hladilnimi stolpi v UKC Maribor«, da bi za sofinanciranje investicije pridobili sredstva. Skupna vrednost investicije za zamenjavo dveh hladilnih agregatov in treh novih hladilnih stolpov znaša 1.595.104 EUR, pri čemer je predvidena udeležba države v višini 1.243.401 EUR, medtem ko bi 351.703 EUR zagotovil UKC Maribor sam.

Iniciativni odbor za zbiranje donacij UKC Maribor – vrhunska medicinska oprema za naše paciente

Ker si pacienti severovzhodne Slovenije UKC Maribor – je terciarna ustanova za zdravljenje več kot 800.000 ljudi zaslužimo vrhunske in varne storitve na področju hospitalne in specialistične ambulantne medicinske ter negovalne dejavnosti, si v prihodnje prizadevamo izvesti še več tovrstnih projektov s pomočjo tako donacijskih sredstev kakor svojih finančnih virov. Ker finančna situacija ne omogoča nakupa vse potrebne medicinske opreme in aparatur, smo na pobudo strokovnega direktorja UKC Maribor in direktorja podjetja Lumar ustanovili iniciativni odbor za zbiranje donacij UKC Maribor. Odbor si bo trajno prizadeval k izboljšanju razmer v UKC Maribor in posledično nabavi tako nujno potrebne opreme in aparatov kakor aparatov vrhunske tehnologije, ki omogočajo najsodobnejše metode zdravljenja in obravnave pacientov SV Slovenije.

»Skupaj za boljše respiratorno zdravje pediatričnih bolnikov«
Prvi korak sicer trajnega projekta, je donacijska akcija »Skupaj za boljše respiratorno zdravje pediatričnih bolnikov«, s katero apeliramo na zbiranje sredstev za nov otroški ventilator z vgrajeno najnovejšo tehnologijo za nadzor stanja pljuč.

Marko Lukić (Iniciativni odbor, direktor Lumar): »Ob lanski podelitvi zahval za donacije, namenjeni nakupu klimatskih naprav v UKC Maribor, so predstavniki bolnice predstavili nevzdržne razmere na posameznih oddelkih in področjih dela. Omenjeno je pripeljalo do pobude, da ustanovimo iniciativni odbor, katerega cilj bo sistemsko in trajno zbiranje sredstev za UKC Maribor. S tem namenom želimo pozvati in vključiti

lokalno gospodarstvo, podjetnike, znane osebe ter posameznike, da se nam pri teh prizadevanjih priključijo. Zavedamo se, da preko raznih dajatev že med letom prispevamo v zdravstveno blagajno, vendar je stanje žal takšno, da moramo sami prevzeti pobudo in pomagati. V želji, da bi ideja vzknila, smo se povezali s časnikom Večer, ki bo v sklopu prireditve Podravskega podjetja leta oktobra pripravil predstavitev iniciative ter napovedal novo kategorijo pri izboru najboljših podravskih podjetij. Prav je namreč, da prerasemo stroge okvire bilančnih podatkov in damo težo in pomen tudi tistim, ki velikokrat v ozadju skrbijo za dobrobit v okolju, v katerem delujejo.«

Luka Šulić (2Cellos): »V tem mestu sem se rodil, tukaj tudi živim. Kot Mariborčanu se mi zdi pomembno, da smo tudi v tem delu Slovenije deležni enako dobre medicinske oskrbe kot v drugih bolnišnicah. Zato sem z veseljem kot ambasador pristopil k pobudi gospoda Lukića, s katero želimo na dolgi rok pomagati pri zbiranju sredstev za UKC Maribor, ki bodo omogočala nakup opreme, ki je ključna za kakovostno zdravljenje in oskrbo pacientov.«

Marcos Tavares (kapetan NK Maribor): »Tudi sam imam otroke in hvaležen sem, da so zdravi. Vem, da vsi otroci in njihovi starši nimajo te sreče. Če se le da, zmeraj pomagam tistim, ki potrebujejo pomoč. Maribor je dal ogromno meni in moji družini in zato želim mestu nekaj vrniti. Tudi zaradi tega sem se odzval povabilu gospoda Vogrina. Skozi celotno kariero se trudim biti vzor drugim. Tako na igrišču kot izven njega. Želim si, da bi bilo ljudem mar za druge ljudi in da bi imeli vsi otroci možnost, da dobijo zdravljenje na najvišjem možnem nivoju. V čast mi je, da sem postal ambasador tega projekta in verjamem, da bodo ljudje ter podjetja stopili skupaj in da bodo v UKC Maribor dobili opremo ki jo potrebujejo.«

Z novo aparaturo, katere vrednost znaša 54.748 EUR, bo poleg pomoči pri dihanju otrokom s potrebo po umetnem predihavanju možno kontinuirano spremljanje stanja pljuč in ventilacije, torej nadzor stanja pljuč v realnem času ter s tem v primeru pomembnih odstopov takojšnje ukrepanje in zdravljenje. Z aparaturo bo možen tudi nov zagon raziskovalnega dela.

Prof. dr. Nataša Marčun Varda, dr. med. (Klinika za pediatrijo): »Enota za intenzivno nego in terapijo Klinike za pediatrijo je polivalentna enota za intenzivno zdravljenje otrok za območje severovzhodne Slovenije. Kot edina enota v Sloveniji je namenjena zdravljenju najtežje bolnih otrok v širokem starostnem razponu, od rojstva do dopolnjenega 18. leta starosti. Med najhuje bolnimi otroki in novorojenci največji delež predstavljajo prav bolniki z boleznimi pljuč, ki potrebujejo respiratorsko zdravljenje. Vsako leto jih na enoti zdravijo okoli 90. Najmlajši bolniki se rodijo že pred 24. tednom,

nekateri tehtajo le slabih 500 g in zaradi visoko strokovnega dela in ustrezne tehnološke podpore tudi preživijo.

Značilnost bolezni pljuč je patološka heterogenost pljučnih volumnov, ki je pomemben dejavnik tveganja za poškodbo pljuč in kasnejše kronične posledice. Obposteljno spremljanje pljučnih volumnov v realnem času je velik izziv, predvsem pri dojenčkih. Dosedanje možnosti spremljanja so bile predvsem statične preiskavne metode, ki so povezane z omejeno, enkratno, trenutno informacijo o stanju in s sevanjem. Električna impedančna tomografija (EIT) pri odraslih je bila prepoznana kot ena najbolj obetavnih pljučnih tehnologij. Uporabo pri novorojenčkih in majhnih otrocih so v veliki meri onemogočali neustrezne površinske elektrode in neprimerni modeli rekonstrukcije slike, ki so temeljili na podatkih pri odraslih. Raziskovalci so pred kratkim razvili sistem EIT z uporabo enojnega elektrodnega pasu in segmentnega, na principu CT temnejšega prikaza slike, kar je omogočilo razvoj in uporabo metode tudi pri majhnih otrocih.

V Sloveniji te tehnologije na neonatalnih in otroških oddelkih še ni, jo pa že imajo na dveh odraslih intenzivnih enotah, kjer se je pričela uporabljati najprej. Metoda je obeta-ven dodatni pripomoček za diagnosticiranje in spremljanje stanja pljuč in bolezni tudi pri majhnih otrocih in novorojenčkih. Njena uporaba torej prinaša izboljšanje diagnosticiranja in zdravljenja naših najmanjših in hudo bolnih bolnikov in takojšnje ukrepanje brez dodatnega škodljivega vpliva na zdravje. Uporabna je tudi za zagon znanstvenoraziskovalnega dela, ki je nujno tudi v intenzivnih enotah. Z donacijsko akcijo, namenjeno nakupu najnovejše naprave za spremljanje stanja pljuč, bo enota pridobila dodatno respiratorsko mesto z možnostjo nepretrganega spremljanja ventilacije in takojšnjega zdravljenja, kar bo velik doprinos k zdravljenju naših otrok. Skupaj prispevajmo k boljšemu respiratornemu zdravju najhujše bolnih otrok!»

S to akcijo pa projekta seveda ne zaključujemo, le-ta je namreč trajen. Po nabavi otroškega ventilatorja za nadzor stanja pljuč imamo v načrtu že naslednji korak – sistem za robotsko asistiranje operacije. V zadnjih nekaj letih se je robotska kirurgija dokončno uveljavila tako na urološkem področju, kot na področju abdominalne kirurgije, torakalne kirurgije, onkološke kirurgije, ginekologije itd. Robotski sistem zaradi enostavne uporabe natančnih

inštrumentov ter zaradi izboljšane vidljivosti omogoča izvajanje najzapletenejših kirurških posegov skozi majhne reze na telesu. Prednosti so tako manjša rana, zmanjšane bolečine in izguba krvi, krajša rehabilitacija, skrajšan čas operacije idr. Minimalno invazivna kirurgija s pomočjo robotske kirurgije je nujna za vsako terciarno ustanovo, saj lahko le tako ponudimo najboljšo kirurgijo za naše bolnike.

Donacije za respirator se lahko nakažejo na podračun UKC Maribor: SI56 0110 0603 0278 185 s sklicem na številko: SI00 11061-3033-0002. Za pripravo donatorske pogodbe prosimo, da pokličete na telefonski številki 02/321 26 95 ali 02/321 26 12, oziroma pišete na elektronski naslov donacije@ukc-mb.si.

Sredozemska prehrana varuje pred srčno-žilnimi boleznimi

Avtor: Mirjam Koler Huzjak, dipl. m. s. spec.

Foto: arhiv UKC Maribor

Srce je naša najdejavnejša mišica v telesu. Za svoje delo potrebuje veliko energije in različnih hranilnih snovi. Nepravilna prehrana je lahko vzrok različnih srčno-žilnih obolenj. Sredozemska prehrana, ki jo je Unesco uvrstil na seznam zaščitene nesnovne kulturne dediščine, velja za enega najbolj zdravih načinov prehranjevanja. Ob sami izbiri živil je pomembna seveda tudi priprava hrane, velikost in število obrokov, ne nazadnje človekov življenjski slog.

Pomembno vlogo igra oljčno olje, ki dokazano preprečuje številne kronične bolezni in blagodejno vpliva na naše zdravje. Uporaba oljčnega olja v zadnjih desetletjih narašča, kar potrjuje, da smo ljudje pozorni na prehransko vrednost in varovalne učinke živil. Oljčno olje je močan antioksidant, ki znižuje holesterol LDL ter s tem varuje ožilje, znižuje krvni tlak in uravnava krvni sladkor.

Živila, ki jih po sredozemski prehranski piramidi vsakodnevno vključujemo, so polnovredna žita, testenine, zelenjava, sadje in stročnice (čičerika, leča, grah, fižol). Izbirajmo lokalno in sezonsko zelenjavo in sadje, izogibajmo pa se konzervirani in industrijsko pridelani hrani. Karotenoidne snovi, ki ščitijo srce, najdemo zlasti v korenju, papriki, špinaci in blitvi.

Imejmo vsaj tri obroke dnevno, sestavljene iz omenjenih živil. Pri tem za kuho in dodajanje uporabljajmo kakovostno oljčno olje. Pomembno vlogo igrajo tudi začimbnice, rožmarin, lovor, timijan, čebula, česen, peteršilj ... Z dodatkom le-teh lahko zmanjšamo sol v prehrani.

Prav tako lahko vsakodnevno uživamo manj mastne mlečne izdelke, kot so nemastni jogurti, skuta, sir ter različne oreščke (lešniki, orehi, arašidi ...). Jogurt z dodatkom sadja ali oreščkov je lahko tudi nadomestek sladice ali okusna malica.

Vsaj 2-krat tedensko uživajmo morske ribe, ki dobrodejno vplivajo na zdravje z maščobnimi kislinami omega tri. Prav tako lahko

2-krat tedensko na jedilnik uvrstimo perutnino, jajca in slaščice. Ostalo meso (svinjina, govedina) naj bo na jedilniku enkrat do dvakrat na 14 dni.

Omenimo še rdeče vino, ki se pri sredozemski prehrani priporoča dnevno, in sicer eno enoto ob obroku. Vsebuje antioksidante, flavonoidi pa naj bi preprečevali srčne bolezni. Že Francozi so o vinu govorili kot o zdravilu, ki preprečuje strjevanje krvi ter poškodbe žilne stene.

Če pogledamo celotno mediteransko piramido, moramo omeniti še gibanje, kjer se svetuje 60 minut telesne aktivnosti dnevno. Temu bomo zadostili že s hitro hojo, ki je bila že po mnenju Hipokrata zdravilo za mnoge težave.

Slastna ocvrta hrana naj bo na jedilniku le izjemoma (1-krat na 14 dni), izogibajmo se tudi živilom, ki imajo na seznamu sestavin navedene delno hidrogenirane rastlinske maščobe. Le-te so velikokrat prisotne pri predpripravljenih živilih, kot so razni piškoti, napolitanke in druge sladice.

Zmernost pri hrani, skrb za vsakodnevno telesno dejavnost in sprostitev ter dovolj spanja naj bo naša misel in vodilo pri preprečevanju srčno-žilnih bolezni.

Elektronsko dokumentiranje zdravstvene nege

Avtor: Cvetka Krel, mag. zdr.-soc. manag., dipl. m. s.

Foto: S. T.

Na Oddelku za nefrologijo smo zaposleni v zdravstveni negi junija začeli z izvajanjem projekta elektronskega dokumentiranja zdravstvene nege. Informacij-

ski sistem NurseCare je Univerzitetnemu kliničnemu centru Maribor v obliki donacije izročilo podjetje Eurotronik Kranj d. o. o. Razvoj in uvajanje elektronskega zapisa zdravstvene nege je podprlo tudi vodstvo bolnišnice in predstojnik Oddelka za nefrologijo.

Komunikacija v sistemu temelji na internetnem protokolu in ustreza najvišjim varnostnim zahtevam (med drugim tudi zahtevam nemškega standarda DIN VDE 0834). Informacijski sistem NurseCare omogoča dokumentiranje vseh storitev, opravljenih v bolniški sobi in neposredno na mestu, kjer je bila storitev opravljena, na interaktivnem prikazovalniku na dotik oz. NurseTab. Ta omogoča, da imamo vedno na voljo informacijo o tem, kdo od osebja je prijavljen v sobi, kdaj je prišel v sobo, koliko časa se je zadržal v sobi, katere storitve je opravil, za koga so bile storitve opravljene. Vsi podatki se tako povežejo z obstoječim informacijskim sistemom brez podvajanja podatkov. Diplomirane medicinske sestre načrtujejo zdravstveno nego za bolnika v delovnem prostoru, izvedene intervencije se nato potrdijo na prikazovalniku na dotik – neposredno pri bolniku. Zaposleni se ob vsakem prihodu v sobo prijavijo v sistem; tako je dejansko vidna prisotnost medicinskih sester v bolniški sobi. Sistem omogoča izdelavo statističnih poročil (tedenskih/mesečnih), ki omogočajo pregled nad planirano in izvedeno zdravstveno nego. Elektronski zdravstveni zapis zagotavlja verodostojnost opravljenih storitev, kar nam je lahko v pomoč pri morebitnih odškodninskih zahtevkih oziroma tožbah. S statičnimi poročili pridobimo točen pregled, katere storitve so bile opravljene pri bolniku, v kakšnem časovnem obsegu in kolikokrat na dan. Izpis poročil zagotavlja tudi vpogled v opravljene storitve na medicinsko sestro, število posameznih storitev in prikaz vseh prisotnosti/dejavnosti v bolniški sobi. Prepoznavamo, da je informacijski sistem NurseCare preprost za uporabo in časovno učinkovit. V kliničnem okolju je zelo pomembna jasna in relativno enostavna uporaba elektronskega zdravstvenega zapisa, kajti zapleteni raču-

nalniški sistemi lahko povzročijo povečano obremenitev, napake zaradi neustreznega dokumentiranja in negativno vplivajo na odnos zaposlenih do uporabe.

Pri elektronskem zdravstvenem zapisu prepoznavamo številne prednosti pred papirno obliko dokumentiranja, saj omogočajo takojšnji dostop do zdravstvenih podatkov bolnikov, kar olajša sprejemanje takojšnjih kliničnih odločitev, kar pozitivno vpliva na kakovost obravnave ter ob ponovni hospitalizaciji ni potrebno iskanje dokumentacije v arhivih. Podatki, zapisani v papirni obliki, se lahko izgubijo ali uničijo; dokumenti lahko vsebujejo veliko človeških napak, tudi zaradi nečitljivosti zapisanega. Z elektronskim zdravstvenim zapisom je možna kontinuiteta zapisa, ki je še posebej pomembna za bolnike s kroničnimi boleznimi, omogočena je boljša komunikacija in usklajevanje med različnimi strokovnimi področji v kliničnem okolju.

Raziskave potrjujejo, da uporaba ustreznih elektronskih zdravstvenih zapisov izboljša učinkovitost pri zagotavljanju zdravstvenega varstva v bolnišnicah, pri čemer koristi presegajo stroške. Uporaba elektronskega zdravstvenega zapisa poleg večje kakovosti oskrbe vpliva tudi na povečanje časovne učinkovitosti, uporabo smernic in zmanjšanje napak pri zdravljenju. Zato lahko uporaba elektronskega zdravstvenega zapisa vpliva na zmanjšanje stroškov, povezanih s strokovnimi napakami in časovno neučinkovitostjo. Na rezultate časovne učinkovitosti vpliva vrsta naprav (mobilne naprave, namizni računalniki), pomemben je tudi prostor izvajanja elektronskega dokumentiranja (obposteljno dokumentiranje, časovno manj učinkovito v delovnem prostoru), kako je zasnovan elektronski sistem (možnost izbiranja podatkov, časovno manj učinkovito vpisovanje polnih besedil), ter koliko računalnikov je na voljo. Elektronski zdravstveni zapisi so mehanizem standardizacije dokumentacije, omogočajo nadzor kakovosti, preglednost, sledljivost in s tem oceno učinkovitosti zaposlenih, zdravstvenih ustanov, ter zagotavljajo izračune potreb po kadrih.

Trenutno sta v dveh bolniških sobah testno nameščena dva prikazovalnika na dotik NurseTab. V prihodnosti si želimo namestitve le-teh v vseh bolniških sobah Oddelka za nefrologijo in drugih oddelkih UKC Maribor. S kakovostnim elektronskim zapisom in ustreznim usposabljanjem zaposlenih bo zagotovljena kakovostna, varna in stroškovna učinkovita obravnava bolnikov. Za nas zaposlene pa bo omogočen natančen vpogled v opravljeno delo in s tem bo tudi naše delo »vidno« v kliničnem okolju.

Cepljenje proti gripi

Prihaja jesen in vsakoletno cepljenje proti gripi

Avtorja: Zoran Simonović, dr. med., Lea Knez, dr. med.

Tudi letos se bomo zaposleni v UKC Maribor lahko zaščitili proti gripi in med seboj tekmovali, v kateri organizacijski enoti bo največ cepljenih. V preteklem letu je bila sezona gripe primerljiva s predhodnimi, pogosteje pa so se pojavljali težji primeri bolezni, kjer je bila potrebna hospitalizacija tako pri skupinah z večjim tveganjem za težji potek gripe kot tudi pri sicer zdravih posameznikih.

V Sloveniji se bo tudi letos uporabljalo inaktivirano »mrtvo« cepivo, ki vsebuje štiri antigene virusov gripe. Svetovna zdravstvena organizacija je določila antigene, za katere znanstveniki predvidevajo, da bodo letos krožili na severni polobli in jih vsebuje cepivo Vaxigrip Tetra: tip A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09, tip A/Kansas/14/2017 (H3N2), tip B/Colorado/06/2017 (Victoria) in tip B/Phuket/3073/2013 (Yamagata). Sestava cepiva je enaka za vso severno poloblo.

Ker je gripa še posebej nevarna za starejše ljudi, kronične bolnike, nosečnice in osebe z izrazito prekomerno težo, bodo letos te kategorije oseb imele pravico do popolnoma brezplačnega cepljenja v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja pri izbranem zdravniku.

Cepljenje dokazano zmanjša možnosti za pojav gripe in težji potek bolezni. Prav zato je cepljenje priporočljivo za vse, ki želijo sebe in svoje bližnje zaščititi pred boleznijo. Cepljenje proti gripi je še zlasti priporočljivo za starejše od 65 let, za kronične bolnike, nosečnice ter osebe z izrazito prekomerno težo. Ker cepljenje ne nudi popolne zaščite, se cepljenje proti gripi zelo priporoča tudi vsem ostalim, ki prihajajo v stik z osebami, ki imajo večje tveganje za težji potek in zaplete.

Zdravstveni delavci imamo v primerjavi s splošno populacijo večje tveganje, da se z virusi gripe okužimo, hkrati pa lahko okužbo prenašamo na občutljive osebe tako v svojem družinskem okolju kot na paciente.

Zaposleni v UKC Maribor smo se lani v veliko večjem deležu cepili proti gripi kot v preteklih letih. Med nami se vse bolj krepi zavedanje, da je vsakoletno cepljenje proti gripi za zdravstvenega delavca nekaj tako samoumevnega kot izvajanje higijene rok ali uporaba zaščitne varovalne opreme. Z izvedenim cepljenjem pravzaprav izkažemo zaupanje v medicino, ki temelji na dokazih o varnosti in učinkovitosti cepiv, in ne nasedamo dezinformacijam o nevarnosti cepljenja.

Koliko gorja nam je prihranila moderna medicina, si lahko

preberete tudi iz izkušnje našega zamejskega pisatelja Borisa Pahorja, ki jo je opisal v Hiša mojega očeta (Odločujoča neznanka, oddaja Spomini, pisma in potopisi, program Ars Radia Slovenija, 1992).

»Če naj povem kaj o izkušnjah iz otroških let, ki so zarisale v meni pomembno sled, potem moram v prvi vrsti omeniti ozračje 1. svetovne vojske, ko je od sten odmevalo bobnenje topov s kraške fronte. Pet let sem imel. Ležal sem z materjo in sesticama na dveh zakonskih posteljah. Soba je bila mračna, tiha in kakor izvotljena. Kuhala nas je vročina španske gripe, ki je na široko pokončevala ljudi. Žive duše ni bilo, da bi se nam približala. Tudi očeta ni bilo. Bil je vojak v Pulju in ni slutil, da mu med njegovo odsotnostjo Španka skuša ugrabiti hčerko. Bledlo se nam je. Sparjena tkiva so hrepenela po tekočini. Moledovali smo vode in se spet izgubljali v nezavesti. Odgovarjalo pa nam je grmenje oddaljenih pokov, ki se je lovilo po kotih osamljenega prostora. Tedaj se je mati kot mesečnica vzdignila, da bi potolažila žejo usihajoče Mimice. A je samo zdrsnila na parket in obležala pred posteljno omarico. Zavedal sem se, da materinega telesa ni več ob meni, se na pol prebudil iz omame in jo kot slepec, s stegnjenimi rokami, iskal v temi. Potem sem se dotipal do njenih las. Skobacal sem se k njej, jo skušal vzdigniti. A bil sem premajhen. Občepel sem ob njej. Ob njeni vlažni in hladni spalni srjci. Grmenje topov pa se je sprehajalo skozi zidove, da so brneli, kot da so gromeli. Zatem je vse poplavila tišina. Ko sem se spet predramil, sem ležal ob materi, a tokrat sem bil ves pretresen od njenega ihtenja. Onkraj nje je bila na postelji sestra Mimica, voščen kip s pšeničnimi lasmi. Srhka groza me je obhajala ob slutnji, da je nastopilo nekaj nepopravljivega. Skušal sem tolažiti mamo, ker me je bilo strah njenega joka. Mimica se namreč ni več gibala, nič ni več mogla biti žejna. Tisti trenutek pa so se odprla vrata in pred posteljama se je ustavila očetova postava. Z ramena mu je zdrknila vreča, na dnu katere je bilo tisto malo moke, ki jo je spotoma kupil pri uvidnem kmetu. Ob pogledu na Mimico se je v očetovem grlu razklal stok. Njegov podolgovati in izmučeni obraz se mi je zazdel ves spremenjen in skoraj tuj v sovražni svetlobi, ki je oblivala sobo. Tako se je smrtni dih zajedel v moje celice obenem z gromkim momljanjem, ki se je ulilo vzdolž sten, kot glas potresa, ki noče jenjati. To je bil prvi strah.«

Onkološka zdravstvena nega – praznovanje naše raznolikosti

Avtor: Irena Tominc Krajnc, mag. zdr. nege

Foto: arhiv oddelka

18. maj je dan evropskih onkoloških medicinskih sester (EONS). V okviru programa ENCD 2019 je od 16. do 18. maja potekala vrsta aktivnosti po vsej Evropi. Letošnja tema je bila varnost – za bolnike z rakom in medicinske sestre. Gostiteljica zasedanja upravnega odbora, okrogle mize in zaključnega seminarja s ključnimi cilji in priporočili je bila letos Praga.

Z onkološkimi bolniki se medicinske sestre srečujemo na različnih področjih zdravstvene nege in na vseh nivojih zdravstvenega varstva. Onkologija je hitro razvijajoča se stroka. Za varno in kakovostno obravnavo bolnikov se moramo onkološke medicinske sestre nenehno izobraževati, izpopolnjevati, usvajati nova znanja in razvijati nove kompetence.

Tudi na Oddelku za onkologijo UKC Maribor smo se pridružili aktivnostim in 17. maja 2019 pripravili seminar z delavnicami z naslovom Onkološka zdravstvena nega – praznovanje naše raznolikosti.

Na predavanjih so bile predstavljene različne teme. V prvem sklopu predavanj smo govorili o varni obravnavi bolnika na sistemskem zdravljenju, kadar prejema citostatike, tarčna zdravila ali imunoterapijo. O vlogi medicinske sestre v onkološki zdravstveni negi, o tem, kakšna znanja potrebujemo, kakšne so naše kompetence in izkušnje, da smo varne pri svojem delu in da so varni bolniki. Predstavljena je bila obravnava bolnika v Hospicu. Kolegici z Onkološkega inštituta Ljubljana in Hematološkega oddelka UKC Maribor sta nam predstavili potek obravnave na matičnem oddelku. V drugem sklopu je bila predstavljena paliativna oskrba bolnika – sprejem in odpust bolnika, obravnava bolečine, pomen prehrane, bilanca vnosa tekočin in hrane. Oddelčna fizioterapevtka je predstavila pomen fizioterapije pri onkološkem bolniku. Po odmoru smo ponovno sedli v predavalnico in v tretjem sklopu poslušali predstavitev Oddelka za radioterapijo UKC Maribor ter vlogo medicinske sestre pri obravnavi radioodermatitisa. Sledil je kratek odmor in začele so se delavnice. Udeleženci seminarja so se razdelili v skupine. V prvi delavnici smo pred-

stavili nastavitvev, odstranitvev in oskrbo atravmatske igle, v drugi delavnici nastavitvev, odstranitvev in oskrbo podkožne kanile ter v tretji delavnici oskrbo maligne rane. Na delavnicah so lahko vsi udeleženci aktivno sodelovali.

Seminarja so se udeležile medicinske sestre in zdravstveni tehniki z vseh koncev Slovenije z različnih strokovnih področij. Predavalnica je bila nabito polna. Odzivi so bili zelo pozitivni.

Za sodelovanje pri projektu se zahvaljujemo regijskemu Društvu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor in predstojnici Oddelka za onkologijo UKC Maribor Maji Ravnik, ki je skupaj s sodelavci organizirala delo tako, da smo ta dan obeležili s strokovnim izpopolnjevanjem. Hvala vsem, ki so sodelovali pri programu.

Prav tako se osebno iskreno zahvaljujem vsem zaposlenim v zdravstveni negi na Oddelku za onkologijo UKC Maribor. Zelo sem ponosna, da imam priložnost delati v tako srčnem in delovnem timu. Najboljši ste!

Utrinki z Oddelka za onkologijo UKC Maribor

Horizonti rehabilitacije 2019

Bolečina v vratu

Avtor: prim. izr. prof. dr. Breda Jesenšek Papež, dr. med.

Foto: Mateja Peternel, Ksenija Kmetič in arhiv MF

Sončno jesensko jutro nas je 27. septembra 2019 v predavalnici MF UM Maribor popeljalo Horizontom 2019 naproti. Uvodoma je interdisciplinarnemu strokovnemu srečanju Inštituta za fizikalno in rehabilitacijsko medicino s pozdravnim nagovorom izkazal podporo strokovni direktor UKC Maribor prof. dr. Matjaž Vogrin.

Tema Horizontov 2019 je bila bolečina v vratu, za katero se skriva širok nabor stanj in simptomov od poškodb in različnih bolezenskih stanj do zavarovalniških, rentnih in drugih tendenc. Temu primerno je bil obsežen program srečanja in seznam predavateljev različnih specialnosti.

Predstojnica je kot popotnico dogodku izpostavila pomen interdisciplinarnega sodelovanja in celostne obravnave. Poudarila je, da posledice bolezni in poškodb kakor tudi osebni dejavniki dokazano vplivajo na zdravje in delovanja posameznika. Tako ne zadostuje več, da postavimo diagnozo in zdravimo osnovno stanje, ampak je potrebna celostna obravnava (bolnika in družbe). Takšen pristop zahteva usklajeno delovanje, ki se pogosto žal zatakne že pri vrhu piramide (zdravstvena in socialna zakonodaja). Temu zaradi subjektivnih interpretacij različnih pravilnikov in pomanjkljivega nadzora nad izvajanjem sledi neobvladljivo različna praksa na različnih nivojih in pri različnih izvajalcih (od bolnika do bolnika). Posamezniki se še vedno

Uvodne misli predstojnice.

sprašujejo, kaj jim pripada. Bolj spretni ali »pravilno« vo-deni iztržijo »(pre)več«, večina krmari med (ne)dostopnimi izvajalci in (ne)dopustnimi čakalnimi dobami. Piramido je treba obrniti na glavo. Nikomur ne bi smelo samo po sebi nič pripadati. Družba bi morala zagotoviti strogo namensko in kontrolirano porabo materialnih sredstev. Bolj natančno bi morali določiti kriterije za posamezne pravice iz zdravstvene in socialne zakonodaje, obseg

Med predavanji

Uvodno predavanje generalnega direktorja ZPIZ Slovenije, Marijana Papeža.

obravnavne, časovne normative, nabor zdravstvenih storitev in dolžino bolniške odsotnosti. Nadzor nad izvajanjem bi morali poenotiti, in sicer ne glede na regijo, ustanovo ali subjektiven vpliv uporabnikov in izvajalcev. Tako bi vsak posameznik v primeru bolezni ali poškodbe dobil vse, kar v skladu z medicinsko doktrino potrebuje.

Uvodno predavanje o aktualnih spremembah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je imel generalni direktor ZPIZ-a Slovenije Marijan Papež. V naslednjih prispevkih so avtorji vsak s svojega zornega kota obravnavali diagnostiko, ocenjevanje, zdravljenje, novosti in različne pristope obravnave bolnikov z bolečino v vratu.

Angažirano z dobrimi predavanji, odprto diskusijo in konstruktivnimi predlogi smo Horizonte 2019 pripeljali do vrhunca, ko se je ob okrogli mizi dogodku pridružil tudi pacient s težjo telesno opeklino, ki smo ga obravnavali v UKC

Maribor. V neposrednem dialogu z njim in ostalimi člani rehabilitacijskega tima smo predstavili dobro klinično prakso in promovirali interdisciplinarni pristop. Njegova neposrednost, volja in pogum, da se nam je pridružil pred tako velikim avditorijem, predvsem pa, da se je odločil odkrito spregovoriti in deliti svojo izkušnjo na strokovnem srečanju, je navdušila vse navzoče. Polni novih vtisov, izzivov in znanj smo se ob zaključku srečanja že ozirali v prihodnost. Tako smo spodbujali vse doslej sodelujoče strokovnjake, da vztrajajo, in vabili nove, ki so se čutili nagovorjene z izzivi celostne obravnave, da se nam naslednjič aktivno pridružijo.

Želimo si, da bi Horizonte o(b)stali prepoznavno interdisciplinarno srečanje, ki bi povezovalo in tlakovalo pot novim obzorjem znanja in zakonodaje naproti.

Živahno je bilo tudi med odmori.

Sproščeni in zadovoljni po uspešno opravljenem delu.

30 let izdelovanja opornic v delovni terapiji na Inštitutu za fizikalno in rehabilitacijsko medicino

Avtor: Milena Špes Škrlec, dipl. del. ter.

Foto: arhiv UKC Maribor

Začetki izdelovanja opornic na delovni terapiji na Inštitutu za fizikalno in rehabilitacijsko medicino (IFRM) segajo 30 let nazaj v leto 1989, ko sem se zaposlila na takratnem Oddelku za fizikalno in rehabilitacijsko medicino. Predstojnik oddelka prof. Zmago Turk je takrat zaznal potrebo po zaposlitvi delovnega terapevta, ker se je vedno bolj pojavljalo povpraševanje po delovni terapiji in individualno izdelanih opornicah iz različnih oddelkov. Že prvi mesec sem odšla na praktično usposabljanje v Klinični center Ljubljana in na URI Soča. Takrat je bil v Sloveniji najbolj dostopen material za izdelovanje opornic mavec, na katerega so se pritrdjevale razne žice, kovine, elastike, ter nizkotemperaturni material tempoplast in visokotemperaturni pleksidur. Obstajal je že tudi prvi slovenski priročnik za izdelovanje opornic s teoretično podlago z naslovom Opornice za roko (1988), katerega avtorici sta delovni terapevтки Vida Potočnik in Magdalena Ortar ter ortopedski tehnik Marko Lampič. V UKC Ljubljana sem se učila izdelovanja opornic za roko po operacijah in poškodbah iz mavca in tempoplasta. Slabost pri opornicah iz mavca je bila predvsem ta, da so morali pacienti na njih čakati tudi dva dni, da se je mavec dovolj posušil. Nizkotemperaturni material pa je bil zelo drag in zato težje dostopen. Na URI Soča sem se učila uporabljati visokotemperaturni material pleksidur, ki se oblikuje pri visokih temperaturah (180 °C); iz njega so takrat največ izdelovali pripomočke za dnevne aktivnosti.

Ko sem se vrnila iz Ljubljane, sem začela izdelovati opornice iz mavca.

Opornica iz mavca.

Takrat še niso bili končani prostori današnjega IFRM v pritličju, zato sem leto in pol gostovala v prostoru fizioterapije na Oddelku za plastično in rekonstruktivno kirurgijo. Tam sva si prostor delili s fizioterapevtko. Ustrezni pripomočki in orodja na za-

četku še ni bilo, zato sem mavec mehčala kar v umivalniku za vodo, od doma sem prinesla nekaj orodja (klešče, škarje itd.). Žice, pločevino in skaj sem dobila v tehničnih delavnicah. Za šivanje sem od doma prinesla šivalni stroj. Nabavna služba je nato kmalu nabavila ustrezni material in pripomočke. Tudi sama sem odšla z naročilnico v nabavo materiala.

Pred večjim izzivom sem se znašla, ko se je na Oddelku za nevrokirurgijo pojavila potreba po opornicah iz nizkotemperaturnega materiala. Ker takšnega materiala v SBM še nismo imeli, so ga nabavili svojci v tujini. Takrat še nismo imeli ustreznega grelca za mehčanje materiala, zato sem material mehčala v posodi za parafin, ki ima termostat in kamor sem nalila vodo ter jo segrela do ustrezne temperature (60 °C). Pri izdelavi sem potrebovala »dodatne roke«, zato mi je priskočila na pomoč fizioterapevтка. Zdravniki fiziatr in kirurgi so zelo dobro sprejemali novosti, ki so jih prinašale opornice za paciente – še posebej pri rehabilitaciji rok. V tistem času sem sodelovala tudi z arhitektom, ki je načrtoval opremo za nov prostor delovne terapije, kjer smo predvideli kotiček za izdelovanje opornic.

Leta 1991 smo se preselili v nove prostore. Zraven mavca se je začel uporabljati še nizkotemperaturni material, ki je prinesel novo kakovost opornic. Pacienti so jih dobili v krajšem času, ker material ne zahteva sušenja, materiali se lažje čistijo, po potrebi preoblikujejo in nameščajo se z »velkro trakovi«, zato se lahko zelo hitro namestijo in tudi snamejo. Ti materiali dopuščajo, da terapevt poleg ustreznega položaja, ki ga želi doseči z opornico, lahko uporabi tudi svojo kreativnost in da opornici »dušo«. To je še posebej pomembno, kadar so naši pacienti otroci, saj z raznimi dodatki postane opornica privlačnejša za uporabo.

Opornica iz plastičnega materiala "znanost in umetnost".

Aprila 1991 sem dobila prvo sodelavko – diplomirano delovno terapevko Boženo Majcen. Tudi ona je za nekaj tednov odšla v Ljubljano na usposabljanje za izdelovanje opornic. Ko sem odšla na porodniški dopust, se je morala samostojno spoprijeti z izzivi, ki jih prinaša delovna terapija in izdelovanje opornic. Pri tem je bila zelo uspešna. Ko sem se ponovno vrnila v službo, sva dobili večjo količino materiala za opornice in nove pripomočke za izdelovanje. Tega sva bili zelo veseli.

Prvi pripomočki in več materiala za opornice.

Ker so zdravniki v delovno terapijo pošiljali čedalje več pacientov, se je pojavila potreba po novi zaposlitvi več delovnih terapevtk. Kmalu sva dobili novo sodelavko, in sicer diplomirano delovno terapevko Zvezdano Sužnik, ki se je odlično spoprijela z novimi izzivi.

Danes naš tim šteje pet delovnih terapevtk. Štiri smo specializirane za izdelovanje opornic. Diplomirana delovna terapevka

Lea Petrovič ima delovno mesto na Nevrološkem oddelku, kjer se ukvarja z nevrološko rehabilitacijo.

Leta 2016 smo štiri diplomirane delovne terapevte Zvezdana Sužnik, Maša Frangež, Aleksandra Orož Koprivnik in Milena Špes Škrlec dobile priznanje s strani Zbornice delovne terapije Slovenije – strokovnega združenja za dosežke na strokovnem delovno terapevtskem področju. Veliko nam pomeni, da je kakovost našega dela prepoznana tudi širše v Sloveniji.

Priznanje ZDTS, 2016.

Vedno znova se širi tudi »paleta« naših opornic. Pojavljajo se novi, sodobnejši materiali in pripomočki za izdelovanje, ki jih uspešno vključujemo v delo. Tudi zadovoljstvo naših pacientov in zdravnikov nam daje velik zagon. V današnjem času obstaja veliko literature o izdelovanju opornic, svetovnim novostim sledimo tudi preko spleta. Prizadevamo si, da preko Zbornice delovnih terapevtov – strokovnega združenja vabimo svetovno

priznane strokovnjake v Slovenijo, da nam v učnih delavnicah, pokažejo novosti. Ker v Sloveniji delavnice običajno potekajo v našem UKC, me nastopamo v vlogi organizatork ali soorganizatork delavnic. V vseh teh letih prakse in izobraževanj doma in v tujini smo pridobile veliko znanja in izkušenj, zato smo se odločile, da tudi same izvajamo izobraževanja za izdelovanje opornic za slovenske delovne terapevte. Vključene smo pri vajah na Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru, in sicer v okviru predmeta Rehabilitacija, kjer bodoče zdravnike seznanjamo z delovno terapijo, z možnostjo uporabe opornic, materiali in s praktičnim prikazom izdelave.

Maja letos smo v okviru IFRM in Zbornice delovnih terapevtov Slovenije – strokovnega združenja ter ob sodelovanju podjetja Mark Medical organizirale dvodnevno delavnico Izdelava zahtevnejših (dinamičnih) opornic za roko. Delavnica je bila namenjena delovnim terapevtom, ki si želijo nadgraditi specialna znanja s področja opornic in ki so že opravili osnovno delavnico Izdelava opornic za roko – osnovne zakonitosti. Interes je bil zelo velik, zato zaradi omejenega števila nismo mogli sprejeti vseh zainteresiranih. Delavnico je tokrat vodil strokovnjak iz Belgije Marc Blij, ki je izrazil zadovoljstvo z znanjem slovenskih delovnih terapevtov ter dejal, da bo z veseljem še prišel v Slovenijo.

Delavnica 2019.

Tako je potekal razvoj izdelovanja opornic v tridesetih letih naše delovno-terapevtske zgodovine na IFRM. V tem času je bilo za krajši ali daljši čas pri nas zaposlenih kar nekaj delovnih terapevtk. Vsaka od njih je dodala kakšen kamenček ali kamen v naš delovno-terapevtski mozaik. Ob tem ne smemo pozabiti, da brez odličnega širšega tima (predstojnikov, vodij, fiziatrov, kirurgov, fizioterapevtov, sester, administracije in bolničark) in gledanja v »isto smer«, takšnih rezultatov in razvoja gotovo ne bi bilo. Veseli nas tudi, da smo vključene v različne raziskovalne projekte, ki nam prinašajo dodatno delo in hkrati zadovoljstvo, ker to pomeni, da smo prepoznavna stroka. Hvala vsem, ki nas podpirate pri našem delu. Za vnaprej si želimo, da bi se kadrovske okrepile, da bi lahko tudi po številu kadra konkurirale delovnim terapevtom v drugih ustanovah po Sloveniji in ne samo po kakovosti naših storitev.

Rožnati oktober – mesec boja proti raku dojk

Avtorici: Danijela Pušnik, mag. zdr. nege, Nadja Lubajnshek, mag. zdr. nege

Foto: Andreja Šlag, dipl. ekon.

Vsako leto zaznamujemo mesec oktober rožnata barva – pentlje v trgovinah, medijih, na spletnih profilih ... Opozarja nas na mesec boja proti raku dojk, najpogostejšemu raku v ženski populaciji.

Nekaj let zapored smo medicinske sestre Oddelka za ginekološko onkologijo dojk izvajale delavnice v različnih podjetjih, šolah, službah po vsej Sloveniji. Veliko žensk smo poučili o izvajanju preventivnih postopkov in pregledov, zgo-

dnjemu odkrivanju, diagnosticiranju in zdravljenju raka dojk. Delili smo zloženko o samopregledovanju dojk in jih temeljito poučili o pravih postopkih izvajanja samopregleda. Na modelu dojke so lahko tipali tumorje. Na koncu delavnic smo delili razlage in odgovarjali na vprašanja. Imeli smo stojnice v trgovskih centrih in mestnih trgih.

Letošnje leto je Oddelek za ginekološko onkologijo in onkologijo dojk v sodelovanju z Onkološkim oddelkom pripravil nekoliko drugačen program. Vsak ponedeljek in torek v oktobru bodo med 10.00 in 12.00 v čakalnici oddelka imeli stojnico, kjer bo možno na modelu tipati tumorje, se poučiti o pravil-

nem samopregledovanju dojk, ženskam pa bo zagotovljen tudi posvet z zdravstvenimi strokovnjaki in s prostovoljkami iz skupine za pomoč bolnicam z rakom dojk.

V torek, 1. oktobra, so v parku pred ginekološko stavbo pripravili čudovit program za spodbudo vsem ženskam, ki zbolijo in živijo z rakom dojk in v spomin vsem ženskam, ki so bitko z rakom izgubile. V programu so sodelovali mladi glasbeniki glasbene šole Fran Korun Koželjski iz Velenja pod vodstvom violinistke Danice Koren. Ob čudoviti zvočni spremljavi godal in klavirja smo krasili drevesa z rožnatimi trakci in pentljami. Okrašena bodo do konca oktobra.

Rak ne izbira, vseeno mu je, ali gre za lepe ali manj lepe dojk, za mladenko ali gospo v letih, zato je prav, da vsaka ženska pozna pravice s področja zgodnjega odkrivanja raka dojk in se zaveda dolžnosti do svojega zdravja: živeti zdravo in si redno enkrat mesečno pregledati in pretipati dojk – ob pravih časih in na pravi način. Na spodnjem naslovu najdete film za pomoč pri izvedbi samopregleda. Zloženko, pomoč in nasvete pa lahko dobite tudi pri medicinskih sestrah na Oddelku za ginekološko onkologijo in onkologijo dojk.

Dostop do filma: <https://www.youtube.com/watch?v=5Yfu5QBTpE&t=56s>

Teden dojenja v oktobru

Avtor: Rosemarie Franc, dipl. bab.

Foto: Vesna Mahmutović, srednja medicinska sestra

Teden dojenja, ki ga v Sloveniji obeležujemo prvi teden v oktobru, poudarja pomen dojenja otrok. Po mnenju predsednice Nacionalnega odbora za spodbujanje dojenja prim. Andreje Tekauc Golob, to otrokom omogoča najboljši začetek življenja in je eden najpreprostejših, najbolj zdravih in stroškovno najučinkovitejših načinov, ki pozitivno vpliva na preživetje in zdrav razvoj otrok po vsem svetu. Ker se pome-

na dojenja zavedamo vsi zaposleni v mariborski porodnišnici, smo v ta namen okrasili in z zdravstvenim vzgojnim gradivom opremili avlo porodnišnice in čakalnice ginekološko-perinataloških ambulant. Obiskali so nas tudi predstavniki Hitradia Center, ki so obdarili otročnice, za kar se jim najlepše zahvaljujemo.

Po navedbi humanitarne organizacije Unicef v svojem sporočilu za javnost navajajo, da je tema letošnjega tedna dojenja »Opolnomočimo starše, omogočimo dojenje.« UNICEF poudarja, da so družinam prijazni ukrepi ključni za povečanje stopenj dojenja po vsem svetu. Dojenje ima številne prednosti za otroka in mater: podpira zdrav razvoj otrokovih možganov, dojenčke ščiti pred okužbami, zmanjšuje tveganja za debelost in bolezni, znižuje stroške zdravstvene oskrbe, doječe matere ščiti pred rakom jajčnikov in rakom dojke ter številne druge. Kljub dokazanim koristim dojenja pa ukrepi, ki podpirajo dojenje – na primer plačani starševski dopust in odmori za dojenje – še vedno niso na voljo večini mater po vsem svetu.

Če povzamemo, je za naše otročnice v Sloveniji dobro poskrbljeno, saj smo ena redkih držav s tako dolgim starševskim dopustom in ureditvijo pravic, ki pripadajo vsaki ženski po izrabi starševskega dopusta.

Strokovno srečanje Ravnanje z ljudmi pri delu

Avtor: Bojana Sečnjak, mag. zdr., soc. manag., dipl. m. s.

Foto: Nuša Hodošček, dipl. m. s.

23. maja 2019 smo se udeležili strokovnega srečanja z naslovom Ravnanje z ljudmi pri delu. Strokovno srečanje je potekalo v Gozdu Martuljku, in sicer v organizaciji Sekcije medicinskih sester v managementu. V UKC Maribor smo prepoznali, da so izobraževanja, kako ravnati z ljudmi pri delu in kako jih motivirati za delo, zelo pomembna. Predavatelji so govorili o nagrajevanju in motivaciji, o tem, ali jamrati ali ne jamrati, o nasilju na delovnem mestu, o ravnanju z ljudmi pri delu, o starejših zaposlenih, o pritiskih na nadrejene in kako preprečevati izgorelost. Strokovnega srečanja se je udeležila večina strokovnih vodij zdravstvene nege,

njihovih namestnic in ostalih diplomiranih medicinskih sester. Na Zbornici zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zvezi strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije so prepoznali našo številčno udeležbo kot primer dobre prakse. Skupaj smo preživeli zelo lep in poučen dan ter domov odšli polni novih spoznanj in idej za naše delo. Zahvaljujemo se vodstvu Univerzitetnega kliničnega centra Maribor, ki je prepoznalo pomen naše udeležbe na tem strokovnem srečanju in nam to tudi omogočilo.

Razvajanje z našim sladoledom

Avtor: Jernej Mori, dipl. zn.

Foto: Jernej Mori, dipl. zn.

»Sestra, še 'mate kako lučko?'« je bilo pogosto vprašanje pacientke, ki se je v poletnih mesecih zdravila na našem oddelku. Na Oddelku za intenzivno interno medicino (OIIM) zaposleni v zdravstveni negi skrbimo za bolnike, ki so posredno in neposredno življenjsko ogroženi. Ko spremljamo naše bolnike, kako se jim počasi, a vztrajno izboljšuje njihovo zdravstveno stanje, smo zelo veseli. V poletnih mesecih, ko vročina ne popušča, moramo še dodatno skrbeti za dobro počutje bolnikov, saj tudi njim poletna vročina ne prizanaša. Zadnji dve leti bolnikom med poletjem lajšamo vročino tudi z izdelavo sladoleda v obliki lučk, ki ga izdelujemo iz že pripravljene klinične enteralne prehrane, in tako posledično vplivamo na njihovo boljše počutje. V letošnjem juniju je bil klimatiziran del našega oddelka, za kar se iskreno za-

hvaljujemo vodstvu UKC Maribor ter predstojniku in namestniku našega oddelka.

Asistent dr. Tomislav Šarenac – novi doktor znanosti na Oddelku za očne bolezni UKC Maribor

Avtor: prof. dr. Dušica Pahor, dr. med.

Foto: arhiv oddelka

Asist. dr. Tomislav Šarenac, dr. med, specialist oftalmolog, je bil 21. marca 2019 promoviran v doktorja biomedicinske tehnologije na Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru.

Tomislav Šarenac se je rodil leta 1985 v Mariboru. Po končani mednarodni maturi na Drugi gimnaziji Maribor, kjer je bil zlati maturant, se je leta 2004 vpisal na Medicinsko fakulteto Univerze v Mariboru kot prva generacija študentov medicine v Mariboru. Med študijem je bil v 5. letniku na enoletni izmenjavi v Würzburgu v Nemčiji. Študij medicine je zaključil leta 2010 kot prva generacija diplomantov Medicinske fakultete Univerze v Mariboru. Kot študent je bil ves čas aktiven na številnih področjih. Kot glasbenik je bil aktiven v ansamblu Klic divjine, ki smo ga lahko večkrat doživeli v živo. Podelitev prvih diplom na naši fakulteti bo vsem učiteljem, ki smo bili na tem svečanem dogodku Medicinske fakultete prisotni, ostal v nepozabnem spominu. Ponosni smo bili na prvo generacijo, skupaj z njo smo orali ledino in uspeli. Bili so naši otroci.

Od 2010 do 2016 je bil asist. dr. Šarenac dvakrat izvoljen v naziv asistent za področje Anatomija s histologijo. Po končanem pripravištvu je leta 2011 začel s specializacijo iz oftalmologije na Oddelku za očne bolezni UKC Maribor. Leta 2011 se je vpisal na podiplomski študij Biomedicinska tehnologija na Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru pod mentorstvom red. prof. dr. Dušice Pahor in komentorstvom red. prof. dr. Marjana Rupnika Slaka. Leta 2015 je bila vloga teme za doktorsko disertacijo z naslovom Vpliv rastnih faktorjev in zaviralcev fibroblastnega tipa celjenja na keratocite v celičnih modelih roženične rane odobrena. Kandidat je v svoji raziskavi ugotovil, da IGF-1 še posebej v kombinaciji s SAHA in halofuginolom inhibira fibrozo in prepreči transdiferenciacijo v miofibroblaste, kar vpliva na zdravljenje roženičnih ran in zmanjša zamotnjenost roženice. Na podlagi raziskav je bil članek z vsebino doktorskega dela objavljen v mednarodno priznani reviji, kar potrjuje mednarodno odmevnost raziskave: Šarenac T, Trapečar M, Gradišnik L, Lidija, Rupnik M, Pahor D. Single-cell analysis reveals IGF-1 potentiation of inhibition of the TGF- β /Smad pathway of fibrosis in human keratocytes in vitro. Scientific reports, ISSN 2045-

2322, 2016, [Vol.] 6, str. [1]-12, ilustr. <http://www.nature.com/articles/srep34373.pdf>, doi: 10.1038/srep34373. [COBISS.SI-ID 5844287], [JCR, SNIP, WoS, Scopus]

Leta 2016 je uspešno zaključil specializacijo iz oftalmologije vključno z opravljenim evropskim specialističnim izpitom v Parizu (European Board of Ophthalmology – EBO). Od leta 2016 dalje je asistent za področje oftalmologije na Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru, kjer izvaja klinične vaje iz oftalmologije za študente Medicinske fakultete Univerze v Mariboru.

3. decembra 2018 je uspešno zagovarjal doktorsko disertacijo na Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru in bil 21. marca 2019 promoviran za doktorja biomedicinskih znanosti na Univerzi v Mariboru. Rezultate svojega dela je prikazal na domačih in tujih srečanjih.

To je tretji doktorat na našem oddelku, na kar smo posebej ponosni. Pričakovati je, da bomo na oddelku kmalu imeli novega docenta in seveda nove doktorje znanosti, saj so kar štirje mlajši kolegi že vpisani na podiplomski študij.

Novemu doktorju znanosti želim v imenu celotnega oddelka veliko uspehov na nadaljnji poti.

Svečana podelitev doktorata na Univerzi v Mariboru 21. marca 2019 (z leve proti desni: Zdravko Kačič, Tomislav Šarenac in Ivan Krajnc).

Že deveta nagrada Nemškega oftalmološkega združenja za oftalmologe UKC Maribor

Avtor: prof. dr. Dušica Pahor, dr. med.

Foto: arhiv oddelka

Oddelek za očne bolezni UKC Maribor že vrsto let aktivno sodeluje z Nemškim oftalmološkim združenjem. Sodelovanje poteka na različnih nivojih, in sicer od kongresov do osebnega prijateljstva, ki se je staklo v številnih letih. Za to povezavo je bil odločilni prim. Bojan Gračner, ki je kot dolgoletni član Nemškega združenja navezal številne osebne stike in omogočil ne le našemu oddelku, ampak celotni slovenski oftalmologiji številne povezave in nove možnosti sodelovanja, kot je na primer vključitev v Evropsko združenje za oftalmologijo (EBO) preko prof. Krolla iz Marburga. Prim. Gračner je zaslužen za prvi slovensko-nemški simpozij leta 2006 v Berlinu, kjer smo ob pomoči našega dragega prijatelja dr. Rolf Greweja ta projekt tudi uspešno izvedli. Dr. Grewe je bil tisti, ki nam je takrat omogočil, da so se številni slovenski oftalmologi lahko izpopolnjevali na priznanih očesnih klinikah in pridobivali najnovejša znanja. Prav tako ne smemo pozabiti, da je revija Klinische Monatsblätter für Augenheilkunde, ki jo izdaja Nemško oftalmološko društvo, najstarejša medicinska revija, ki neprekinjeno izhaja že več kot 150 let, katere urednika sta prof. dr. Gerhard K. Lang in prof. dr. Gabriele E. Lang, ki sta s svojo aktivnostjo veliko pripomogla k prepoznavanju slovenske oftalmologije v širšem prostoru. Za svoje zasluge sta letos postala zaslužna člana Nemškega združenja. Naši študenti jih poznajo po učbeniku oftalmologije, ki je trenutno najboljši na tem področju in preveden v številne jezike.

Oftalmologi našega oddelka že vrsto let aktivno sodelujemo na kongresu Nemškega oftalmološkega združenja. Naši prispevki so bili v zadnjih letih večkrat prepoznavni in z nagrado Travel Award nagrajeni za najboljši izveček, na kar smo lahko upravičeno ponosni. V zadnji devetih letih smo prejeli kar devet nagrad. Zadnja leta je nagrada povezana še s finančno nagrado.

Dosedanje nagrade Nemškega oftalmološkega združenja za oftalmologe našega oddelka:

1. Pahor D. Nagrada Nemškega oftalmološkega združenja (DOG) za abstrakt »Merkmale von traumatischen und spontanen Wunddehiszenzen nach perforierender Keratoplastik« 110. DOG-Kongress Berlin, DOG Travel Award 2012
2. Skitek P, Pahor D. Nagrada Nemškega oftalmološkega združenja (DOG) za abstrakt »Acute syphilitic posterior placoid chorioretinitis: a case report« 111. DOG-Kongress Berlin 2013, DOG Travel Award 2013
3. Pahor D, Gračner T. Nagrada Nemškega oftalmološkega združenja (DOG) za abstrakt »Ocular trauma score (OTS) as a prognostic model for visual outcome in pediatric open globe injuries«.

111. DOG-Kongress Berlin 2013, DOG Travel Award 2013

4. Gračner T, Pahor D. Nagrada Nemškega oftalmološkega združenja (DOG) za abstrakt »The optic nerve head morphology after trabeculectomy«. 111. DOG-Kongress Berlin 2013, DOG Travel Award 2013

5. Pahor D, Pahor A. Nagrada Nemškega oftalmološkega združenja (DOG) za abstrakt »Clinical findings in patients with non-arteritic anterior ischaemic optic neuropathy (NA-AION) under 50 years of age«. 112. DOG-Kongress Leipzig 2014, DOG Travel Award 2014

6. Obrenovič V, Vrhovec L. Nagrada Nemškega oftalmološkega združenja (DOG) za abstrakt »Granulomatosis with polyangitis – case report with orbital manifestation« 113. DOG-Kongress Berlin 2015, DOG Travel Award 2015

7. Košič Knez N, Šiško K, Pahor D, Holc I, Pahor A. »Spectral-domain optical coherence tomography findings in systemic lupus erythematosus patients treated with chloroquine«. 115. DOG Kongress Berlin 2017. DOG Travel Award 2017

8. Pahor D, Gračner T. Nagrada Nemškega oftalmološkega združenja (DOG) za abstrakt »Kataraktoperation bei sehr alten Menschen« 116. DOG-Kongress Berlin 2018. DOG Travel Award 2018

9. Šarenac T, Rupnik Slak M, Pahor D. Nagrada Nemškega oftalmološkega združenja (DOG) za abstrakt »Rock Inhibitors may prevent TGF-beta mediated corneal stromal fibrosis – in vitro study on cell cultures of corneal keratocytes« 117. DOG-Kongress 2019. DOG Travel Award 2019

Nagrada Nemškega oftalmološkega združenja je veliko priznanje, ki pa nas hkrati obvezuje k še večji dejavnosti na raziskovalnem področju in sodelovanju v mednarodnem prostoru.

Moje mesto, moji heroji

Avtor: Mojca Pepelnik

Foto: Mojca Pepelnik

Izjemno počaščeno in srečno se počutim kot organizatorka krvodajalske akcije »Vijol'čna kri za vse ljudi,« ki letos z letnico 2019 prinaša zgodbo o naši osmi krvodajalski akciji.

Kdo bi si leta 2011 mislil, da bomo z nadaljevanjem v letu 2013 pa do danes napisali takšne zgodbe, da bodo krvodajalci prispevali takšne količine krvi, tako srčno in predano pomagali in sodelovali.

Hvaležna sem. Čisto vsakemu. Ne samo za zadnjo akcijo in 265 čudovitih ljudi, ki so želeli darovati krvi, in 234 tistih, ki so sedli na stol bodisi v tiskovnem središču NK Maribora bodisi na krvodajalskem avtobusu in darovali del svojega življenja, da bodo junaki za nekoga, ki jih potrebuje.

Letošnja akcija je bila v vseh pogledih nekaj tako lepega, da se ne da opisati. Že po tem, ko smo izbrali 4. september za datum akcije, sem imela v glavi toliko idej za akcijo, da sem komaj čakala, da vse izvedemo in da se ta dan zgodi. Kot pomembna tekma, kjer so pričakovanja velika, se vznemirjenje ne konča in po telesu čutiš kurjo polt, ko veš, da se bo zgodilo nekaj posebnega.

Za vse, ki še ne veste, vsako leto krvodajalcem podarimo unikatno in posebno darilo. Letos smo jim podarili platneno vrečko, ki smo jo napolnili s sponzorskimi pozornostmi, svoj čudoviti prispevek pa so dodali še naši soorganizatorji. Ker smo jih imeli samo 200, smo vsakemu naslednjemu podarili hranilnik oz. šparovček NK Maribor kot spomin na ta krasni in nepozabni dan.

Ponosno lahko povem, da so prvi krvodajalci prišli že nekaj čez sedmo zjutraj in nekateri so kasneje na darovanje te plemenite

življenjske tekočine čakali tudi po dve uri. Nikomur ni bilo težko in vsi so se neizmerno zabavali. Videla sem tudi nekaj strahu v očeh, nekaj potnih dlani, vendar na koncu so vsi ti obrazi postali zadovoljni, ponosni in srečni.

Videti vse plemenite ljudi, je nekaj najlepšega, kar lahko doživim kot organizatorka. Ko so dočakali še tri naše nogometaše, sem bila prepričana, da bo dan popoln. Jasmin Handanović, Rok Kronaveter in Marcos Tavares so stiskali roke ponosa, se fotografirali in o naši akciji povedali ogromno lepega vsem medijskim hišam, ki se jih je letos zbralo v rekordnem številu.

Rada bi se zahvalila vsem, ki ste na kakršen koli način prispevali, da je ta akcija uspela v vsem svojem rekordnem številu. Rada bi se zahvalila vsem za pogum, izjemno voljo, smeh in za solze sreče. Hvala vsem za vsak korak in za vsako kapljico krvi. Hvala vsem, ki to našo pravljico oplemenite s svojo prisotnostjo. Hvala tudi vsem tistim, ki ste prvič prišli in zbrali pogum za vaše herojsko dejanje.

Bila je nepozabna sreda. Polna vijol'čne krvi, korakov, objemov, pristnih stiskov rok, novih prijateljstev, mogoče tudi kakšne nove ljubezni. In bila je to sreda, ko smo rešili ogromno življenj.

Upamo, da smo bili žarek sonca za nekoga, ki nas potrebuje. In verjamem, da bomo tudi v deveti izdaji izjemne akcije pokazali, da so na stadionu Ljudski vrt doma navijači, ki se enkrat na leto zberejo pod njim, da pomagajo vsem, ki pomoč nujno potrebujejo.

Hvala, heroji mesta. Hvala, ker lahko ponosno ploskam in vam čestitam za naš izjemni dosežek. Hvala, ker ste. Do snidenja drugo leto.

XIV. športne igre slovenskih bolnišnic – Bled

Avtor: Rebeka Gerlič, univ. dipl. ekon

Foto: Rok Gombač, Rebeka Gerlič, univ. dipl. ekon

Združenje zdravstvenih zavodov Slovenije se je tudi letos na pobudo soorganizatorja SB Jesenice odločilo, da XIV. športne igre slovenskih bolnišnic organizira na Bledu, kjer smo že lani spoznali lepote tega kraja. Skupaj z veslaškim centrom Bled so pripravili športni dogodek za približno 900 udeležencev, ki so prihajali iz različnih bolnišnic in ministrstva za zdravje.

14. septembra se je v zgodnjih jutranjih urah na Bled odpravila tudi ekipa UKC Maribor. Barve naše bolnišnice je zastopalo 75 zaposlenih, ki so se imeli možnost preizkusiti v različnih športnih disciplinah. Razen v ženskem golfu, kjer žal tudi letos nismo imeli svoje predstavnice, smo tekmovali v vseh kategorijah. Vrhunske uspehe smo dosegli v teku, kjer je Boštjan z nekaj sekundno prednostjo prehitel vso konkurenco. V moškem balinanju, kjer so Miran, Goran in Damjan branili lanski naslov prvaka v balinanju, so tudi na letošnjih igrah dokazali, da so nepremagljivi. Tudi Sabina je s svojo mirno roko in natančno koncentracijo »nastrelala« pikado in za UKC Maribor osvojila 1. mesto. Največ adrenalina, borbenosti in navijanja pa je bilo ob nogometnem igrišču, kjer so naši fantje »pustili srce na igrišču« in si tako po dolгих letih porazov priborili zlato medaljo. Seveda je treba omeniti še Zalo, ki se je po porodniškem dopustu vrnila v odlični formi in osvojila 3. mesto v ženskem tenisu, in našo Matejo, ki se je kot novinka letos prvič udeležila iger in takoj osvojila 3. mesto v teku. Tudi ekipa moške odbojke letos ni razočarala in se je po napeti tekmi za 3. mesto upravičeno veselila bronastega odličja.

Največje veselje smo doživeli ob zaključku podelitve, kjer je UKC Maribor osvojil skupno 1. mesto. Bili smo presrečni!

Vsem udeležencem še enkrat čestitam in se jim hkrati zahvaljujem, da so s svojim trudom, zagnanostjo in športnim duhom zastopali naš UKC in s tem pripomogli k odlični skupni uvrstitvi.

Zahvaljujem se tudi direktorju UKC Maribor prof. Vojku Flisu, ki nas je finančno podprl in nam omogočil sodelovanje. Prav tako gre za hvala sindikatu ZSSS UKC Maribor za nabavo enotnih majic.

Rezultati do 6. mesta:

Individualne discipline:

- Tek – moški: 1. mesto (Boštjan Mlaker)
- Pikado – ženske: 1. mesto (Sabina Kralj)
- Teniš – ženske: 3. mesto (Zala Ferk)
- Tek – ženske: 3. mesto (Mateja Maček)
- Golf – moški: 4. mesto (Tomaž Šeruga)
- Teniš – moški: 4. mesto (Aljaž Ladinek)
- Pikado – moški: 5. mesto (Milko Milčič)

Ekipne discipline:

- Nogomet: 1. mesto (Jasmin Mustafić, Simon Plečko, Helson Mustafi, Marko Zavec, Šefik Salkunić, Vane Cenev, Osman Križevac, Marko Tijanić)
- Balinanje – moški: 1. mesto (Goran Zabavnik, Miran Merkuš, Damjan Vidovič)
- Odbojka – moški: 3. mesto (Oliver Kocbek, Miran Merkuš, Damjan Vidovič, Aleš Slanič, Mladen Crnobrnja)
- Košarka: 6. mesto (Samo Turk, Zlatko Roškar, Omer Kadrić, Sašo Pjević)

Skupne uvrstitve zavodov do 16. mesta:

Končna skupna uvrstitev	Zavod	Št. točk
1.	UKC MARIBOR	548
2.	SB NOVO MESTO	461
3.	OB VALDOLTRA	454
4.	SB JESENICE	439
5.	URI SOČA	385
6.	SB PTUJ	370
7.	UKC LJUBLJANA	339
8.	SB BREŽICE	288
9.	PB ORMOŽ	285
10.	GOLNIK	274
11.	SB NOVA GORICA	236
12.	PB IDRIJA	231
13.	OI LJUBLJANA	229
14.	SB MURSKA SOBOTA	218
15.	SB IZOLA	212
16.	ZTM	212
17.	SB SLOVENJ GRADEC	209
18.	PB BEGUNJE	177
19.	SB CELJE	156
20.	KSRD	131
21.	INFONET	108
22.	B TOPOLŠICA	75
23.	PB VOJNIK	69
24.	ZDRZZ	28

Foto utrinki

Usposabljanje iz mediacije in mediacijskih veščin

Avtor: Danijela Uležič Paučič, dr. med.

Foto: arhiv Mediacijske pisarne Maribor

V organizaciji Mediacijske pisarne ZD Maribor, UKC Maribor, SB Ptuj, ZD Ptuj, ZUDV Dornava in Terapevtsko-izobraževalnega centra Ahil sem se od 14. marca do 11. aprila 2019 udeležila 100-urnega osnovnega usposabljanja iz mediacije in mediacijskih veščin v Dornavi ter po opravljenem praktičnem, pisnem in ustnem izpitu pridobila naziv mediatorja. Prav opazno je bilo, kako smo se udeleženci med potekom izobraževanja spontano spreminjali, meje so izginjale in na koncu se je začutila ena sama enotnost ter pripadnost. Fotografija, posneta na koncu izobraževanja po podelitvi listin o pridobljenem usposabljanju, nazorno kaže, kakšna energija je prevevala v nas. Predavatelji na usposabljanju v Dornavi so bili vsi mediatorji in odlični predavatelji ter motivatorji: psihologinja Anka Patru, mediatorica trenerka, članica Sveta za mediacijo pri Zdravniški zbornici Slovenije; Vesna Rečnik Šiško, odgovorna oseba Mediacijske pisarne ZD Maribor, UKC Maribor, SB Ptuj, ZD Ptuj in ZUDV Dornava; Maja Zdolšek, pravnica in mediatorica trenerka, vodja Mediacijske napotitvene službe Združenja zdravstvenih zavodov Slovenije; Simona Repar Bornšek, specialistka družinske medicine in od 1. 6. 2019 državna sekretarka na MZ, in Gregor Prosen, specialist urgentne medicine iz ZD Maribor.

Udeleženci izobraževanja smo osvojili osnovne tehnike in veščine mediacije, ki jih izvajamo v vseh fazah mediacije. Te faze so: predmediacijsko srečanje, uvodna faza, faza raziskovanja in iskanja interesov, faza pogajanj ter zaključna faza, ki se praviloma konča z zapisom dogovora. Ob tem upoštevamo vsa načela mediacijskega postopka, ki vključujejo zaupnost, prostovoljnost, nevtralnost, neformalnost, samoodgovornost, poštenost, hitrost in ekonomičnost ter dejstvo, da mediator ne svetuje in ne sprejema odločitev namesto strank v postopku. Stranki v sporu ves čas ohranita nadzor v procesnem smislu in v smislu oblikovanja rešitve spora ob upoštevanju lastnih interesov in koristi. Na ta način je rešitev spora ugodna oziroma sprejemljiva za obe stranki in je usmerjena v prihodnost in ne v preteklost. Značilnost mediacije je, da je v primerjavi s sodnim postopkom bolj ekonomična in fleksibilna in si je zato utrla pot med ljudmi in tako tudi v zdravstvu. Mediatorica Vesna Rečnik Šiško je ob eni priložnosti poudarila: »Pomembno je, da se zavedamo, da so spori nekaj normalnega in da se prav na področju zdravstva pogosteje pojavljajo, saj smo ljudje v skrbi za naše zdravje velikokrat nemočni in zato še bolj ranljivi«.

Ob nesoglasjih in konfliktnih bodisi v delovnem okolju bodisi v domačem okolju nam poznavanje in obvladovanje mediacijskih veščin pomaga pri reševanju nesoglasij že na kraju nastanka spora in izboljša medosebne odnose ter jih na novo ureja. Naj hudomušno

pripomnim, da bi računalničarji temu nazorno rekli »resetiranje« medosebnih odnosov. Ob razreševanju konfliktov s pomočjo mediacijskih veščin se učimo konstruktivne komunikacije, ohranjamo dostojanstvo in se ob tem osebnostno razvijamo ter rastemo. Pridobljene pozitivne izkušnje vplivajo na naše ravnanje v podobnih stresnih situacijah v prihodnosti, ki jih praviloma rešujemo hitreje in čedalje bolj uspešno. Dobesedno se spreminjamo in izboljšujemo kakovost lastnega življenja in kakovost življenj ljudi v naši bližini. Mediator prim. doc. dr. Jernej Završnik, direktor ZD Maribor je zato povedal, da z mediacijo »postajamo boljši ljudje«.

Mediacija (latinsko medius - posrednik, posredovanje) je alternativa zunaj sodni proces reševanja sporov v katerem tretja oseba (mediator) strankam v postopku (mediantom) z dogovarjanji, pogajanjem in posebnimi mediacijskimi tehnikami pomaga pri iskanju sporazumne rešitve spora. Mediacija je stara tehnika reševanja sporov, saj je bila poznana že v Mezopotamiji, Babiloniji, antični Grčiji in Rimu. Na slovenskih tleh ima mediacija tudi bogato zgodovino, npr. v Karantaniji so delovale vaške skupnosti »pod lipo«, kjer so reševali spore med vaščani.

Sodobna mediacija je doživela razmah v ZDA v 60tih letih 20. stoletja v času upora proti formalizmu vseh vrst in tudi formalizmu sodnih postopkov, in ko so sodišča v ZDA začela ponujati alternative - reševanje sporov s pomočjo mediacije. Mediacijo je v Slovenijo prinesel takratni pravosodni minister Aleš Zalar, ki se je srečal s to metodo na izobraževanju v ZDA. S pomočjo Nizozemske se je leta 2001 začelo izobraževanje prvih osmih mediatorjev-upokojenih sodnikov in psihologinje Anke Stojan sedaj, Anke Patru.

Mediacijo je na področju zdravstva v naši državi uzakonil Zakon o pacientovih pravicah iz leta 2008 (Uradni list RS, št. 15/2008), podrobneje pa jo ureja Pravilnik o mediaciji v zdravstvu (Uradni list RS, št. 77/2008). Mediacija v zdravstvu je primerna za reševanje konfliktov med različnimi subjekti: med pacientom in izvajalcem zdravstvenih storitev; med zdravstvenim osebjem znotraj tima ali med oddelki; med delodajalcem in delavcem (tako v individualnih kot kolektivnih delovnih sporih); med posameznimi zavodi; med zavodi in njegovimi ustanovitelji; med zavodi in koncesionarji; v mediacijo se lahko pritegne tudi zavarovalnica. Spori v zdravstvu imajo veliko skupnega z drugimi spori, toda tudi določene posebnosti, kot je na primer to, da so zdravstvene storitve velikokrat povezane s stresom in preobremenjenostjo zdravstvenih delavcev in da so prisotni tudi pritiski managementa zaradi želje po zmanjšanju stroškov in večji produktivnosti, kar vodi k težavam v medsebojnem komuniciranju in posledično h konfliktom. Držav-

na sekretarka na MZ in mediatorka Simona Repar Bornšek je ob eni priložnosti poudarila, da ni samoumevno, da je dober zdravnik že po naravi odličen vodja in manager, in da tudi ni nujno, da so tisti, ki napredujejo s starostjo in strokovnimi nazivi, avtomatično dobri voditelji, organizatorji in motivatorji, ter da so izobraževanja na področju komunikacije v zdravstvu nujno potrebna. Posebnost sporov v zdravstvu je tudi to, da odnose med zdravstvenimi delavci običajno določa močna hierarhija, ki se velikokrat manifestira v pomanjkanju vzajemnega spoštovanja in posledične komunikacije »iz pozicije vpliva in moči« in načina reševanja konfliktov z medosebnim izogibanjem namesto s pogovorom, kar so značilnosti kulture molka in prakse neodzivnosti odgovornih oseb v zdravstvenih organizacijah.

Na Zdravniški zbornici Slovenije (ZZS) so tudi prepoznali potrebo po dopolnitvi znanja na področju komunikacije in mediacijskih veščin in kontinuirano organizirajo izobraževanja s tega področja. Obenem je pri ZZS začela delovati mediacijska pisarna (odgovorna oseba: Vesna Habe Pranjič, v okviru katere organizirajo in izvajajo mediacije, namenjene reševanju medsebojnih nesoglasij v zdravstvu. Postopke izpeljejo usposobljeni mediatorji s seznama, objavljenega na spletni strani ZZS. Njihove izkušnje so, da se z mediacijo najdejo rešitve za sprte strani zelo hitro, neredko že na prvem ali drugem srečanju. Če je problem zahtevnejši, je za rešitev potrebnih več mediacijskih srečanj.

Mediacijske veščine nam v komunikaciji pomagajo razumeti sogovornika in pomagajo doseči njegovo razumevanje, je povedala mediatorka Anka Patru in dodala, da vsi spori in nesoglasja izhajajo iz želje po bližini, sprejetju, povezanosti. Dejstvo je, da je čustvena povezanost tista, ki je ključna za vsakega posameznika v življenju in če te povezanosti ni, postanemo napadalni, cinični, zamerljivi, užaljeni in tako hitro pride do konfliktov. Stanje današnje družbe, ki povečuje individualizem in poudarja posameznikovo neodvi-

snost in samozadostnost, predstavlja velik problem, ker posamezniku sugerira napačne smernice v življenju. Ljudje smo dejansko socialna bitja in želja po povezanosti je univerzalna. Velikokrat se pod napadalnim vedenjem in prepričanjem, da je za naše občutke kriv nekdo drug, »skriva« naša potreba, da bi bili zgolj radi slišani, razumljeni in sprejeti. Lahko gre za pacienta, sodelavca ali šefa, lahko je to družinski član ali kdor koli iz naše bližine.

Mediatorki Anka Patru in Maja Zdolšek sta v svojem članku »Mediacija v zdravstvu - zaželen korak v pravo smer« zapisali, da je konflikt mnogokrat zaznamovan kot negativen, nekonstruktiven, zavirajoč in boleč, in da so načini reševanja konfliktov v večini primerov povezani z mehanizmi izogibanja, ignoriranja ali potlačevanja. V zgodnjem otroštvu, ko se učimo upravljanja s konfliktom, se mnogokrat naučimo mehanizmov, ki ne vodijo h konstruktivnemu reševanju zaradi sporočil odraslih iz naše okolice, kot so: »Umakni se stran«, »Ne sekiraj se preveč« ali »Ne rini tja, kjer so težave«. In prav to, kako upravljamo s konflikti izven nas in s konflikti v nas samih, nas lahko zaznamuje v slabem pomenu za vse življenje, če ne delamo na sebi. Zato je kontinuirano vseživljenjsko učenje in delo na sebi edino »zdravilo« in hkrati predpogoj, da bomo v življenju bolj zdravi in srečnejši. Mediatorka Anka Patru je to lepo obrazložila z naslednjimi besedami: »Mediacija ustvarja pogoje za varen prostor slišnosti, posledično nove izkušnje, da je tudi v najtežjih situacijah možno najti nova razumevanja, nove uvide in nove sprave. Naše izkušnje, celo na stara leta, spreminjajo fizično strukturo možganov. Ko doživimo neko izkušnjo naše možganske celice postanejo aktivne. Ko se možganske celice aktivirajo, med njimi hkrati nastanejo povezave, ki sčasoma privedejo do nastanka novih vezi v možganih. Te nove vezi pomenijo, da ne bomo do konca življenja ujetniki načinov, na katere naši možgani delujejo ta trenutek. To ne drži samo za otroke in mladostnike, temveč tudi za vsakega od nas za vse življenje.«

Udeleženci izobraževanja v Dornavi v družbi predavateljic Vesne Rečnik Šiško, Anke Patru, Maje Zdolšek in častnega gosta mediatorja Janeza Završnika.

Intervju z mediatorjem Janezom Lenclo

Avtor: Danijela Uležić Paučič, dr. med.

Foto: Janez Lenc, dipl. inž. za zveze

Postati mediator in se vključiti v družino mediatorjev je velika čast in predvsem odgovornost, da v naše ožje in širše družbeno okolje vpeljemo spremembe, ki bodo izboljšale kulturo komunikacije. Obenem je to odgovornost, da nenehno delamo na sebi tudi s prepoznavanjem in ozaveščanjem svojih predsodkov in prepričanj, ki nas omejujejo pri uspešnem razreševanju konfliktov. Uspešna mediatorka in psihologinja Anka Patru je povedala, da je »delo na sebi eno največjih darov življenja«, in dodala: »Konflikt je sestavni del življenja in konflikte doživljamo vsi. Konflikti so in bodo, širina obvladovanja veččin upravljanja s konfliktom pa loči ljudi na tiste, ki se v konfliktih dobro znajdejo, dosežejo soglasje in zmorejo iti naprej, ter na tiste, ki v nerešenih konfliktih ostajajo in postajajo vzorec njihovih tudi vsakdanjih doživljanj«.

Dolžnost mediatorja je, da spodbuja svojo okolico, da se izobrazi vsaj iz medijskih veščin. Na ta način se vsak zainteresirani posameznik nauči tehnik komuniciranja, ki mu omogočajo kakovostno sodelovanje v timu in konstruktivno reševanje konfliktov v samem začetku spora, še preden se le-ta stopnjuje do obravnave na sodišču ali še preden pride do »pranja umazanega perila« v javnosti, kar je v obeh primerih v škodo vseh vpletenih v spor. Medtem ko je Zakon o pacientovih pravicah predvidel in uzakonil mediacijo v zelo pozni fazi konflikta, ki izvira iz razmerja pacient – izvajalec zdravstvenih storitev, pa se Združenje zdravstvenih zavodov Slovenije (ZZZS) zavzema za čimprejšnjo uporabo mediacije, in sicer na vseh ravneh sporov, ki izhajajo iz zdravstva. Zato je izjemno pomembno, da se na možnost reševanja spora z mediacijo spomnimo vsakokrat, ko konflikta ne zmoremo odpraviti sami, in je konflikt že v fazi, ko se začne stopnjevati.

Čast, da je v našem okolju postal prvi mediator, je pripadla Janezu Lencu. Zato sem se odločila, da ga bralcem »Naše bolnišnice« predstavim v intervjuju v malce drugačni – mediatorski luči, manj formalni in bolj človeški, da ga bolj spoznamo kot nekoga izmed nas, ki si prizadeva za dobrobit vsakega posameznika v naši delovni organizaciji.

Janez Lenc v Logarski dolini

Kako bi odgovorili na vprašanje, kdo je Janez Lenc?

Sem poročen, oče hčerke Žive, študenta Svita in najmlajše Brine, ki letos končuje gimnazijo. Avgusta me je hči Živa razveselila s prvo vnukinjo. Po naravi sem družaben in komunikativen. V mladosti sem rad igral šah, ukvarjal sem se s karatejem in pel v pevskem zboru. Zadnja leta sem zajadral tudi v politiko na lokalni in državni ravni. Res je, da imam rad izzive. Prav tako se še vedno rekreacijsko ukvarjam s športom in v prostem času predvsem rad kolesarim in hodim na pohode v naravo. Ob enem takšnem dogodku so nastale tudi te fotografije, posnete lansko poletje v Logarski dolini. V nedeljo zjutraj, ko sem bil sam doma, me je prevzela misel, da bi šel v Logarsko dolino s kolesom, čeprav nisem bil prepričan, ali imam dovolj kondicije in če bom zmozel priti do cilja, saj je pot tja in nazaj bila dolga približno 130 km. Kljub temu sem se odločil, da grem. Na poti nazaj proti domu me je dobil dež in so mi nagajali tudi rahli krči v mišicah – toda vztrajal sem. No, to je bil en tak osebni izziv samega s seboj.

Kakšni so vaši spomini na šolska leta in poklicno pot?

Že v osnovni šoli sem se navduševal nad zgodovino, biologijo, zemljepisom, predvsem so me navduševale stare civilizacije. V tistem obdobju se je pojavila TV serija »Neznani leteči predmeti«, ki me je tudi vsa prevzela in mojo domišljijo ponesla v vesolje med zvezde, zato sem se začel zanimati za elektrotehniko. Po končani osnovni šoli sem se na osnovi nasveta staršev vpisal na vojaško gimnazijo v Ljubljani, ker naj bi to v tistem času zagotavljalo solidno kariero in zaposlitev. Ko sem pa v gimnaziji spoznal filozofijo, sociologijo in psihologijo, me je vedno bolj zanimalo, kaj določa človeka in njegovo vedenje. Zato sem za maturitetno nalogo izbral temo iz psihologije »Razvoj osebnosti«. Moja poklicna pot je bila tedaj naravnana v vojaški poklic in študij sem nadaljeval na Vojaški akademiji v Beogradu, ki sem jo leta 1988 končal ter diplomiral iz sistema zvez – telekomunikacij. Tako sem delno izpolnil svoje osnovnošolsko zanimanje za elektrotehniko. Med študijem v Beogradu sem spoznal, da mi poklic oficirja v tedanji državi in razmerah ne odgovarja. Zato se nisem hotel zaposliti kot oficir. Skupaj še z nekaterimi Slovenci, ki tudi niso hoteli nadaljevati dela v vojski, smo dali odpovedi. Zato smo bili potem obravnavani v postopkih vojaških oficirjev, ki so nas hoteli zadržati v JLA. V ta namen so nas najprej prepričevali, nato pa grozili z zaporom in celo, da nikjer v Jugoslaviji ne bomo dobili zaposlitve. Toda bili smo trdni v svoji nameri in zdržali vse pritiske ter leta 1988 kot edini v več desetletnem obdobju uspeli z diplomom zapustiti tedanjo vojsko.

Kakšna je bila pot, ki ste jo prehodili, da ste se odločili izobraževati za mediatorja?

Neka notranja radovednost me je gnala v iskanje zakonitosti delovanja posameznika v družbi in zato sem se vpisal na podiplom-

Logarska dolina v vsej svoji lepoti

ski študij komunikologije na Fakulteto za družbene vede (FDV) v Ljubljani – smer tržno komuniciranje. To me je potem zaznamovalo, ker mi je študij odprl nova obzorja in spoznanja o človekovem vedenju, odnosih v družbi, vplivih okolice, delovanju gospodarskih družb in o marketingu. Poklicno sem bil v tistem času zaposlen v obveščevalno-varnostni službi, in sicer na različnih delovnih mestih od operativnih in analitičnih do vodstvenih. Znanja s področja komunikologije so mi zelo koristila pri vrednotenju podatkov, izdelavi analiz in podaji ocen. Posebej me je zanimalo, kako lahko predvidevamo, kam bo šel razvoj družbe v prihodnje. Zato sem si za magistrsko nalogo izbral temo iz metode scenarija. Nato sem se leta 2010 zaposlil v UKC Maribor z nalogo pripraviti celovito strategijo komuniciranja z javnostmi, ker je tako UKC Maribor kot tudi vso slovensko javnost okupiral nerešen primer Nekrep. Z mediacijo sem se srečal leta 2011, ko sem bil eden izmed tečajnikov prve generacije 100-urnega izobraževanja pod okriljem ZZZS. Predavatelji so me navdušili s svojo karizmo in pozitivnostjo, še posebej Anka Stojan (sedaj Anka Patru).

Znotraj naše delovne organizacije ste delovali in delujete tudi kot mediator. Zanima me, katera mediacijska izkušnja vas je najbolj zaznamovala in ostala v spominu in katere pobude ste na področju uvajanja mediacijskih veščin v UKC Maribor uspeli realizirati ter katere ne?

Enega od najbolj odmevnih sporov v zdravstvu, ki ga je predstavljal primer Nekrep, smo na moj predlog takratnemu direktorju dr. Gregorju Pivcu uspeli razrešiti v postopku mediacije. Tako sem bil eden izmed udeležencev v tem postopku, ki se je uspešno zaključil pod vodstvom izkušene mediatorke Anke Stojan. Po uspešni mediaciji sta javno izrazila čestitke takratni minister za pravosodje Aleš Zalar in minister za zdravje Dorjan Marušič. V UKC Maribor sem se angažiral tudi na področju kakovosti komunikacije z organiziranjem izobraževanja s tega področja z namenom uvajanja mediacijskih veščin. Tako smo na mojo pobudo in pod okriljem ZZZS v UKC Maribor izvedli izobraževanje za mediatorje za vse zainteresirane iz SV Slovenije. Po uspešnem izobraževanju je UKC Maribor pridobil še pet novih mediatorjev. Udeležil sem se več nadaljevalnih praktičnih delavnic iz mediacije. Več let zaporedoma sem aktivno sodeloval s svojimi prispevki na Dnevih mediacije, ki jih organizira Društvo mediatorjev Slovenije.

Na osnovi dosedanje prakse žal ugotavljam, da v naši ustanovi premalo koristimo možnost reševanja sporov z mediacijo. Lahko je vzrok v nezadostni prepoznavnosti postopka ali v strahu, da bi

razkrili, da obstajajo določena nesoglasja. Vendar lahko zagotovo iz prakse potrdim, da je mnenje skoraj vseh, ki so bili v postopku mediacije, da je bil postopek koristen in je pozitivno vplival na medsebojne odnose, četudi se mediacija ni končala s sklenitvijo pisanega sporazuma.

Z željo, da v UKC Maribor zaposlenim omogočimo izobraževanje s področja profesionalnega vedenja, smo vsem novo zaposlenim delavcem ob ostalih temah predstavili tudi tematiko »Profesionalno vedenje na delovnem mestu«. Žal se je vodstvo pred meseci odločilo, da te tematike ne bo več v okviru izobraževanja za novozaposlene. Zavedam se, da res še ni enega zdravila za vse bolezni, tako tudi mediacija ni vedno metoda, ki bi »pozdravila« vse težave, čeprav rezultati iz prakse kažejo na to, da uporaba mediacije v praksi zagotovo izboljša stanje medsebojnih odnosov in da zanesljivo deluje, če se njene veščine začno uporabljati na samem začetku nesoglasij, da potem ne pride do akutne faze zastrupljenih medsebojnih odnosov in ni druge poti kot radikalna »operacija«.

Povejte mi kaj več o skupni Mediacijski pisarni v Mariboru.

Na pobudo direktorja v Zdravstvenem domu dr. Adolfa Drolca Jerneja Završnika smo odprli skupno mediacijsko pisarno, ki se ji je do sedaj pridružilo še več bolnišnic in zdravstvenih domov iz regije. Z vodjo mediacijske pisarne in mediatorke Vesno Rečnik Šiško sva v letih od ustanovitve pisarne do zdaj uspešno izpeljala vrsto mediacij. Zato bi bil zelo vesel in apeliram ter pozivam vse zaposlene v zdravstvu, še posebej v naši ustanovi, da izkoristijo možnosti ustanovljene skupne mediacijske pisarne v Mariboru. V Centru za odnose z javnostmi in marketing, ki ga vodim, smo vsem zainteresiranim s svojimi znanji in veščinami vedno pripravljeni nuditi ustrezno podporo. Veseli me, da je tudi Zdravniška zbornica začela delovati na tem področju ter je izvedla več usposabljanj za svoje člane.

In še zadnje vprašanje: Ali verjamete v »moč« besede?

Da, osebno verjamem v »moč« besede. Poglejte, kaj vse povzročajo izrečene besede: bodisi slabo voljo, obsodbe, sovraštva, vojne ali na drugi strani veselje, hvaležnost, upanje, ljubezen. Poznavanje mediacijskih veščin in njihova uporaba v praksi pa nas usposobita, da izrečene besede ne povzročajo gorja oziroma pomagajo zmanjšati napetosti v medsebojnih odnosih. V družbi in tudi v zdravstvu prihaja do nezadovoljstva pacientov in svojcev ravno zaradi občutka, da niso bili primerno slišani, da se jim niso dovolj posvetili in z njimi pogovorili. Prav tako obstajajo napetosti med samimi zaposlenimi v zdravstvu. V medijih lahko spremljamo, da je največji vzrok težav otroške srčne kirurgije v slabih medsebojnih odnosih zaposlenih, tudi medijsko zelo odmeven primer Radan nakazuje kot glavni vzrok konflikta slabe medsebojne odnose. Prepričan sem, da bi lahko večino teh težav razrešili z uporabo mediacijskih veščin.

Komuniciranje med ljudmi je kompleksno in odnose je treba negovati ter ljudi ozaveščati o nujnosti in koristnosti pozitivno naravnanih odnosov. S tem se izboljša organizacijska klima in poveča učinkovitost ter kakovost opravljanja zdravstvenih storitev.

Kongres transfuzijske medicine

Avtor: Božislava Majcen Vivod, dr. med.

Foto: arhiv Božislave Majcen Vivod, dr. med.

V Baslu v Švici je od 22. do 26. junija 2019 potekal 29. regionalni kongres ISBT (International Society of Blood Transfusion), ki se ga je iz Slovenije udeležilo sedem specialistov transfuzijske medicine, in sicer pet iz Zavoda RS za transfuzijsko medicino Ljubljana, eden iz Transfuzijskega centra Celje ter sama kot predstavnica Centra za transfuzijsko medicino Maribor. Kongresa se je udeležilo kar 1782 udeležencev iz več kot 105 držav sveta.

Teme predavanj so bile zelo raznovrstne. Zajemale so področja transfuzijske medicine v ožjem pomenu (zbiranje, testiranje, predelava krvi, uvajanje novih tehnologij za testiranje krvi krvodajalcev in pacientov) in področja zdravljenja s krvjo, ter področje sodobnih zdravljenj z genskimi metodami (zlasti na področju hematologije pri bolnikih z limfomi, ki so odporni na ostale terapije).

Predstavljen je bil tudi model računalniškega programa, ki naj bi pokrival vsa področja od vene dajalca do vene prejemnika. Računalniški program bi vključeval vse dejavnosti znotraj transfuzijske in transplantacijske medicine, vključno z vsemi laboratorijskimi rezultati, stranskimi učinki pri krvodajalcih in pacientih. Vključeval bi hemovigilanco tako za kri in krvne komponente kot za tkiva, organe in kosti. Medsebojno bi povezoval transfuzijske ustanove in bolnišnice.

Švicarji – organizatorji kongresa – so predstavili delo Evropske vesolske agencije. Na predavanju z naslovom *Mi smo zvezdni prah* – oziroma, kaj nam kometi povedo o našem izvoru je bil predstavljen satelit Rosetta. Satelit Rosetta je bil v vesolju več kot dvanajst let, 30. septembra 2016 pa je po milijonih kilometrih pristal na majhnem kometu premera 4 kilometre na obrobju našega osončja. Ugotovili so celo, da komet vsebuje kamnine z vonjem po amonijaku oziroma da ima dobesedno »vonj po konjskih iztrebkih«, kot je bilo objavljeno v časopisih. Rezultat misije je tako upravičil denar, čas in desetletje

raziskav. Obstajajo večna vprašanja, od kod smo, kam gremo, ali smo sami v vesolju in take raziskave morda dodajo kamenček v mozaiku vprašanj in nas pripeljejo bližje odgovoru. Tako sledimo poti materiala, ki je v našem sončnem sistemu nastal iz temnega oblaka preko solarne meglice in končno planetov in življenja. »To, kar se je zgodilo tu, se lahko zgodi kjerkoli v vesolju,« je predstavitev zaključila predavateljica iz Evropske vesolske agencije.

Zanimivo je bilo tudi predavanje z naslovom *Nevidni organi*, v katerem so predstavljena nova dognanja pri presajanju organov. Predstavljene so bile študije, narejene ob presaditvah pljuč in ledvic na prašičih, ki bi lahko podaljšale možnost preživetja organov in zmanjšale uporabo imunosupresivnih zdravil.

Izjemno zanimiva je bila predstavitev biologa in ustanovitelja podjetja Hemarina o vzgoji morskih »črvov« (morskih nevretenčarjev) na velikih farmah za potrebe pridobivanja ohranitvenih raztopin za odvzete organe. Predstavil je, da imajo črvi veliko večjo možnost vezave kisika kot hemoglobin. Tako so že leta 2007 v Franciji pričeli z rejo morskih »črvov« in proizvodnjo izdelkov iz črvov (HEMO2life, HEMOXYcarrier ...). Ti izdelki omogočajo daljše preživetje organov in se uporabljajo kot ohranitvena raztopina za organe v času med odvzemom organa do presaditve.

Predstavljene so bile tudi teme, kot je posebnost preskrbe s krvjo v deželah v razvoju. V Afriki mnogo otrok umira zaradi anemije srpastih eritrocitov. Bolezen se lahko pojavlja tudi v Evropi – zlasti v državah, kjer imajo veliko priseljencev iz Afrike in Mediterana. V afriških deželah je indikacija za zdravljenje s transfuzijo pri otrocih z vrednostjo hemoglobina 40g/l. Kljub tako nizko postavljeni vrednosti, krvi v Afriki mnogokrat ni na razpolago.

V temah, namenjenih transportu, so predstavili afriške izkušnje z droni. Prve izkušnje imata Južnoafriška republika in Ruanda, kjer z droni transportirajo 1–2 enoti polne krvi do mesta uporabnika. Kri tako hitro dostavijo do uporabnika in jo z malim padalom izpuste iz drona, ki se vrne v matično ustanovo, kar olajša oskrbo zlasti na težje dostopnih področjih.

Pri oskrbi politravmatiziranih bolnikov v Evropi in ZDA se spet uporablja polna kri krvne skupine 0 z nizkim titrom protiteles anti-A in anti-B. Kri KS 0 se uporablja za bolnike, ki krvavijo in so starejši od 20 let.

Zaradi staranja prebivalstva je pričakovati, da se bo potreba po krvi v prihodnosti še povečala. Načrtovalci odločitev v zdravstvu in politiki bi to morali upoštevati pri organizaciji

transfuzijskih ustanov ter obsegu in vsebini njihovega dela. Ceniti in spodbujati bi morali altruizem posameznikov in pripravljenost darovati del sebe za zdravje sočloveka. Zakonodaja bi morala onemogočiti delodajalcem, da svoje zaposlene pri tem humanem dejanju ovirajo. Kri ima omejen rok uporabe (polna kri tri tedne, rdeče krvničke 42 dni, trombociti 5–7 dni) in je zato treba odvzeme krvi načrtovati kontinuirano.

Tudi delovno okolje zaposlenih v transfuzijskih ustanovah bi moralo biti spodbudno. Le takšno delovno okolje s svetlimi prostori z naravno svetlobo za izvedbo krvodajalskih akcij ter prostori z naravno svetlobo za zaposlene lahko omogočajo posamezniku, da se na delovnem mestu v celoti posveti krvodajalcu, laboratorijskemu delu, kot tudi znanstveno-raziskovalnemu delu, ki je nujno za vzdrževanje kontinuitete razvoja na tem področju. Ko bodo odgovorni za področje transfuzij-

ske medicine to dojeli in upoštevali, se tudi v Mariboru lahko nadejamo, da se bo transfuzijska dejavnost razvijala. Transfuzija se ne bo zapirala v prostore kleti brez oken in s sevanjem ter zaposlenim ne bo dajala občutka, da so manj vredni kot avtomobili, ki jim postavljamo nadstropne garaže.

Šestdnevno izobraževanje v Švici je hitro minilo, odprlo mnogo zanimivih tem za razmišljanje in nadaljnje izobraževanje. Zelo prijetno me je presenetilo srečanje z zdravnikom, ki me je nagovoril z besedo »Pozdravljena«. Nadaljeval je v angleškem jeziku in mi povedal, da je mesec dni preživel na praksi v bolnišnici Maribor. Zdaj je predstojnik oddelka za hematologijo in transfuziologijo v Univerzitetni bolnišnici v Baslu v Švici. Srečanje z njim in čas, ki sem ga preživela na kongresu v Švici, mi bo ostal v lepem spominu.

Mesto ob reki Ren spominja na Maribor, zato naj kot zanimivost zapišem še, da so ob reki urejena kopališča, kjer se prebivalci poleti kopajo.

Prekmursko potepanje EXPANO in GORIČKO

Avtor: Helena Fluher

Foto: arhiv

Spet je napočil čas za jesenski izlet, ki smo ga imeli 21. 9. 2019. Iz Maribora smo se podali v osrčje Slovenskih goric do Murske Sobote, kjer smo opravili krajši ogled mesta, nato je sledil obisk paviljona EXPANO in voden ogled interaktivne razstave, kjer je predstavljeno Pomurje v malem. Sledil je prosti čas za obisk gibalnega parka, kjer smo se sproščali in sprehodili ob Soboškem jezeru. Privoščili smo si toplo malico v enem bli-

žnjih gostišč. Nato nas je pot vodila na GORIČKO. Iz Trdkove smo se podali na lahek sprehod po krožni učni poti do spomenika tromejnika na geografski točki na tromeji med Slovenijo, Avstrijo in Madžarsko. Nazadnje smo obiskali še Vulkanijo.

Prelepo Prekmurje, sončno vreme in dobra družba je bil pravi recept za čudovito preživet dan.

Rdeči noski

Avtor: S. T.

Foto: S. T.

Društvo Rdeči noski s prijaznimi klovni, ki redno obiskujejo in razveseljujejo hospitalizirane otroke v bolnišnicah po Sloveniji, letos praznujejo 15 let delovanja. V septembru so obiskali otroke

na Kliniki za pediatrijo UKC Maribor, kjer so z mini predstavo in humorjem ponovno pričarali nasmeh na obraze malih pacientov.

Obdarovanje porodnic

Avtor: S. T.

Foto: S. T.

Moderatorke z Radia Center sta z darilnimi paketi ponovno razveselili novopečene mamice na Oddelku za perinatologijo UKC Maribor. Tako kot lansko leto sta se Ana Praznik in Tanja Kocman

tudi letos sprehodili po sobah naše porodnišnice, nasmejali mlade mamice in se raznežili ob pogledu na majhne »štručke«.

Donacija CTG-aparata

Avtor: S. T.

Foto: R. G.

19. junija 2019 smo v UKC Maribor priredili dogodek ob predaji CTG-aparata, ki ga je v sklopu projekta »Slojenčki« podjetje Telekom Slovenije doniralo Oddelku za perinatologijo UKC Maribor. CTG-aparat sta predstojniku Oddelka za perinatologijo izr. prof. dr. Farisu Mujezinoviću predala mag. Mario Marin, predstavnik Telekoma Slovenije, in izr. prof. dr. Nataša Tul Mandić, specialistka ginekologije in porodništva v porodnišnici Postojna, sicer vodja projekta »Slojenčki«. Srečanje so s svojim glasbenim nastopom popestrili učenci OŠ Janka Padežnika v Mariboru pod zunanjim mentorstvom Jožeta Mlaska.

Izr. prof. dr. Faris Mujezinović: »Gre za aparat, ki ga v praksi uporabljamo večkrat dnevno. Z ultrazvočno preiskavo in diagnostiko ter s snemanjem srčnih utripov smo dobili način za ugotavljanje stanja ploda med nosečnostjo in med samim porodom. S tem lahko določimo tiste še nerojene otroke, ki so donošeni, in tako posledično hitreje zaključimo bodisi nosečnost bodisi sam porod. V tujini se je ta metoda razvila nekje v 80-ih letih in takrat dobila zagon, a kljub temu niso uspeli pridobiti takšnega standarda kot pri nas, kjer se vsaki porodnici v porodnih sobah kontrolira stanje njenega otroka s CTG-preiskavo, ampak zgolj z občasnim poslušanjem srčnih utripov.«

Izr. prof. dr. Nataša Tul Mandić: »Društvo Slojenčki je bilo ustanovljeno decembra 2018 z namenom zbirati sredstva za vse slovenske porodnišnice, ki jih je sicer 14 in so izjemno varne ustanove, saj imamo Slovenci skupaj z Islandci najnižjo stopnjo umrljivosti novorojenčkov na svetu. To je seveda posledica zelo dobre skrbi za nosečnice in porodnice ter njihove plodove. Skrb je osnovana na znanju babic, medicinskih sester in zdravnikov – seveda pa ne gre brez aparatov. In ravno zato se v društvu trudimo, da bi nabavili različne

aparate za vse slovenske porodnišnice. Podjetje Telekom Slovenije je bilo prvo, ki je pristopilo k akciji takoj po ustanovitvi društva. Donirali so nam prva finančna sredstva, s katerimi smo kupili dva CTG-aparata in ju podarili postojnski in mariborski porodnišnici. Še pred tem smo s CTG-aparatom opremili ljubljansko porodnišnico in tako do zdaj opremili že tri porodnišnice. Upamo in verjamemo, da se bo akcija še nadaljevala.«

Mag. Mario Marin: »V Sloveniji nas pogosto povezuje srčnost. V Telekomu Slovenije svojo srčnost sicer izkazujemo skozi različne aktivnosti. Tako smo osnovali interni sklad, ki smo ga poimenovali Srčni sklad. Vanj sredstva srčno prispevajo zaposleni, namenjen pa je pomoči otrokom zaposlenih, ki so izgubili enega od staršev. S srčnostjo pa je povezan tudi CTG-aparat, saj z njegovo pomočjo zdravniki spremljajo srčni utrip ploda in aktivnosti maternice ter na ta način omogoča varnejši porod.«

Ride4Women

Avtor: S. T.

Foto: N. B., S. T.

17. junija 2019 smo pred stavbo Klinike za ginekologijo in perinatologijo gostili kolesarje zdravnike v sklopu projekta »Ride4Women«. Gre za mednarodni projekt v podporo preprečevanja raka materničnega vratu in njegove hitre diagnoze. Ta projekt vsako leto organizirajo zdravniki specialisti, s tem ko prekolesarijo več držav in se v vsaki izmed njih ustavijo, da bi javnost ozaveščali o tej nevarni bolezni. Letos so se odpravili od Aten proti Gradcu, in sicer v razdalji 1537 km. Na tej trasi je Maribor predstavljal zadnjo postajo pred Gčaradcem. Kolesarje zdravnike je sprejel vodja Klinike za ginekologijo in perinatologijo prof. dr. Iztok Takač.

Prof. dr. Iztok Takač: »Rak materničnega vratu je še vedno zelo pomembna bolezen, ne zgolj v Sloveniji, temveč tudi v drugih razvitih delih sveta. Še bolj pa v nerazvitih deželah, kjer je na področju raka pri ženskah, le-ta dejansko številka ena. Pri nas je trenutno na prvem mestu rak dojk, ki je še pogostejši, vendar za razliko od raka materničnega vratu, še nimamo zanesljivega zdravila, s katerim bi lahko to bolezen preprečevali. Ravno na področju raka materničnega vratu pa imamo že več kot 10 let na voljo cepivo, ki z 99-odstotno gotovostjo ščiti ljudi pred razvojem te za življenje zelo nevarne

bolezni. Kljub temu ugotavljamo, da se v Sloveniji trenutno cepi manj kakor 50 % deklic. Cepijo se v 6. razredu osnovne šole. Cepljenje je brezplačno z dvema dozama in menim, da bi bilo treba javnost ozvesti, da je to cepljenje tisto, ki lahko v bodočnosti reši življenje marsikatero ženske.«

Dr. Rene Laky, Klinika za ženske bolezni v Gradcu, vodja projekta Ride4Women:

»Rak je še vedno zelo velik problem v Evropi. Vsako uro dve ženski umreza zaradi raka materničnega vratu in vsako leto

je 60.000 žensk diagnosticiranih z rakom materničnega vratu. Proti tej vrsti raka se lahko zaščitimo s cepljenjem tako fantov kot deklet med 9. in 12. letom starosti ter rednimi ginekološkimi pregledi. Vendar tudi v Avstriji nismo dosledni, saj se za sicer brezplačno cepljenje odloči le okrog 20–30 %, kar je vsekakor premalo, da bi s cepljenjem lahko preprečili raka.«

Častim 1/2 litra!

Avtor: S. T.

Foto: S. T.

Na Centru za transfuzijsko medicino UKC Maribor smo tudi letos v sklopu študentskih krvodajalskih akcij izvedli krvodajalsko akcijo pod sloganom »Častim pol litra!« To je zdaj že tradicionalna vseslovenska krvodajalska akcija Študentske organizacije Slovenije, Študentskih organizacij Univerz v Mariboru, Ljubljani in na Primorskem, Zveze študentskih klubov Slovenije in v sodelovanju z Rdečim križem Slovenije. Akcijo na Centru za transfuzijsko medicino UKC Maribor je organizirala Študentska organizacija Univerze v Mariboru (ŠOUM), v sodelovanju z OZRK Maribor in Društvom študentov medicine Maribor, s člani projekta Melita in projekta

Epruvetka, ki že deset let pomagajo pri promociji krvodajalstva in darovanja kostnega mozga. Med krvodajalsko akcijo je bil možen tudi vpis v register za darovanje kostnega mozga in podpis pristopne izjave za darovanje organov in tkiv po smrti.

Krvodajalska akcija je potekala:

- 7. oktobra 2019, od 9. do 14. ure, na Štuku,
- 8. oktobra 2019, od 8. do 14. ure, na Centru za transfuzijsko medicino UKC Maribor.

Oba dneva je bil organiziran brezplačen prevoz krvodajalcev do mesta odvzema krvi.

V miškini rokavički

Avtor: S. T.

Foto: N. B.

9. oktobra 2019 so zaposleni Klinike za pediatrijo odigrali igrano pravljico V miškini rokavički. Predstava je namenjena hospitaliziranim otrokom in njihovim staršem ali skrbnikom. Avtorica in vsi nastopajoči so del kolektiva Klinike za pediatrijo in so se sami odločili hospitaliziranim otrokom polepšati vsakdan na tako sproščen način. Vadili so dvakrat tedensko v svojem prostem času, uredili vse potrebno za glasbo, kostume, sceno in vse drugo. Predstava je bila otrokom, ki se trenutno zdravijo v UKC Maribor, zelo všeč in so igralce ob koncu nagradili z gromkim aplavzom, smehom in iskricami v očeh.

Deklica Taja hodi po gozdu in razmišlja, kje neki bodo to zimo našle zavetišče uboge živali. Zagleda prelepo drevo in prepričana je, da bo to njihov dom v hudem mrazu. Izkaže se, da je bila Taja v veliki zmoti, saj se stvari obrnejo popolnoma drugače.

Na koncu se vse uredi in pravljica nosi sporočilo, s pomočjo katerega se vsakič znova zavemo, da je prijateljstvo tisto, ki nam

pomaga v težkih trenutkih in nas razveseljuje na vsakem koraku.

Aleksandra Zavec, avtorica in režiserka predstave: »Pred časom se je porodila ideja, da bi ustvarili dramsko skupino. Zato smo ustanovili prostovoljno dramsko skupino po imenu Zverinice iz klinike, ki deluje popolnoma v dobrobit otrok. Igralcev ni bilo težko pridobiti, saj so se mnogi z veseljem odzvali. Za pravljico V miškini rokavički smo precej vadili. Dobili smo se kar 36-krat po dve uri, kar ni tako malo, če se zavedamo, da so vsi igralci polno zaposleni, večinoma starši otrok in je takšno udeleževanje prostovoljnega značaja. To pravljico smo si želeli uprizoriti zato, da bi razveselili otroke, ki se pri nas zdravijo. Po odigrani pravljici lahko rečem, da nam je uspelo. Videli smo nasmeh

otrok, iskrice v njihovih očeh in tega smo si najbolj želeli. Ne nameravamo se ustaviti na tej točki, zato bomo s svojimi pravljicami nadaljevali. Nova pravljica z naslovom Na božično noč je že napisana, odigrali pa jo bomo v zimskem času.«

Punčke iz cunj

Avtor: S. T.

Foto: S. T.

V sejni sobi Klinike za pediatrijo so otroci prejeli v dar punčke iz cunj. Stanovalci doma za starejše Dom pod gorco so že sedmo leto zapored razveselili otroke na Kliniki za pediatrijo; tokrat 1. oktobra, ki je hkrati svetovni dan starostnikov. Letos so pripravili kar 50 punčk iz cunj, ki so jih z veseljem podarili otrokom na pediatriji. Otroke so obdarili starostniki, ki so punčke izdelali, skupaj z njihovo delovno inštruktorico Suzano Žnidarič ter direktorjem Doma pod gorco Gregorjem Žigonom.

Gregor Žigon, direktor Doma pod gorco: »Izdelava teh punčk je postala že tradicionalna in zelo smo veseli, da že sedmo leto sodelujemo pri tem projektu. Namenskost tega je v bistvu zelo široka. Po eni strani je to kot neka terapija za naše stanovalce, ohranjanje ročnih spretnosti, druženje in zabava, na drugi strani pa gre za medgeneracijsko povezovanje, kar se nam zdi zelo pomembno. V Domu pod gorco namreč zelo stremimo k medgeneracijskem povezovanju, zato tudi otroci obiskujejo Dom pod gorco, ko naši stanovalci praznujejo rojstni dan, le-ti pa se odzovejo tako, da gredo na primer brat pravljice v vrtce in podobno. Menim, da je to sodelovanje zelo pomembno. Pri predaji punčk iz cunj vidimo iskric v očeh otrok, ki se dogodka udeležijo. Potrebno se je zavedati, da ima vsaka punčka posebno energijo – vanjo je vložena namreč kar deset ur srčnega dela naših starostnikov. Ob predaji je bilo videti in čutiti zadovoljstvo tako otrok kakor starostnikov. Zagotovo se bomo ponovno videli prihodnje leto, saj je to že tradicionalna obdaritev hospitaliziranih otrok in naši starostniki se že pripravljajo na

prihodnje leto. Treba je vedeti, da vse te dejavnosti potekajo na prostovoljni bazi in je posledično punčk eno leto nekoliko manj, drugo leto nekoliko več, vendar številka podarjenih punčk iz cunj se iz leta v leto giblje med 40 in 50.«

Suzana Žnidarič, delovna terapevtka Doma pod gorco: »Punčke navadno izdelujejo štiri stanovalke hkrati. Uporabljamo popolnoma naravne materiale in vsaka izmed starostnic ima svoje zadolžitve. Ena šiva lase, druga izdelava telo punčke, tretja kroji, četrta pa uredi in obleče punčko. V izdelavo ene punčke je vpetih desetih ur dela, tako da je izdelava punčke kar dolgotrajna, a se to odraža tudi v kakovosti same izvedbe. Punčke začnemo izdelovati že na začetku januarja in vse do jesenskih dni, ko sledi obdaritev otrok. Dobivamo se trikrat na teden in šivamo ter izdelujemo predvsem v popoldanskih urah.«

6. koncert pevskega zbora La vita

Avtor: Brigita Hekič, dipl. m. s.

Foto: Boris Mlasko

Skozi življenje spletno številne vezi, ki nas zaznamujejo čez čas. Pripadnost se ustvarja leta in leta, krepi sleherno celico bivanja in obstoja, predvsem pa občutek varnosti, ki je ena izmed bistvenih potreb posameznika v njegovem delovanju. Morda se nam kdaj misel zamaje na to ali drugo stran. Kakor koli se že stečejo naše odločitve in dejanja, ostanemo del tistega, kar smo in to nas spremlja skozi življenje.

V ta namen se zberejo trenutki, ki se beležijo skozi čas, da bi nas znova in znova opozorili na pomembnost našega poslanstva.

Ernest Henningway je zapisal: »Ne premišluj o tem, česa nimaš. Premišluj o tem, kaj lahko narediš s tem, kar imaš.«

Pravijo, da je glasba govor angelov. Nobeno drugo izrazno sredstvo, ki je dano človeku, ni tako božansko. V življenju lahko vedno znova ugotavljamo, kako blagodejno učinkuje na nas pesem in kakšno moč ima. Kar spomnimo se, kako nam vedno pride prav. Ko smo veseli in razposajeni, prešerno zapojemo in naše veselje je še večje. V žalosti najdemo v pesmi uteho, oporo, tolažbo.

Dan se je prevesil v večer in 2. junija je zazvenel celovečerni koncert pevskega zbora La Vita v SNG Maribor. Glasba je govorila srca, ki je govorila drugim srcem na koncertu. Naša ljudska pesem je živ dokument, živa priča naše zgodovine. Ta se nam je velikokrat postavila po robu in se poigrala z nami. Pa vendar je človek zmogel te težke trenutke, stiske, bolečine in izkušnje prenesti v pesem. Koncert smo začele z ljudsko pesmijo Teče mi teče voudica, Pobebele polje, Tam, kjer teče bistra Zila, Predica, Ena ptička priletela. V nadaljevanju smo z zanosom zapele pesmi v Avsenikovi izvedbi Čakala bom, Resje že cvete, Slovenija in Poredno polko.

Koncert je doživel zavidanja vreden pevski dogodek, ki mu ni manjkalo pevske svežine, predanosti, pa tudi umetniškega naboja komorne skupine 4sax, ki je skupina mladih saksofonistov v zasedbi Enje Golob, Lucije Enye Jordaki, Vida Verdineka in Nejca Zavratnika v starosti od 13 do 15 let. Na nastopu se jim je pridružila solistka Neja Andrlje. Vsi so člani Slovenskega orkestra mladih

saksofonistov SOS junior. Njihov repertoar obsega predvsem klasično glasbo in skladbe, primerne za ulične festivale, poroke in različne lokalne prireditve.

V zadnjem delu koncerta so pesmi Ne čakaj na maj, You raise me up, Pesem o miru, My heart will go on, Dober dan in Sonce pomladi pobožale duše naših poslušalcev.

Misel »kdor poje, v srcu slabo ne misli« je zagotovo znana vsakemu izmed nas. To je misel, ki jo lahko potrdimo pevke zbora La Vita in njena zborovodkinja Klementina Mikec Korpič, ki je duša pevskega zbora. Rade pojemo, ne sprašujemo se, zakaj, saj je vendar jasno: petje, enotnost, obilica zabave, dobre volje in smeha, mnogo stkanih prijateljstev in poznanstev.

La Vita ne slavi po kakovosti glasov in niti ni to njeno prvobitno poslanstvo. Naša želja je, da posredujemo ljudem čustva in sporočilo tistih, ki si želijo slišati petja za dušo. Smo medicinske sestre, izbrale smo poklic, ki zahteva nekaj več, zahteva strokovnost, sočutnost in zavzetost na delovnem mestu in zgledno držo tudi zunaj območja modre uniforme. Pravijo, da se človek rodi dvakrat. Na dan, ko pride na svet, in potem še enkrat, ko izve zakaj. Je že tako: če z lučko posvetimo na pot nekomu, bo tudi naša pot osvetljena. Zbor La Vita je pot pripeljala na pot, da se spomni, kdo smo bili, preden je svet rekel, kaj moramo postati. La Vita bo še naprej ustvarjala lepo petje in pesem. Zakaj torej ne bi delale tistega, kar si želimo, kar lahko damo drugim?

Zahvaljevanje je preprost občutek hvaležnosti, ki ne zahteva veliko besed, zato hvala Kseniji Pirš, predsednici Društva medicinskih sester babic in zdravstvenih tehnikov Maribor za podporo in spodbudo pevskega zboru La Vita, predsednici pevskega zbora Anemari Smonkar in zborovodkinji Klementini Mikec Korpič.

Koncert nam je predstavljal tisti mali korak, ki nas popelje, da ustvarjamo lepši svet tukaj in zdaj.

Marija Škafar – UTRIP

Avtorja: prim. Miro Čokolič, dr. med., Simona Sternad, mag. zdr. nege., dipl. m. s. s specialnimi znanji
Foto: prim. Miro Čokolič, dr. med.

Marija Škafar, diplomirana medicinska sestra s specialnimi znanji, je bila ves čas svoje poklicne poti pripadna oddelku za interne bolezni nekoč Splošne bolnišnice Maribor in danes UKC Maribor.

Poklicno pot je začela 1987, ko je začela delati na Endokrinološkem odseku in nato od 1993 na Oddelku za endokrinologijo in diabetologijo. Takratne razmere so narekovala veliko poglobljenega dela z ljudmi, ki so imeli sladkorno bolezen, zato se je redno strokovno izobraževala doma in v tujini. Leta 1993 je za potrebe izobraževanja sladkornih bolnikov začela delati v diabetološki ambulanti, kjer je skupaj z zdravniki diabetologi pripravila program izobraževanja, ki so ga poimenovali »Šola za sladkorno bolne«. Ustanovitev te šole je poleg strokovnega dela in napredka v diabetologiji ena največjih pridobitev Oddelka za endokrinologijo in diabetologijo. Tako organizirane šole za bolnike s sladkorno boleznijo v tistih časih ni imel v Sloveniji nihče. To delo edukatorja, ki vključuje skrb ne samo za bolnike s sladkorno boleznijo, pač pa tudi njihove svojce in skrbnike, je opravljala ves čas.

Leta 1995 se je Marija udeležila tečaja za oskrbo diabetičnega stopala. Delovati je začela v ambulanti za diabetično stopalo z izvajanjem presejalnega testa in oskrbe diabetičnega stopala. Ob vsem izobraževalnem delu se je tudi redno in aktivno udeleževala seminarjev, sekcij, kongresov ter predavanj doma in v tujini in s tem pridobivala nova znanja.

Od 1997 se je usposobila za izvajanje meritev MKG in je to delo tudi vsa leta vestno izvajala.

Na začetku novega tisočletja z uvajanjem funkcionalne inzulinske terapije (FIT) ter s prihodom zdravljenja z inzulinsko črpalko (IČ) se je morala soočiti z novostmi in potrebo po dodatni edukaciji, saj se je začel čas novih tehnologij (CGMS, iPRO, IČ) in novih zdravil za sladkorne bolnike, tako različnih inzulinov, GLP 1 RA, zaviralcev DDP 4 in SGLT2.

Leta 2015 je aktivno sodelovala na srečanju FEND (Foundation of European Nurses in Diabetes). Tri mandatna obdobja je bila članica izvršnega odbora v Sekciji medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endokrinologiji za štajersko regijo in organizirala številna strokovna srečanja. Oskrba pacientov z glukometri, novi pristopi pri aplikaciji insulina in skrbno zdravstveno-vzgojno delo so privedli do tega, da je odpadla potreba sladkornih bolnikov po hospitalizaciji. Marija je v vseh letih dela razvila izredne pedagoške sposobnosti, ki jih uporablja pri nesebičnem predajanju znanja o sladkorni bolezni, in vodila edukacijo v dnevni bolnišnici. Nova znanja vedno z velikim elanom vplete v svoje delo in ga deli z vsemi, ki imajo možnost, da se izobražujejo na področju diabetesa in diabetične noge.

Sodeluje pri številnih dejavnostih v sklopu preventivnega in zdravstveno-vzgojnega dela z izvajanjem meritev krvnega sladkorja na terenu. Društvo diabetikov Maribor ji je leta 2006 ob petdesetletnici organiziranega delovanja poklonilo zahvalo za organizirano delovanje in skrb za diabetike. Nepogrešljiv je njen prispevek pri prepoznavnosti in pomembnosti oskrbe diabetičnega stopala sladkornih bolnikov v kliničnem okolju UKC Maribor in v ambulantni diabetološki dejavnosti ter širše po Sloveniji. Lani je prejela srebrni znak medicinskih sester za dolgoletno, požrtvovalno delo s sladkornimi bolniki. Posluh za paciente in sodelavce, strokovno znanje, odgovornost, dobra organizacija dela, profesionalna komunikacija, srčnost, toplina in tudi kolegijskost – vse to so vrline diplomirane medicinske sestre Marije Škafar.

Po 40 letih dela se je 1. oktobra 2019 upokojila in bo imela več časa za svojega že upokojenega moža (prav tako nekdanjega uslužbenca SB in nazadnje UKC Maribor), štiri otroke in tri vnuke. Želimo ji predvsem zdravja, saj ji dobre volje ni nikoli primanjkovalo. Pogrešali jo bodo tako bolniki kot dolgoletni sodelavci. Svet ostaja na mlajših, ki nadomeščajo zasluženo upokojene, in upam, da bodo dostojni namestniki delali s srcem za bolnike, ustanovo in kolektiv, kot generacija pred njimi.

Spoštovani,

podajam predlog zahvale ob upokojitvi prof. dr. Andreje Sinkovič, dr. med., in prim. Boruta Kamenika, dr. med.

Prof. dr. Andreja Sinkovič se je upokojila 20. julija 2019, prim. Borut Kamenik se je upokojil 31. avgusta 2019. Oba sta bila ves čas zaposlena na Oddelku za intenzivno interno medicino v Univerzitetnem kliničnem centru Maribor. V vseh letih zelo uspešnega dela na Oddelku za intenzivno interno medicino sta pomembno prispevala k napredku in razvoju oddelka, tako na strokovnem, kakor tudi na pedagoškem in znanstveno-raziskovalnem področju.

S prijaznimi pozdravi,

Predstojnik Oddelka za intenzivno interno medicino
mag. Franc Svenšek, dr. med.

Štirideset let babici

V poletnem času smo se poslovili od dveh sodelavk. Zdi se, da je štirideset let delovne dobe težko doseči, a tako Zlatka Hojski, kakor tudi Nada Petrovič pravita, da leta neizmerno hitro bežijo ... V tem obdobju sta doživeli veliko lepih trenutkov, bilo je tudi nekaj slabih, a le-ti so zdaj pozabljeni. Obe sta celotno delovno dobo delali na Oddelku za perinatologijo – pogosto v dokaj pestrem turnusnem delu. Zlatka Hojski je prva babica Mariborske porodnišnice, ki je 40 let delala v porodnih sobah. Skozi njene roke so se rodili tisoči Mariborčani in Mariborčanke. Nada Petrovič je pretežni del delovne dobe delala v negovalni enoti oddelka. Tudi s pomočjo njenih rok je bilo negovanih na tisoče novorojenčkov in poskrbljeno za veliko število nosečnic, ki so potrebovale bolnišnično obravnavo. Opravljati poklic babice je zelo zahtevno in odgovorno. Draga Nada in Zlatka, prejmita moj globoki poklon za vajino častno in plemenito delo ter pečat, ki sta ga pustili na oddelku. V imenu vseh zaposlenih na Oddelku za perinatologijo vama želim mirno življenje, uživajta v tistem, za kar do zdaj morda nista imeli časa, predvsem pa ostanita zdravi.

S spoštovanjem,

Rosemarie Franc s celotnim kolektivom porodnišnice

Marjeta Kokoš, prejemnica priznanja Angele Boškin za življenjsko delo

Avtor: Igor Robert Roj, univ. dipl. org., dipl. zn.

Marjeta Kokoš, višja medicinska sestra, univ. dipl. organizatorica, je svojo poklicno pot začela v obratni ambulanti v Trbovljah, nadaljevala v Splošni bolnišnici Maribor v operacijski enoti na področju anestezije ter kot operacijska medicinska sestra instrumentarka. Od tu ji je za vselej ostalo veselje do dela v kliničnem okolju.

Po desetih letih dela na tem področju se je zaposlila na Srednji šoli za medicinske sestre v Mariboru in se aktivno vključevala v prenovo izobraževanja. Leta 1979 je diplomirala na Fakulteti za organizacijo dela v Kranju Univerze v Mariboru.

Vseskozi je širila področje svojega strokovnega in družbenega delovanja; aktivna je bila pri izobraževalni skupnosti Slovenije, bila članica Republiškega strokovnega kolegija za zdravstveno nego pri Ministrstvu za zdravstvo, članica izvršnega odbora Skupnosti socialnih zavodov Slovenije, članica projektne skupine za normative in standarde pri zavodu za zdravstveno varstvo Slovenije in članica uredniškega odbora Zdravstvenega obzornika. Bila je tudi aktivna udeleženka na številnih seminarjih, konferencah in kongresih ter predavala doma in v tujini.

Ob odprtju Višje šole za zdravstvene delavce v Mariboru je bila imenovana za predavateljico in koordinatorico ter leta 1982 s habilitacijo izvoljena v naziv asistentke za predmete organizacije zdravstva, organizacija socialnega varstva in ekonomika v zdravstvu.

Povabljen je bila tudi v raziskovalno skupino pri Kolaborativnem centru za primarno zdravstveno nego Svetovne zdravstvene organizacije, ki je raziskovala potrebe ljudi po zdravstveni negi. Prav tako je sodelovala pri prenosu procesa zdravstvene nege v slovenski negovalni prostor.

Leta 1985 je na Mestni občini Maribor pri Komiteju za družbene dejavnosti prevzela delo svetovalke za zdravstveno in socialno področje. Leta 1987 je postala direktorica Doma upokojencev Danice Vogrinec Maribor, kjer je med drugim reševala razpadajočo enoto Doma Viltuš, sodelovala pri novogradnji Doma na Taboru in prenavljala Dom na Pobrežju. Z reorganizacijo službe zdravstvene nege je uvajala celostni pristop do varovancev, vključujoč proces zdravstvene nege in si prizadevala za koncept sodobne gerontološke zdravstvene nege vse do odhoda v pokoj leta 1992.

Leta 1993 je postala ena prvih predavateljic Fakultete za zdravstvene vede v Mariboru kot predavateljica, koordina-

torica in mentorica. Predavala je tudi na mnogih izobraževalnih ustanovah doma in v tujini. Opus diplomskih nalog, ki so nastale pod njenim mentorstvom, je obsežen. Danes je aktivna kot pedagoška sodelavka na isti fakulteti in deluje v delovni skupini za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege pri Zbornici – Zvezi. Je tudi vodja delovne skupine za zgodovino v Društvu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor.

Bibliografija Marjete Kokoš je obsežna in vsebuje več kot 160 vpisov. To so strokovni članki, referati na domačih in tujih zdravstvenih konferencah, soavtorstva pri monografijah, učna gradiva, recenzije in mentorstva pri diplomskih nalogah. Je dobitnica več priznanj: priznanje dr. Jožeta Potrča od Zdravstvene skupnosti Slovenije, Zlati znak Zveze društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, srebrna plaketa Univerze v Mariboru, zlata plaketa Fakultete za zdravstvene vede Univerze v Mariboru.

Profesionalna pot Marjete Kokoš ima za področje slovenske zdravstvene nege velik pomen tako na lokalni kot na državni ravni. Posebej izstopa njeno delo na vzgojno-izobraževalnem področju. Vsak njen korak na profesionalnem področju je tako njenim sodelavkam in sodelavcem v številnih timih kot njej osebno vselej pomenil napredek in zadovoljstvo. Biba, kot ji rečejo bližnji, svoje znanje razdaja in prenaša na druge še danes, včasih glasno, drugič manj opazno, a vedno odločno. Ob tem se potrjuje spoznanje, da nobena še tako visoka stopnja izobrazbe ne more nadomestiti tistega, kar mora biti v človeku samem. Zato rada pove svojo misel: »Z najvišjim znanjem nazaj k bolniku.«

Vir: Utrip (glasilo Zbornice – Zveze, junij/julij 2019)

S slavnostno akademijo ob mednarodnem dnevu medicinskih sester je stanovska organizacija Zbornica – Zveza zaokrožila letošnja praznika babic in medicinskih sester ter obeležila pomemben jubilej – 100. obletnico začetka dela medicinskih sester na Slovenskem, ki jo je pospremila bogata predstavitev poklica skozi stoletje v Kongresnem centru Brdo pri Kranju. Po podelitvi priznanj nas je nagovorila tudi prejemnica priznanja Angele Boškin za življenjsko delo:

»Spoštovani predsednik vlade, ugledni gostje, gospe in gospodje,

ob poslušanju vsega lepega, kar ste o meni povedali, mi je v čast stati pred vami. In iskreno se vam zahvaljujem, da ste

mi jo naklonili.

Nocoj je trenutek, ko smo se ozrli v preteklost, ko smo ponosni na naše dosežke in uspehe. A prizadevati si moramo, da bodo čim prej postali zgodovina.

Ob nas je nova generacija, pred katero so mnogi izzivi, ki se jih bo morala lotiti morda še bolj zagnano kot doslej. Franklin D. Roosevelt je nekoč dejal: »Dogodki v zgodovini imajo skrivnosten red. Nekatere generacije veliko dobijo, od drugih se veliko pričakuje. Toda ta generacija ima sestanek z usodo!«

Zato rušite stare mite, podirajte nove pregrade in se spoprimate s prihodnostjo. Naj vam ne bo nobena ovira nepremagljiva in noben cilj previsoko zastavljen.

Ob dogodkih, kot je nocojšnji, mi je nemogoče ne zavedati se, kako dolga poklicna pot je že za menoj. A pot je kot vrh. In ko se približuje njenemu koncu, narediš vozle in greš naprej. S priznanjem, ki ste mi ga podelili, ste mi pomagali narediti ta vozle.

Priznanje me ne bo upokojilo. Pravzaprav še to ZPIZU ni uspelo. In če boste le želeli, grem z vami novim vzponom

naproti. Kot bi rekel Kennedy: »Ne zato, ker bo enostavno, ampak zato, ker bo težko.«

Hvala lepa!

Ob vsem navedenem je težko še kaj dodati in napisati o Marjeti Kokoš. Je medicinska sestra z veliko začetnico. Meni in mojim sodelavkam oz. sodelavcem na Kliniki za kirurgijo jo je bilo čast spoznati skozi pedagoški proces študentov Fakultete za zdravstvene vede Univerze v Mariboru. Osebnostno sem jo spoznal kot študent 1. generacije takratne Višje zdravstvene šole Maribor. Bila je predana svojemu poklicu, odločna, neomajna, vztrajna, vedno urejena in polna znanja, ki ga je nesebično prenašala na mnoge, ki so se odločili za poklic medicinske sestre. Je predstavnica generacije, ki je sedanji izziv, kako doseči danes to, kar so dosegli oni takrat. In predvsem, kako ohraniti združeno to, kar želijo številni razdružiti. Še na mnoga klena in lucidna leta!

S spoštovanjem!

Nekdanje sodelavke in sodelavci Klinike za kirurgijo UKC Maribor

RADVANSKI RAZGLEDI
— unikatne moderne hiše —

Ne zamudite enkratne priložnosti za ogled vašega sanjskega doma

V Mariboru, na prestižni lokaciji pod vznožjem Pohorja, nastaja naselje Radvanski razgledi. Unikatne in moderno zasnovane hiše iz materialov najvišje kakovosti izpolnjujejo vse zahteve bivanja sodobne družine.

Za individualen ogled se naročite se na telefonsko številko 040/66 33 00 ali preko elektronskega naslova nepremicnine@insa.si.

Prodaja: **INSA** nepremičnine
Europark Maribor

www.radvanskirazgledi.si

Obrazi Kube

2. del – zakaj je vredna pot po otoku Isla Grande

Avtor: prof. dr. Pavel Skok, dr. med.

Foto: prof. dr. Pavel Skok, dr. med.

Če si želiš ustvariti vtis o Kubi, je treba otok Isla Grande prepotovati od zahoda do vzhoda, Orienta, kakor mu pravijo. Pri tem si moraš ogledati večja mesta, ostanke kolonialne preteklosti s plantažami sladkornega trsa na podeželju, visokimi palmami, nasadi kave in kakava ter priti v stik s prebivalci (slika 1 – od socializma utrujeni Kubanec, slika 2 – nadobudni učenci v ponedeljek, slika 3 – tri generacije). Pri prevozih po otoku se ni za zanašati na (ne)organiziran javni prevoz (npr. avtobusi Viazul

Cuba ali železniško progo Havana – Santiago de Cuba), temveč mora biti prevoz organiziran in prilagojen popotniku. V nasprotnem primeru bo obilo dobre volje porabljene za napore pogovore, kdaj in kam je avtobus namenjen, zakaj vlak zamuja štiri ure, ali zakaj ima najeti avto okvaro in kje je bližnji avtomehanik. Ceste so luknjaste, udarne jame zahtevajo nedeljeno pozornost voznika, računati pa je treba tudi z možnostjo »bližnjih srečanj« z govedom na avtocesti. Seveda je treba vtise pridobiti v njihovih znanih turistično obljubljenih krajih, a obisk največjih središč, kot je Varadero, in najbolj znanih plaž v Guardalavaci, je treba ob želji po ogledu otoka časovno skrbno odmeriti. Peščenice plaže, zelenomodro toplo karibsko morje in modro nebo so narava, ki si je v domačem zimskem obdobju samo želimo. To je verjetno tudi eden glavnih motivov, zakaj tako številni – zlasti Kanadčani – nekaj tednov preživijo v teh morskih središčih od decembra do marca.

Zahodni del otoka predstavlja pokrajina Pinar del Rio z znano dolino »Valle de Vinales« z bujnimi nasadi tobaka, izjemnimi razgledi po dolini iz okolnih gričev, otoki in plažami. Februar je sicer mesec, v katerem tobak obirajo in začenjajo sušiti za pripravo cigar (slika 4 – sušenje tobaka). V obdobju Kolumbo-

Od socializma utrujeni Kubanec

Nadobudni učenci v ponedeljek

Tri generacije

Sušenje tobaka

vih potovanj so tobak prenesli v Evropo. Kubanske cigare so neločljivi del njihove kulture in zgodovine, saj je znano, da so kubanski Indijanci tobak uporabljali med verskimi obredi že pred stoletji. Cigare lahko izdelujejo ročno ali strojno. Postopek ročne izdelave se skrbno prenaša med rodovi in osebe, ki to obvladajo, so čislane in jim pravijo »torcedorji«. Med najbolj znanimi vrstami cigar so Cohiba, Montecristo, Cuaba in Vegas Robaina (slika 5 – kubanske cigare), ki so običajno pakirane v škatle iz cedrovega lesa, originalne morajo imeti napis »Povsem ročno izdelano na Kubi« in trakec z napisom »Habanos«.

Kubanske cigare

Zmotno prepričanje, kako lepe mulatke zvijajo cigare na svojih stegnih, pa popotniku hitro razblinijo lastniki nasadov tobaka. Tudi pisec, ki je sicer nekadilec, je poskusil cigare in ni mu žal. V dolini Vinales je velik »mural«, del pobočja gore, ki je poslikan in ponazarja prazgodovino teh krajev (slika 6 – prazgodovinski »mural«). To 120 metrov veliko poslikavo je ustvarjalo 18 oseb štiri leta, idejni avtor tega projekta pa je bil Leovigildo González Morillo leta 1961. Na poti proti vzhodu se popotnik običajno usmeri proti polotoku Cienaga de Zapata, kjer na močvirnatem

Prazgodovinski »mural«

območju domuje avtohtona vrsta krokodilov, in naprej v sloviti Prašičji zaliv in Playo Girón, kjer se je 1961 neslavno zaključila invazija na Kubo in sprožila mednarodna kriza. V bližnjem mestu je muzej vojaške opreme, uporabljene med nekajdnevnim spopadom.

Mesto, ki ga je potrebno obiskati, je Trinidad, saj predstavlja eno najlepših mest v Karibih, odlikuje ga namreč barvita ku-

banska kolonialna arhitektura (slika 7 – središče Trinidada). V preteklosti so domačini, imenovali so se »trinitarios«, živeli od pridelave sladkorja in trgovine s sužnji. V kraju Caibarién je zanimiv muzej sladkorne industrije in muzej več kot sto let starih

Središče Trinidada

parnih lokomotiv (slika 8 – muzej predelave sladkornega trsa, slika 9 – muzej parnih lokomotiv), v Santa Clari pa mavzolej, posvečenem revolucionarju Che Guevari in njegovim tovarišem. Camagüey je tretje največje mesto na Kubi. Njegova posebnost so lepe kolonialne hiše, razvrščene vzdolž zavijanih ulic. Ta zanimiva urbanistična zasnova je iz časov, ko so mesto ogrožali pirati. Pot na

Muzej predelave sladkornega trsa

Muzej parnih lokomotiv

vzhod se običajno nadaljuje proti Bayamu, ki slovi po hrabrosti svojih prebivalcev v različnih obdobjih burne kubanske zgodovine ter proti romarskemu središču El Cobre, ki je posvečen Virgen de la Caridad, v kateri Kubanci prepoznavajo afro-ku-

Romarsko središče v El Cobreju

bansko božanstvo Ochún in jo častijo kot zavetnico otoka (slika 10 – romarsko središče v El Cobreju). Kot zanimivost je treba zapisati, da so v cerkvi stetoskopi, ki so jih v znak hvaležnosti pustili zdravniki, ki so se uspešno vrnili z misij.

Nadaljevanje poti popotnika vodi proti Guantanamu, ki je značilno kubansko provincialno mesto. V bližini je istoimensko ameriško oporišče, ki je bilo Američanom zagotovljeno s pariškim dogovorom ob mirovnem sporazumu in osamosvojitvi Kube od Špancev na začetku 20. stoletja. Le-tega si je moč ogledati »od daleč« z razgledišč na bližnjih gričih. Serpentinasta cesta pelje prek Sierra del Purial na atlantski del Kube v mesto Baracoa, ki je bila prva otoška prestolnica »Ciudad primada« in ima na obali križ, ki ga je postavil Krištof Kolumb, ko je leta 1492 priplul v zaliv. V tem delu otoka je bujna tropska vegetacija z

Kolonialna arhitektura

rastlinami, kot so kokos, kakav in kruhovec. V ugodnih vremenskih razmerah se izplača vožnja in ogled tudi skrajne vzhodne točke Kube – to je svetilnika na Punti Maisí, kjer Kubo od sosednje Hispaniole ločuje le slovita Vetrovna ožina, na obalo pa vetrovi vztrajno valijo vode atlantskega oceana. V vzhodnem delu otoka je najpomembnejše mesto Santiago de Cuba, drugo največje mesto dežele, ki velja za herojsko. V preteklosti je imelo ključno zgodovinsko vlogo in vpliv na kubansko književnost, glasbo in kulturo (slika 11 – kolonialna arhitektura). Nad ustjem velikega zaliva, pred katerim se je 1899 odvil ključen spopad na morju med ameriškim in španskim ladjevjem in je omogočil osamosvojitev Kube, bdi na pečinah trdnjava El Morro z »Muzejem piratstva«. V središču mesta je čudovita, nedavno obnovljena katedrala, rezidenca prvega guvernerja Diega Velazqueza, ki je 1515 osnoval to mesto, ter številne stavbe in muzeji, povezani s petstoletno zgodovino. Mesto ima živahen utrip, pri čemer imajo pomembno vlogo tradicionalni klubi, »Case de la Trova«, kjer lahko obiskovalci poslušajo lahko »živo glasbo«, plešejo ali pa zadovoljno srkajo svoj koktajl. Ti klubi predstavljajo okolje, kjer se odvijajo tudi drugi kulturni dogodki, ki ohranjajo in negujejo kulturno tradicijo dežele.

Vrnitev iz Orienta v prestolnico Havano je najhitrejša s poletom z enega izmed letališč na vzhodu, pri čemer je treba upoštevati zamude. Pot po Kubi se običajno začne in konča v Havani,

Zadnji vtis Havane

zaradi barvitosti mesta s svojo kolonialno preteklostjo, mednarodnega letališča José Martí, številnih vtisov, ki jih ponudi prestolnica in jih odneseš s seboj tako v prtljagi kot v spominu (slika 12 – zadnji vtis Havane). Da si ustvariš mnenje o tej otoški deželi, potrebuješ tudi vodiča, ki te opozori na posebnosti ljudi in dežele, vzpostavljenih odnosov in dejstvo, da »nič ni tako, kot se zdi«.

Pisec potopisa je imel srečo, da je majhno skupino Kube željnih slovenskih popotnikov vodil vodič, ki ima bogate življenjske izkušnje in že mnogo let živi, dela in ustvarja na tem otoku.

Srečanje mednarodnega združenja za afazijo AIA v Ženevi

Avtor: Jernej Sluga

Foto: Jernej Sluga

Mednarodno združenje bolnikov z afazijo AIA vsako leto organizira srečanje članov v eni izmed držav članic združenja. Letos je srečanje potekalo 14. septembra 2019 v Ženevi. Tja sem potoval kot koordinator združenja slovenske sekcije za afazijo.

V Ženevi smo se zbrali predstavniki Velike Britanije, Švice, Francije, Cipra, Madžarske in Slovenije. Predstavniki Avstrije, Nemčije, Finske in Grčije pa so se srečanja udeležili virtualno – naš sestanek so spremljali preko aplikacije Skype. V prvem delu srečanja smo obravnavali tekoče zadeve združenja. Temu je sledilo kosilo, na katerem smo se srečali s člani ženevske sekcije za afazijo. Druženje je potekalo v prijetnem vzdušju in sproščenem pogovoru, čeprav nas je bilo za mizo precej afazikov.

V nadaljevanju smo člani združenja predstavili delovanje in organizacijo sekcij za afazijo v svoji državi. Pri predstavitvi slovenske sekcije mi je pomagala predsednica združenja AIA Melanie Derbyshire, ki prihaja iz Velike Britanije. Med drugim sva povedala, da imamo v slovenski sekciji tri klube, in sicer dva ljubljanska, ki ju vodita Tamara Ivošević in Vojko Kuhar, ter kranjskega, ki ga vodi Robert Ravnikar.

Ob koncu srečanja me je Melanie presenetila s posebnim predlogom. Želela je, da bi mesto predsednika združenja AIA zasedel afazik, torej nekdo, ki bo resnično lahko predstavljal bolnike z afazijo. Ob tem je predlagala, da prevzamem mesto predsednika, sama pa se je odločila, da nastopi funkcijo generalne sekretarke. Njen predlog je bil soglasno sprejet, zato sem kljub začetnemu upiranju z veseljem sprejel novo funkcijo.

Naslednje srečanje bo potekalo čez eno leto – takrat se bomo zbrali na Cipru.

Univerza v Mariboru

Medicinska fakulteta

Prof. dr. dr. Alexander Kübler – naš prijatelj in dobrotnik

Avtor: Milan Golob

Foto: Andrej Petelinšek, Saša Kos

Listino o častnem naslovu je profesorju dr. dr. Küblerju izročil na slovesnosti v Kazinski dvorani ob 44-letnici Univerze v Mariboru rektor prof. dr. Zdravko Kačič. Na sliki: prof. dr. dr. Kübler, dekan MF prof. dr. Ivan Krajnc in rektor dr. Zdravko Kačič.

Univerza v Mariboru je na predlog Medicinske fakultete podelila velikemu prijatelju fakultete prof. dr. dr. Alexandru Küblerju, direktorju Klinike in poliklinike za maksilofacialno kirurgijo Univerzitetnega kliničnega centra Würzburg, častni naslov Dobrotnik Univerze v Mariboru. Listino o častnem naslovu je profesorju izročil na slovesnosti v Kazinski dvorani ob 44-letnici

Univerze v Mariboru rektor prof. dr. Zdravko Kačič, profesorjevo prijateljsko naklonjenost in dobrotništvo pa je opisal dekan prof. dr. Ivan Krajnc, dr. med.

Že med prvimi pripravami na študijski program Dentalna medicina je dekan s sodelavci obiskal Kliniko in polikliniko prof. dr. Küblerja, ki sodi med strokovno najmočnejše maksilofacialne

nemške klinike. Tudi v kasnejših stikih s tem centrom znanja in odlične organiziranosti so bili snovalci programa Dentalna medicina v Würzburgu deležni dragocenih nasvetov in informacij, ki so jim prišle še kako prav pri zasnovi karseda dobrega učnega načrta, ki bo, kakor upravičeno pričakujemo, še pred koncem tega leta potrjen na Nacionalni agenciji za visoko šolstvo. Kako so direktor würzburške klinike ter njegovi sodelavci pripravljeni podpreti našo Medicinsko fakulteto pri začetku študijskega programa Stomatologija, pričata tudi kar dve donaciji, ki smo ju prejeli od naših prijateljev v Würzburgu. Tako je fakulteta pred dvema letoma prejela šest stomatoloških stolov, namenjenih praktičnemu izobraževanju, prav pred kratkim pa še kompletni instrumentarij za praktično delo bodočih študentov.

Prof. dr. dr. Kübler je po sprejemu častnega naslova Dobrotnik UM dejal: »Pred nekaj leti me je prvič obiskal prof. dr. Krajnc s sodelavci in mi predstavil načrte za novi študijski program na vaši fakulteti. Ker sem tudi dekan za dentalno medicino na naši univerzi, sem jim lahko dal glede učnih načrtov kar nekaj koristnih nasvetov, v zadnjih dveh letih pa smo namenili MF UM tudi nekaj medicinske opreme, ki smo jo zamenjali z novo na naši kliniki. Upam, da vam bo ta oprema prišla prav, ko boste začeli s študijem stomatologije v Mariboru. Pričakujem, da vam bomo lahko tudi v tem pogledu še pomagali.«

Do sodelovanja med vodstvom Medicinske fakultete UM in vodstvom Maksilofacialne klinike Würzburg je prišlo po zaslugi prof. dr. dr. h.c. Norberta Roewerja, predstojnika würzburškega Inštituta za anesteziologijo, ki je pred leti pomagal pri organizaciji simulacijskega centra na naši fakulteti.

Prof. dr. dr. Kübler je bil tokrat že drugič na obisku v Mariboru. Ob prvem obisku mi je dejal: »Kar sem videl na vaši Medicinski fakulteti je lepo, novo in zelo dobro opremljeno. Enako velja za vašo tehnično opremo, namenjeno znanstvenemu raziskovanju in v razmerju z velikostjo fakultete, številom njenih sodelavcev in znanstvenikov omogoča dobre rezultate.«

Prof. dr. dr. Aleksander Kübler in dekan prof. dr. Ivan Krajnc v simulacijskem dentalnem laboratoriju, za katerega je njegova klinika naši Medicinski fakulteti podarila stomatološke stole za praktično delo študentov dentalne medicine.

Tokrat pa: »Za sodelovanje s kolegi v Mariboru upam, da bo tudi v prihodnje lepo napredovalo. V sporazume o sodelovanju lahko napišeš še toliko lepega, vendar je rezultat takšnega sodelovanja odvisen predvsem od tega, kako pristen stik je bil ustvarjen med nosilci sodelovanja. S prof. dr. Krajncem je bil takšen pristen stik ustvarjen že ob prvih srečanjih, zato je naše sodelovanje odlično.«

O nagrajencu

Prof. dr. dr. Alexander Kübler je direktor Klinike in poliklinike za maksilofacialno kirurgijo Univerzitetnega kliničnega centra Würzburg, ki sodi med strokovno najmočnejše maksilofacialne klinike v Nemčiji.

Je avtor številnih znanstvenih člankov objavljenih v revijah z visokim faktorjem vpliva, uvrščenih v 1. četrtino. Največ raziskav je s področja medicine, zobozdravstva, biokemije, genetike in molekularne biologije. V obdobju zadnjih pet let (2015–2019) ima po podatkih iz Scopus-a 685 čistih citatov, h-index je 20.

Še v času začetnih priprav študija Dentalne medicine na Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru je naša Medicinska fakulteta UM navezala zelo dobre stike s kliniko v Würzburgu.

Priznanja našim študentom

Na slovesnosti ob jubileju UM so prejeli priznanja tudi študentje. Z naše fakultete je listino za razvoj obštudijskih dejavnosti je prejel Boštjan Krapež, plaketo Leona Štuklja za športne dosežke je prejela Ivana Potočnik, znak Leona Štuklja pa Nejc Noč.

Prof. dr. Dušanka Micetić Turk, prof. dr. dr. Aleksander Kübler, Peter Balon, dr.med., dr.dent., specialist maksilofacialne kirurgije, in dekan MF prof. dr. Ivan Krajnc.

Portreti visokošolskih učiteljev, zaslužnih za nastanek MF UM

Avtor: M.G.

Foto: Arhiv UKC, Jože Pristovnik in arhiv MF UM, Saša Kos

Medicinska fakulteta v Mariboru je v založbi Univerzitetne založbe Univerze v Mariboru izdala zbornik Portreti visokošolskih učiteljev, zaslužnih za nastanek Medicinske fakultete v Mariboru, ki so bili zaposleni v Splošni bolnišnici Maribor in habilitirani do leta 2002.

Potem, ko smo pred petimi leti ob deseti obletnici delovanja naše Medicinske fakultete dobili knjigo Deset let Medicinske fakultete Univerze v Mariboru, to pomembno pričanje o nastajanju druge slovenske medicinske fakultete, imamo tokrat v rokah knjigo s predstavitvijo najzaslužnejših visokošolskih učiteljev, ki so, kot je zapisano v njenem uvodnem sporočilu, pomembno zaznamovali pot od razmišljanj do ustanovitve Medicinske fakultete Univerze v Mariboru leta 2003 in so bili habilitirani do leta 2002.

Z glavnim in odgovornim urednikom prof. dr. Ivanom Krajncem, dr. med., so v uredniškem odboru sodelovali prof. dr. Radovan Hojs, dr. med., prof. dr. Pavel Skok, dr. med., prof. dr. Dušica Pahor, dr. med., prof. dr. Breda Pečovnik Balon, dr. med., doc. dr. Bogdan Čizmarevič, dr. med. in Elvira Žibrat, ki je gradivo za zbornik pripravila in zbrala.

»Ustanovitev Medicinske fakultete Univerze v Mariboru ne bi bila možna brez številnih visokošolskih učiteljev in učiteljic iz nekdanje Splošne bolnišnice Maribor, sedanjega Univerzitetnega kliničnega centra, ki so bili habilitirani do leta 2002 in so vizionarsko orali znanstveno in pedagoško pot v Mariboru. Zato je pričujoča knjiga posvečena prav njim, saj je njihov prispevek k razvoju zdravstva v Mariboru izjemnega pomena,« pravi dekan prof. dr. Ivan Krajnc, dr. med.

»Knjiga, ki je pred nami, je še en kamenček v mozaiku, ki mu pravimo Medicinska fakulteta Univerze v Mariboru. Da bo mozaik popoln in mojstrovina, ki se bo upirala tegobam časa, bo treba v prihodnje pregledati arhivsko dokumentacijo in zbrati ter urediti manjkajoče delčke – nekateri snovalci programa Splošna medicina ob omenjenem letu (leto 2002 op. p.) še niso bili visokošolski učitelji. Danes to seveda so in prav bi bilo, da mlajši rodovi vedo, kdo so posameznice in posamezniki, ki so v ideji ustanavljanja druge slovenske medicinske fakultete prepoznali tudi svoj osebni, strokovni in akademski interes. Tempus fugit, čas beži, zato sem prepričan, da bodo tudi tisti, ki jih ni v tem izboru, našli ustrezno mesto v kateri od naslednjih publikacij.«

V izboru za zbornik so: akad. prof. dr. Milko Bedjanič, dr. med., doc. dr. Janko Berčič, dr. med., doc. dr. Marijan Bervar, dr. med., zasl. prof. dr. Elko Borko, dr. med., doc. dr. Radovan Breznik, dr. med., zasl. prof. dr. Viljem Brumec, dr. med., prof. dr. Igor But, dr. med., prof. dr. Draga Černelč, dr. med., prof. dr. Milan Černelč, dr. med., prof. dr. Eldar M. Gadžijev, dr. med., prof. dr. Edvard Glaser, dr. med., prim. prof. dr. Borut Gorišek, dr. med., prof. dr. Alojz Gregorič, dr. med., prof. dr. Radovan Hojs, dr. med., prof. dr. Zora Janžekovič, dr. med., prof. dr. Niko Jesenovec, mag. farm., prof. dr. Mirt Kamenik, dr. med., prof. dr. Nadja Kokalj Vokač, univ. dipl. bil., spec. lab. med. genetike, prof. dr. Ivan Krajnc, dr. med., višji svetnik, prof. dr. Ivan Krampač, dr. med., akad. prof. dr. Božidar Lavrič, dr. med., doc. dr. Ivan Matko, dr. med., izr. prof. dr. Kazimir Miksić, dr. med., prim. prof. dr. Dušanka Mičetić Turk, dr. med., prof. dr. Dušica Pahor, dr. med., svetnica, prim. prof. dr. Breda Pačovnik Balon, dr. med., višja svetnica, doc. dr. Zlatka Rakovec Felser, spec. klin. psih., doc. dr. Alemka Saks, dr. med., prof. dr. Andreja Sinkovič, dr. med., svetnica, prof. dr. Bogo Skalicky, dr. med., prim. prof. dr. Marjan Skalicky, dr. med., prof. dr. Pavel Skok, dr. med., prof. dr. Tadej Strojnik, dr. med., prof. dr. Iztok Takač, dr. med., svetnik, prim. dr. Erih Tetičkovič, dr. med., svetnik, prim. prof. dr. Zmago Turk, dr. med., doc. dr. Anton Veingerl, dr. med., akad. prim. prof. dr. Veljko Vlaisavljevič, dr. med., višji svetnik, doc. dr. Miran Vrabl, dr. med., izr. prof. dr. Bojan Vrečer, dr. med. in doc. dr. Ljubica Žic, dr. med.

Ustvarjalcem projekta Medicinska fakulteta Univerze v Mariboru je veliko pomenila podpora, ki so je bili deležni iz pomembnega kroga uglednih in priznanih domačih in tujih avtoritet. Najvidnejšim med njimi je bil po sklepu Senata Medicinske fakultete UM podeljen častni naziv Zaslužni gostujoči profesor Medicinske fakultete Univerze v Mariboru. To priznanje so prejeli akad. prof. dr. dr. h. c. Felix Unger, zasl. prof. dr. Gunter Josef Krejs, prof. dr. Wilfred Druml, akad. zasl. prof. dr. Daniel Rukavina, prof. dr. Boris Labar, akad. prof. dr. Vinko Dolenc, prof. dr. dr. h. c. Mirko Toš, akad. prof. dr. Milan Agbaba, akad. zasl. prof. dr. Hermann Haken, akad. prof. dr. Ivo Padovan.

V prispevku Namesto epiloga prof. dr. Pavel Skok, dr. med., prodekan za podiplomski študij, zapiše: »Pričujoča knjiga je pomnik časa in oseb, ki so v minulih desetletjih vztrajno in predano razvijali medicino in akademsko razmišljanje v tem okolju. Pogosto so, kljub nasprotovanju, sprejemali daljnosežne odločitve in se trudili za njihovo uresničitev. S tem so postavili

temelje, na katerih sta se razvili obe neločljivo povezani ustanovi, Medicinska fakulteta Univerze v Mariboru in Univerzitetni klinični center Maribor. Žal se nekaterih spomnimo le ob redkih jubilejih, ko prelistamo dokumente, se zazremo v njihove portrete ali se spomnimo nasvetov, ki so dobronamerno usmerjali naše delo, nas bodrili in opozarjali na morebitna razočaranja. Številni, katerih življenjska pot je opisana v knjigi, so nam za-

upali in posredovali tisto, kar je najvrednejše, življenjske in strokovne izkušnje. Knjiga predstavlja tudi dokument, ki nam in zanamcem omogoči vpogled v preteklost, oceno dosežkov in stremjenja posameznikov. Vsebina nas motivira, da si smelo zastavimo cilje tudi v prihodnosti in nas obvezuje, da jih kljub oviram skušamo izpolniti.«

Trije foto utrinki iz zbornika

Dan fakultete MF UM leta 2008. Red. prof. dr. Ivan Krajnc, dr. med., prof. dr. Zora Janžekovič, dr. med. in Elvira Žibrat

Senat MF UM, leto 2003. Red. prof. dr. Ivan Krajnc, dr. med., dr. Klementina Kokot, red. prof. dr. Jože Drinovec, dr. med. (prvi predstojnik Katedre za klinično farmakologijo), red. prof. Alojz Gregorič, dr. med., red. prof. dr. Radovan Hojs, dr. med., red. prof. dr. Peter Kokol, red. prof. dr. Eldar M. Gadžijev, dr. med. in izr. prof. dr. Borut Gorišek, dr. med.

Vodstvo fakultete in strokovne službe (25.3.2019)

Nespregledano na poti do UKC Maribor in MF UM

Avtor: Milan Golob

Pisalo se je leto 1981, ko smo na straneh dnevnika Večer opozorili, kako Splošna bolnišnica Maribor že predolgo čaka na soglasje Medicinske fakultete v Ljubljani, da se ji prizna status klinične bolnišnice. Minili sta namreč že dve leti od tedaj, ko je mariborska bolnišnica zaprosila za to soglasje, potem ko je pred tem predlagala republiškem komiteju za zdravstveno in socialno varstvo, zdravstveni skupnosti, izobraževalni skupnosti za zdravstveno varstvo in izobraževalni skupnosti za zdravstveno in socialno varstvo, naj ugotovijo potrebo, da bi bolnišnica delala kot univerzitetna klinična bolnišnica. Medicinska fakulteta pa naj bi po presoji, da potrebuje slovensko zdravstvo klinično bolnišnico v Mariboru, dala k temu predlogu iz Maribora tudi soglasje.

Tudi po tedanjem zakonu o zdravstvu je bilo mogoče ustanoviti univerzitetno kliniko, če je imela zdravstvena ustanova poleg splošnih pogojev še potrebno število usposobljenih sodelavcev za zdravstveno, izobraževalno in raziskovalno dejavnost ter za takšne naloge tudi ustrezno opremo.

Dr. Karel Šparaš, tedanji direktor za strokovne zadeve Splošne bolnišnice Maribor, je za Večer takrat dejal: »Naša bolnišnica je imela ob koncu lanskega leta (leta 1980 op. p.) 231 sodelavcev z visoko izobrazbo, od tega 164 specialistov. Sedaj ima bolnišnica tri izredne profesorje, pet docentov, tri višje predavatelje, 11 doktorjev znanosti, dva akademska specialista, v kratkem pa lahko pričakujemo, da bo v naši bolnišnici še več zdravstvenih delavcev izpolnilo pogoje za to, da si bodo pridobili naziv visokošolskega učitelja.«

Bolnišnica je bila že tedaj učna baza Zdravstvene šole Maribor, mariborskega oddelka Ljubljanske Višje šole za zdravstvene delavce, in vanjo so že prihajali na počitniško prakso tudi študentje Ljubljanske Medicinske fakultete.

Po predlogu iz Maribora naj bi Medicinska fakulteta soglašala, da bi imela mariborska bolnišnica kirurško in interno kliniko, kliniko za bolezni ušes, nosu in grla, ginekološko-porodniško in pediatrično kliniko ter inštitut za laboratorijsko diagnostiko. Klinike bi bile skupaj z ostalimi bolnišničnimi oddelki povezane v klinično bolnišnico.

Mariborska bolnišnica je v predlogu za status klinične bolnišnice zapisala, da je lahko njeno vključevanje v učno vzgojne, pedagoške in znanstveno raziskovalne programe

za potrebe medicinske fakultete in slovenskega zdravstva pomemben prispevek mariborskega zdravstva k dopolnitvi medicinskega študija v Sloveniji, pomeni pa tudi kakovostno širitev učne baze ljubljanske Medicinske fakultete.

Na seji republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo aprila 1981, na kateri so bili tudi predstavniki medicinske fakultete, mariborske bolnišnice in ljubljanskega kliničnega centra, je bila še ena razprava o mariborskem predlogu, ki je bil že lep čas na čakanju. In tedaj smo slišali prve kritične pripombe in pomisleke o tem, ali je v Sloveniji že mogoče trditi, da potrebujemo še eno klinično ustanovo. Na seji so predstavniki fakultete menili, da je mariborska bolnišnica sicer cenjena in dobrodošla učna baza, ko gre za obvezno prakso študentov in pripravništvo mladih zdravnikov, specializacijo zdravnikov, podiplomski študij in strokovno inštruktažo oddelkov bolnišnic v severovzhodni Sloveniji, ni pa bilo slišati njihove pritrditve, da naj bi postala tudi klinična bolnišnica.

Med tedanjimi negativnimi odmevi na mariborski predlog, je bilo mogoče razbrati tudi, ali ne botruje takšnemu stališču ljubljanske fakultete bojazen, da tiči za mariborskim prizadevanjem za klinične oddelke celo želja po še eni medicinski fakulteti in še enem slovenskem kliničnem centru.

Za vsak primer so tedaj v mariborski bolnišnici poudarjali, da nimajo ob zavzemanju za razširitev učnih baz ljubljanske Medicinske fakultete v mislih tudi ustanavljanja še ene medicinske fakultete v Sloveniji, kot je tedaj dejal glavni direktor Splošne bolnišnice Maribor Matija Malešič, univ. dipl. iur.

Ko sem poročal s te seje republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo, sem zapisal, da so se dogovorili za še en sestanek, na katerem bodo ocenili upravičenost mariborskega predloga. Rekli so, da naj svoje povedo še izobraževalna in raziskovalna skupnost ter zdravstvena skupnost Slovenije. Njihovo stališče naj bi odgovorilo tudi na vprašanje, ali niso Mariborčani s svojim predlogom kar prehiteli potrebe in možnosti za predlagani status bolnišničnih oddelkov in s tem bolnišnice.

VEČER 10 STRAN – SOBOTA, 25. APRILA, 1981

Najbrž bo kmalu končana razprava o dve leti starem predlogu

Klinična bolnišnica Maribor?

Mariborska bolnišnica je predlagala republiški komisiji za zdravstveno in socialno varstvo, zdravstveni skupnosti Slovenije, posebni izobraževalni skupnosti za zdravstveno varstvo Slovenije in posebni izobraževalni skupnosti za zdravstveno in socialno varstvo Slo-

obširni utemeljitvi poudarila tudi takle svoj delež slovenskemu zdravstvu:

»Vključevanje mariborske bolnišnice v učno-vzgojne, pedagoške in znanstvenoraziskovalne programe za potrebe medicinske fakultete in slovenskega zdravstva je lahko pomemben prispevek mariborskega zdravstva k dopolnitvi medicinskega študija v Sloveniji in pomeni kakovostno širitev učne baze medicinske fakultete v Ljubljani.«

Ze sedaj je bolnišnica učna baza zdravstvene šole v Mariboru, ljubljanske višje šole za zdravstvene delavce, oddelka v Mariboru, v njej pa imajo obvezno počitniško prakso tudi študentje medicine.

Maja bosta minili dve leti, odkar je splošna bolnišnica Maribor poslala ljubljanski medicinski fakulteti prošnjo za soglasje za naziv klinična bolnišnica Maribor. Od tedaj pa do minulega ponedeljka je bilo v Ljubljani in Mariboru nekaj sestankov, na katerih so predlagatelji skupaj s predstavniki medicinske fakultete in posebno komisijo, ki jo je le-ta imenovala za preučitev predloga, izmenjali mnenja. V premorih med temi pogovori je mariborska bolnišnica še imela priložnost dopolniti in razširiti utemeljitev svojega predloga, da postane klinična bolnišnica.

Po zakonu o zdravstvu je mogoče ustanoviti univerzitetno kliniko oziroma inštitut, če ima zdravstvena delovna organizacija poleg splošnih pogojev za še potrebno število usposobljenih delavcev za zdravstveno, izobraževalno in raziskovalno dejavnost ter za takšne naloge potrebno tehnično opremo.

**Visokošolski
učitelji
v Mariboru**

Sedaj ima bolnišnica tri izredne profesorje, pet docentov, tri višje predavatelje, 11 doktorjev znanosti, 11 magistrov znanosti, dva akademska specialista, v kratkem pa lahko pričakujemo, da bo v naši bolnišnici še več zdravstvenih delavcev izpolnilo pogoje za to, da si bodo pridobili naziv visokošolskega učitelja.

Glavni direktor mariborske bolnišnice Matija Malešič, dipl. iur.: »Zavzemamo se za razširitev učnih baz medicinske fakultete v Ljubljani, pri tem pa nimamo v mislih ustanavljanja še ene medicinske fakultete v Sloveniji!«

Po predlogu iz Maribora naj bi dala medicinska fakulteta soglasje, da bi imela bolnišnica v Mariboru kirurško kliniko, interno kliniko, kliniko za bolezni ušes, nosu in grla, ginekološko-porodniško kliniko, pediatrično kliniko, inštitut za laboratorijsko diagnostiko. Klinike bi bile povezane skupaj z ostalimi oddelki bolnišnice v klinično bolnišnico.

Ponedeljska razprava o tem pri republiški komisiji za zdravstveno in socialno varstvo, na kateri so bili tudi predstavniki

Po mnenju predstavnikov fakultete je mariborska bolnišnica sicer upoštevana in dobrodošla učna baza medicinske fakultete, ko gre za obvezno prakso študentov, pripravništvo zdravnikov, specializacijo zdravnikov, podiplomski študij in strokovno inštruktažo oddelkov bolnišnic v severovzhodni Sloveniji, ni pa bilo slišati njihove pritrditve o

Direktor za strokovne medicinske zadeve v mariborski bolnišnici dr. Karel Šparaš: »Na nekaterih oddelkih imamo že vse pogoje za pridobitev statusa klinike.«

oceni, da naj bi postala ta bolnišnica že zdaj tudi klinična bolnišnica.

Brez skrite želje

Med dosedanjimi odmevi na predlog iz mariborske bolnišnice je bilo mogoče razbrati tudi vprašanje, češ ali se za tem ne skriva želja po še eni medicinski fakulteti in drugem kliničnem centru v Sloveniji.

Matija Malešič, dipl. iur., glavni direktor mariborske bolnišnice: »Maribor ne postati

venije, naj ugotovijo potrebo, da bi bolnišnica v Mariboru delala kot univerzitetna klinična bolnišnica; medicinska fakulteta v Ljubljani pa naj bi po presoji, da potrebuje slovensko zdravstvo klinično bolnišnico tudi v Mariboru, dala k temu predlogu soglasje. Naslovi, na katere je mariborska bolnišnica poslala svoj predlog, so po zakonu o

O predlogu Splošne bolnišnice Maribor za status klinične bolnišnice je Večer obširno poročal 25. aprila 1981.

Naj spomnimo, kdaj smo končno v Mariboru dobili prve klinične oddelke:

8.10. 1996 je bil imenovan Klinični oddelek za ginekologijo in porodništvo.

8.10.1996 je bil imenovan Klinični oddelek za pediatrijo.

30.12.1997 je sledilo imenovanje Kliničnega oddelka za interno medicino.

20.3.2007 so navedeni oddelki dobili status klinik.

20.3.2007 se je omenjenim klinikam pridružila še Klinika za kirurgijo in letos Klinika za otorinolaringologijo, cervikalno in maksilofacialno kirurgijo.

17.4.2007 je vlada Republike Slovenije sprejela odlok o spremembi naziva Splošna bolnišnica Maribor v Univerzitetni klinični center Maribor.

Prof. dr. Ivan Krajnc, dr. med., je v monografiji Deset let Me-

dicinske fakultete Univerze v Mariboru zapisal: »Kolektivni uspehi in imenovanja prvih kliničnih oddelkov v bolnišnici Maribor s strani Ministrstva za zdravje Republike Slovenije na predlog Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani, so po moji oceni bili temelji nadaljnje strokovne rasti učne bolnišnice Maribor v Univerzitetni klinični center Maribor.« In: »Od prvega predloga, da postanejo nekateri oddelki Splošne bolnišnice Maribor klinike pa do uresničitve tega, je minilo dobrih 35 let.«

Za konec članka o prizadevanju mariborske bolnišnice za priznanje statusa klinične bolnišnice, ki sem ga objavil v Večeru 25. aprila 1981 pod naslovom Klinična bolnišnica Maribor?, sem zapisal, da je za tiste, ki iščejo zdravje v mariborski bolnišnici, ne glede na odgovor, ki ga bo dobila bolnišnica na svojo pred dvema letoma oddano vlogo za status klinične ustanove, pomemben predvsem njen nagli, dobro premišljen strokovni razvoj.

Ob takšnem razvoju je lažje dočakati priznanje, ki ti gre!

Svečana akademija ob razglasitvi prvih kliničnih oddelkov v mariborski bolnišnici

Znamenji medicinske odličnosti

MINISTER ZA ZDRAVSTVO DR. BOŽIDAR VOLJČ JE VČERAJ ČESTITAL MARIBORSKI BOLNIŠNICE IN PRVIMA KLINIČNIMA ODDELKOM

Včerajšnja svečana akademija ob razglasitvi prvih kliničnih oddelkov mariborske bolnišnice v Kazinski dvorani Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru je bila v zadnjih nekaj dneh še ena priložnost za predstavitev nadpovprečno uspešnega, raziskovalnega in pedagoškega dela ginekološko-porodniškega in pediatričnega oddelka mariborske bolnišnice.

Dosedanje delo obeh oddelkov je dobilo odlično oceno ob kandidaturi za naziv klinični oddelek na silno drobnem strokovnem situ zdravstvenega sveta, medicinske fakultete in ministrstva za zdravstvo.

Mariborski bolnišnici in njenima prvima kliničnima oddelkoma so včeraj med drugimi izrekli čestitke minister za zdravstvo doc. dr. Božidar Voljč, dekan medicinske fakultete prof. dr. Miha Žargi, šef ginekološke klinike prof. dr. Božo Kralj in šef pediatrične klinike prof. dr. Ciril Kržišnik.

Da je napredovanje obeh oddelkov v razred klinični oddelek praznik za kolektiv mariborske bolnišnice, je v svojem nagovoru naprej omenil njen direktor dr. Gregor Pivec. Meni, da je ta strokovna prelomnica v življenju bolnišničnega kolektiva obdobje, ko je zavel nov veter, ko smo odprli okna za zdrav pre-

Svečana razglasitev mariborske klinike. Od leve: dr. Borut Gorišek, dr. Alojz Gregorič, prim. dr. Anton Židanik, dr. Kurt Kancler in dr. Božidar Voljč.

Posnetek: Janko Rath

pin, ko sta oba klinična oddelka zgledni jedri odličnega strokovnega, raziskovalnega in pedagoškega dela.

Čestitkam bolnišnični odličnosti se je pridružil tudi mariborski župan dr. Alojz Krizman. Dodal je, da je mogoče šele na solidnih temeljih zgraditi graditi nadstropja, in s tem poudaril pomen dela predhodnikov današnjih mariborskih medicinskih strokovnjakov, raziskovalcev in pedagogov.

Ugledne kolege iz bolnišnice je v imenu sodelavcev otroškega dispanzerja in dispanzerja za žene ter Zdravst-

venega doma Maribor nagovoril še prim. dr. Anton Židanik. »Te dni delimo z vami srečo in veselje, da vam je uspelo razbiti strokovne monopole ljubljanskih klinik. Upamo in želimo, da vam bodo kmalu sledili še nekateri.«

Kanček decentralizacijske piktosti smo slišali ob kozarčki štajerskega rujnega, zunaj protokola slovesne akademije.

Med gosti včerajšnje svečanosti v Kazinski dvorani SNG Maribor sta bila tudi rektor mariborske univerze dr. Ludvik Toplak in mariborski škof dr. Franc Kramberger.

M.G.

ZDRAVJE. ZDRAVSTVO

Strokovna, znanstvenoraziskovalna in pedagoška raven mariborskega internega oddelka

Klinika za interne bolezni?

NA MINISTRSTVU ZA ZDRAVSTVO SO OD NOVEMBRA 1995 VLOGE ŠTIRIH ODDELKOV MARIBORSKE BOLNIŠNICE ZA NAZIV KLINIK

Glavni direktor Splošne bolnišnice Maribor. Učne bolnišnice Medicinske fakultete Ljubljani, Gregor Pivec, dr. med., je novembra lani poslal Ministrstvu za zdravstvo Republike Slovenije štiri vloge za pridobitev naziva klinika, ki si ga po oceni vodstva bolnišnice v Mariboru že zasluži: ginekološki oddelk, otroški oddelk, oddelk za žilno kirurgijo in interna I internistične službe.

Prof. dr. Ivan Krajnc, šef mariborske interne.

Interna I zdravstvene revmatologije, nefrologije, dihalne gastroenterologije in enoto za eksperimentalno kardiologijo.

Odgovori iz Ljubljane se ne medtem pa poteka na mariborskem internem oddelku strokovna, znanstvenoraziskovalna in pedagoška delo že lep čas, tako kot da je oddelk že bil imenovan klinika za interne bolezni.

Set mariborske internistične službe prof. dr. Ivan Krajnc, dr. med., pred dnevi je bil izvoljen za izrednega profesorja ljubljanske Medicinske fakultete, prvi, da so interni oddelki s svojim strokovnim, peda-

tičnih vajih in številni specializirani sekundariji. Nasa specializanti interne del svoje specializacije opravljajo na internih klinikah v Gradcu, del svoje specializacije na tujem internem oddelku, torej v matični bolnišnici. Mariborski internisti so nosilci oziroma sodelavci pri domačih in tujih raziskovalnih projektih.

Damijan Vokač, dr. med., je v Sloveniji uvedel zahtevno metodo radio-

Asist. Radovan Hojs, dr. med., je uvedel v mariborski bolnišnici redno ultrazvono pregled kalcije. Nise gastroenterologije priznavajo za začetnike endoskopskega ultrazvoka v Sloveniji. Metoda sta uvedla in jo opravljata prim. mag. Marjan Skalič, dr. med., in asist. Pavel Skok, dr. med.

Prav tako so mariborski gastroenterologi prvi uvedli

nesli k nam vrsto imanoloskih preiskav, pomenili njih pri ugotavljanju revmatoloških bolezni. Strokovna, znanstvenoraziskovalna, pedagoška in druga dokazila o zrelosti mariborske interne I za naziv klinika sestavljajo dolge sezname in številni biološki podatki po beležke o strokovnih srečanjih, na katerih so nastopali zdravniki s svojimi referati. Obsežna je tudi seznam strokovnih

Prva profesorja

Mariborski interni oddelk sta v preteklosti že vodila dva univerzitetna profesorja. Pred prof. dr. Ivanom Krajncem je bil predstojnik prof. dr. Ivan Krampač, dr. med., pred njim pa je od leta 1964 do 1971 vodil oddelk prof. dr. Milon Černelc, dr. med.

Prof. dr. Ivan Krampač je o svojem predhodniku prof. dr. Milanu Černelcu, ki se je leto dni solal tudi v Ameriki, v Zborniku bolnišnice Maribor zapisal, da pomeni čas njegovega predstojništva velik preobrat v strokovnem razvoju internega oddelka. Med drugim je Černelcova zaslug formiranje nuklearne medicine v Mariboru, ki je zelo velika pomenila za mlajši razvoj mariborske medicine, posebno interne.

Začetki znanstvenoraziskovalnega dela na mariborskem internem oddelku so tesno povezani z imenom prof. dr. Ivana Krampača in prof. dr. Milana Černelca. Prof. dr. Ivana Krampača imamo tudi za ustanovitelja revmatologije v slovenski bolnišnici.

8. oktobra 1996 sta ginekološko-porodniški in pediatrični oddelek bolnišnice postala prva klinična oddelka v Splošni bolnišnici Maribor.

Direktor Splošne bolnišnice Maribor prim. Gregor Pivec je novembra leta 1995 poslal Ministrstvu za zdravstvo štiri vloge za pridobitev naziva klinika, ki so si to po oceni vodstva bolnišnice že tedaj zaslužili in sicer: ginekološki in otroški oddelk, oddelk za žilno kirurgijo in interna I internistične službe. Članek o tem je bil objavljen v Večeru 30. maja 1996.

Slovenija oživlja

Avtor: Jan Zajc, nacionalni koordinator mladinskega programa

Že sedmo leto zapored poteka 16. oktobra v Evropi »Restart a heart day«, ki ga je ustanovila Evropska reanimacijska zveza (European resuscitation council), zadnja leta pa zaznamujejo z različnimi aktivnostmi ta dan tudi zunaj evropskih meja. Pri nas pripravita Rdeči križ Slovenije in Slovenski reanimacijski svet vsako leto različne akcije v prid osveščanja javnosti o pomenu oživljanja. Letos smo se jim pridružili tudi nekateri študentje medicine, saj smo v krovni organizaciji slovenskih študentov medicine – Zvezi študentov medicine Slovenije (ZŠMS) – pripravili posebno akcijo osveščanja in izobraževanja o temeljnih postopkih oživljanja z imeno »16. oktober - Slovenija Oživlja!«

Šlo je za prvo množično akcijo osveščanja, v kateri smo pod okriljem ZŠMS združili dobro voljo in znanje člani Društva študentov medicine Maribor, Društva študentov medicine Slovenije, Sekcije študentov zdravstvene nege in babištva (pod okriljem Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije), Študentskega sveta Fakultete za zdravstvene vede Univerze v Mariboru, Študentskega sveta Fakultete za zdravstvene vede Univerze v Novem mestu, Študentskega sveta Fakultete za vede o zdravju Univerze na Primorskem, Zveze tabornikov Slovenije in Zveze slovenskih katoliških skavtov in skavtinj.

Našim prizadevanjem so se pridružile tudi nekatere srednje zdravstvene šole in njihovi dijaki. Želimo proaktivno pričeti z mladinskim nacionalnim programom za krepitev znanja prve pomoči med prebivalstvom ter mladimi v različnih organizacijah, ki so jim mar zanesljive informacije in znanje, kako pravilno pomagati nezavestni osebi, kako pravilno izvesti masažo srca.

Študenti prostovoljci iz sodelujočih organizacij so tako 16. oktobra sodelovali v številnih delavnicah na temo temeljnih postopkov oživljanja v Mariboru, Ljubljani, Kopru, Novem mestu in Kranju. Ponekod smo svojo aktivnost združili z aktivnostjo Rdečega križa. Naš glavni cilj je bil približati pomen temeljnih postopkov oživljanja čim večjemu številu ljudi in jim tudi praktično pokazati, kako pravilno oživljamo, kako pristopimo k ogroženemu, kako poteka zunanja masaža srca, hkrati pa smo širši javnosti pokazali, kako se zavedamo odgovornosti za pomoč sočloveku, ko je ogroženo njegovo zdravje.

V Ljubljani so izvajali program v nakupovalnem središču BTC, nakupovalnih centrih Mercator Šiška in Interspar Vič, na tržnici Moste ter na Prešernovem trgu, v Mariboru v čitalnici Univerzitetne knjižnice Maribor, na Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru in v nakupovalnem središču Europark, v Novem mestu pa pred mladinskim centrom Oton, na glavnem trgu pred knjigarno Goga in v nakupovalnem centru Qlandia. V Kranju je program potekal na matični Osnovni šoli Simona Jenka, na podružničnih šolah Center in Primskovo ter na Pungartu, v Kopru pa v Taverni.

Mladinski nacionalni program pa ni zgolj enkratni dogodek, ki se

odvija 16. oktobra, temveč večji del temelji na celoletnem načrtu projektov Za življenje ljubljanskega društva študentov medicine ter mariborskega društva študentov medicine. Projekta namreč celo leto aktivno pripravljata brezplačne delavnice prve pomoči v obliki enournega uvodnega predavanja, ki mu sledijo praktične delavnice po postajah: TPO, uporaba zunanje avtomatskega defibrilatorja (AED), zaustavljanje krvavitve in imobilizacija ter ukrepanje v primeru zapore dihalne poti.

Delavnice potekajo v severnoštajski in ljubljanski regiji v osnovnih in srednjih šolah ter po podjetjih, praktični prikazi temeljnih postopkov oživljanja pa v nakupovalnih centrih in mestnih središčih. Letos bomo pričeli voditi skupno statistiko, ki naj pokaže kako uspešni smo bili z našim prizadevanjem pritegniti karseda velik krog ljudi, ki bodo usposobljeni pomagati sočloveku, ko je ogroženo njegovo življenje.

Med naše skupne načrte sodi tudi projekt, po katerem bi vsako leto na dan 16. oktobra vse osnovne šole v Sloveniji samostojno organizirale delavnice temeljnih postopkov oživljanja oživljanja za svoje učence, mi pa bomo lahko tako svoja prizadevanja na tem področju usmerili k drugim skupinam prebivalstva. Želimo namreč, da bi znanje o prvi pomoči postalo del rednega predmetnika v osnovnih šolah, pa tudi del obveznih izbirnih vsebin v srednjih šolah ter izbirni predmet na vseh naših fakultetah.

Upamo tudi, da bodo nekoč razne mladinske in druge organizacije v okviru prej naštetih petih občin v sodelovanju z Rdečim križem in Slovenskim reanimacijskim svetom organizirale učne delavnice oživljanja vsakega 16. oktobra samostojno kot tradicionalni občinski dogodek.

Več o projektu Za Življenje! Maribor je dostopno na:

- Facebook profilu, ime: Za življenje; <https://www.facebook.com/zazivljenje/>
- Spletni strani: <https://www.zazivljenje.org/mb/>

O projektu Za Življenje! Ljubljana pa na povezavah:

- Facebook, ime: Za Življenje! Ljubljana; <https://www.facebook.com/zazivljenje.ljubljana/>
- Spletna stran: <http://www.zazivljenje.org/lj/>

Bralce vabimo tudi, da obišejo spletno stran Slovenskega reanimacijskega sveta: <http://slors.szum.si/>, kjer je na voljo več informacij o svetovnem dnevu oživljanja in spletno stran Rdečega križa Slovenije: <https://www.rks.si/>.

Morebitna vprašanja glede našega dela ali mladinskega nacionalnega programa krepitev zdravja na splošno sprejemamo na prva.pomoc@slomsic.si in president@slomsic.si.

Duhovna oskrba in duhovnost v zdravstveni negi: osrednji poudarek konference na UM FZV

Avtorice: Nataša Mlinar Reljić, Klavdija Čuček Trifkovič, Aleksandra Lovrenčič, Majda Pajnikihar, Dominika Vrbnjak
Foto: UM FZV

Duhovna oskrba je pomembno področje celostne obravnave pacienta in pomemben kazalnik kakovostne oskrbe pacienta. Potrebe po duhovnosti se spreminjajo tekom življenja in razlikujejo od posameznika do posameznika. Bolezen je pogosto tista, ki nas privede k iskanju odgovorov, upanja in smisla ter razmišljanju o duhovnosti. Zato je izjemno pomembno, da pacientom nudimo celostno oskrbo med seboj povezanih dimenzij zdravja, torej fizične, socialne, psihološke in duhovne dimenzije zdravja. Duhovnost je prisotna v vsakem posamezniku in ni nujno povezana z religijo, saj vključuje povezanost posameznika s sabo, drugimi, naravo in višjimi silami ali bogom. Posameznik duhovnost povezuje z notranjim mirom, emocionalnim dobrim počutjem, upanjem. Z zagotavljanjem duhovne oskrbe se pacient lahko lažje prilagodi na bolezen, izboljša se njegovo psihofizično počutje in zadovoljstvo z zdravstveno obravnavo, kar vodi v boljše izide zdravljenja. Zaradi znanstvenega in tehnološkega napredka ter tudi pomanjkanja znanja in zavedanja o pomembnosti duhovne di-

menzije, je le-ta vidik zdravja s strani zdravstvenih delavcev velikokrat spregledan (Mlinar Reljić & Pajnikihar, 2018).

Celostna obravnava pacienta in zagotavljanje duhovne oskrbe sta temelj za varno in kakovostno oskrbo pacientov in tega se zavedamo tudi na Univerzi v Mariboru, Fakulteti za zdravstvene vede (UM FZV). Z obeleženjem 26-letnice ustanovitve UM FZV smo 13. junija 2019 organizirali sedaj že, v zadnjih letih, tradicionalno mednarodno znanstveno konferenco »Raziskovanje in izobraževanje v zdravstveni negi«. Namen konference je bil predstaviti napredek na področju raziskovanja, ki je v podporo praksi zdravstvene nege, izobraževanju ter interdisciplinarnemu in interprofesionalnemu povezovanju v zdravstvu. Osrednji poudarek smo namenili izmenjavi raziskovalnih dokazov in modelov dobrih praks na področju zagotavljanja duhovne oskrbe.

Udeleženci konference so lahko prisluhnili Professor Dr Wilfredu McSherryu iz Velike Britanije, ki sodi med vodilne tuje strokovnjake na področju zagotavljanja duhovne oskrbe.

Duhovnost po njegovem mnenju predstavlja bistvo posameznika, ki vključuje dostojanstvo in spoštovanje. Meni, da duhovna oskrba usmerja našo pozornost na posameznika in ne le na njegovo zdravstveno stanje ali zdravljenje. Če ne upoštevamo pacientovih duhovnih potreb in se osredotočimo le na posamezne dimenzije zdravja, pacienta razvrednotimo in kršimo njegovo dostojanstvo. Posebej je izpostavil potrebo po izobraževanju o duhovni oskrbi v zdravstveni negi. Izobraževalne institucije so odgovorne za razvoj kadra, ki je usmerjen v sočutno, na osebo osredotočeno, dostojanstveno zdravstveno nego in oskrbo, ki spodbuja upanje in prispeva k blaginji posameznika, družine in družbe. Predstavil je tudi predlog za izobraževanje na področju duhovne oskrbe, ki so ga razvili v okviru velikega evropskega projekta "Enhancing Nurses Competence in Providing Spiritual Care through Innovation Education and Compassionate Care (EPICC)".

O zagotavljanju duhovne oskrbe oseb in pomenu duhovnosti za dobro počutje obolelih za demenco je govorila viš. predav. Nataša Mlinar Reljić. Viš. predav. Nataša Mlinar Reljić je doktorska študentka UM FZV, ki v okviru svoje doktorske disertacije raziskuje pomen, razumevanje in doživljanje duhovne oskrbe starejših oseb obolelih za demenco v socialno varstvenih zavodih z vidika starejših oseb obolelih za demenco, z vidika njihovih svojcev in z vidika članov tima zdravstvene nege in oskrbe. Izpostavila je, da so duhovne potrebe oseb, obolelih za demenco, ki bivajo v domovih za starejše, pogosto spregledane, kar predstavlja stisko za paciente in predvsem za njihove svojce. Svojci pričakujejo sočutno duhovno oskrbo, ki mora postati del celostne oskrbe oseb, obolelih za demenco. V pomoč pri zagotavljanju celostne, skrbne, sočutne, k osebi osredotočene in individualizirane zdravstvene nege in oskrbe so nam lahko v pomoč številne sodobne teorije zdravstvene nege (McKenna, Pajnkihar & Murphy, 2018). Na UM FZV si prizadevamo, da bi medicinske sestre v praksi uporabljale teorije zdravstvene nege, zato se študenti zdravstvene nege

srečajo s teorijami zdravstvene nege na vseh treh ravneh izobraževanja. Velik del našega raziskovanja pa temelji na teorijah zdravstvene nege. Zato smo bili izjemno počaščeni, da je na konferenci sodelovala tudi mednarodno priznana metateoretičarka in ekspertinja s področja narave in strukture znanja v zdravstveni negi in ena izmed najbolj mednarodno priznanih avtoritet na področju metateorij, konceptualnih modelov v zdravstveni negi in razvoja teorij zdravstvene nege, Profesor Dr Jacqueline Fawcett. Izpostavila je pomen teorij zdravstvene nege in razvoj znanja za disciplino zdravstveno nego. Odgovornost vsake medicinske sestre v praksi zdravstvene nege, pri raziskovanju ali izobraževanju je, da pri svojem delu uporablja teorije zdravstvene nege. Medicinske sestre smo odgovorne za razvijanje in širjenje znanja in za uporabo tega znanja v skrbi za ljudi.

Na konferenci so sodelovali še številni drugi izjemno ugledni predavatelji in raziskovalci iz Združenih držav Amerike, Libanona, Velike Britanije, Avstrije, Kitajske, Poljske, Irske, idr. Predstavljeni so bili prispevki iz področja zdravstvene nege in zdravstva v slovenskem in mednarodnem prostoru, ki so pomembno doprinesli k razvoju jedra znanja in so plod znanstveno raziskovalnih projektov, ki so nujni za zagotavljanje varne, učinkovite, na osebo in družino osredotočene, skrbne in sočutne zdravstvene nege. Prispevke smo zbrali v Zborniku prispevkov, ki je izšel pod Univerzitetno založbo Univerze v Mariboru.

Konferenco smo kot vsako leto doslej zaključili s svečano proslavo, na kateri smo se zahvalili vsem visokošolskim učiteljem, sodelavcem, mentorjem in študentom, ki so doprinesli k razvoju in delovanju fakultete v preteklem letu ter jim podelili nagrade, pohvale in priznanja UM FZV. Posebej cenimo odlično sodelovanje s posamezniki, z izobraževalnimi, zdravstvenimi in socialnimi institucijami s katerimi uspešno sodelujemo ter prispevajo k domačemu in mednarodnemu ugledu in razvoju fakultete.

Nagrade in priznanja na Univerzi v Mariboru Fakulteti za zdravstvene vede

Avtorja: doc. dr. Dominika Vrbnjak, Dejan Pušenjak

Foto: UM FZV

Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene vede (UM, FZV) vsako leto nagradi posameznike in ustanove, da počasti izjemne uspehe, zasluge in dosežke pri pedagoškem, znanstvenoraziskovalnem in mentorskem delu ter študiju, pa tudi kot zahvalo vsem, ki so pomembno prispevali pri ustanovitvi, razvoju, delovanju, uveljavitvi in ugledu fakultete. Nagrade, priznanja in pohvale študentom, zaposlenim in ustanovam

sta na svečani proslavi ob 26-letnici UM, FZV junija letos podelila dekanica UM, FZV, prof. Dr (Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske) Majda Pajnkihar in rektor UM prof. dr. Zdravko Kačič.

Pohvalo UM, FZV za uspeh pri študiju so prejeli: Elvira Žižek, Sandra Tijanič, Marko Tijanič, Rosemarie Franc, Nika Debeljak in Leona Cilar.

Priznanje Naj mentor v kliničnem okolju je dobila Dragica Križanec, diplomirana medicinska sestra, zaposlena na oddelku za psihiatrijo v UKC Maribor. Prejemnica priznanja je po oceni študentov odlična mentorica študentom UM, FZV na področju zdravstvene nege v psihiatriji. Predloge za podelitev priznanja namreč zberejo predstavniki 2. in 3. letnikov študijskega programa zdravstvene nege 1. stopnje.

Nagrado za najboljšega raziskovalca je prejel dr. Gregor Štiglic, ugledni mednarodni raziskovalec in visokošolski učitelj, nosilec več predmetov na UM, FZV, avtor številnih znanstvenih člankov ter vodja projektov, ki postavljajo fakulteto na svetovni zemljevid raziskovalnih ustanov na področju bioinformatike in zdravstvene informatike. Je prodekan za raziskovalno dejavnost, predstojnik Raziskovalnega inštituta in predsednik Komisije za znanstvenoraziskovalne zadeve, mentor, gostujoči raziskovalec in predavatelj na uglednih univerzah v tujini ter član uredniških odborov znanstvenih publikacij.

Zahvalno listino za uspešno sodelovanje z UM, FZV sta dobila Zavod za usposabljanje, delo in varstvo dr. Marijana Borštnarja Dornava in University of Edinburgh, School of Health in Social Science.

Plaketo za zasluge pri opravljanju strokovnega dela je prejela Nevenka Balun, vodja knjižnice na UM, FZV. V času zaposlitve na fakulteti korektno in izjemno kakovostno opravlja svoja dela in naloge, odlikuje jo izjemna motiviranost, vestnost in natančnost ter profesionalen odnos do študentov in sodelavcev.

Priznanje za zasluge na izobraževalnem področju je dobila predavateljica na UM, FZV Milena Pišlar. V okviru pedagoškega dela na fakulteti sodeluje in poučuje na študijskem programu 1. stopnje Zdravstvena nega pri učnih enotah Etika s filozofijo zdravstvene nege in zakonodajo, Zdravstvena nega na psihiatričnem področju ter Zdravstvena nega in mentalno zdravje s psihiatrijo. Je avtorica znanstvenih prispevkov, mentorica pri diplomskih delih ter soavtorica univerzitetnega učbenika Duševno zdravje in zdravstvena nega, ki ga je izdala UM, FZV.

Priznanje za zasluge na znanstvenoraziskovalnem področju je dobila višja predavateljica mag. Barbara Donik, nosilka učnih enot Komunikacija v zdravstvu, Zdravstvena nega kirurškega in onkološkega bolnika s kirurgijo in izbirne učne enote Zdravstvena nega v intenzivni enoti ter vodja več mednarodnih projektov na UM, FZV. Je tudi avtorica več izvirnih znanstvenih člankov, mentorica pri diplomskih delih ter članica mnogih odborov doma in v tujini.

Naziv Častni gostujoči profesor UM, FZV je prejel prof. dr. Roger Watson, profesor in raziskovalec na School of Nursing and Midwifery, University of Hull, Velika Britanija. Na področju zdravstvene nege raziskuje že več kot 30 let. Njegovo klinično področje je skrb za starostnike, posebej hranjenje in prehranske težave starostnikov z demenco. Od leta 2012 je glavni urednik »Journal of Advanced Nursing« in hkrati urednik »Nursing Open«. Prof. dr. Roger Watson ima zavidljivo zbirko objav: 24 knjig, 55 poglavij predvsem kot prvi avtor, več kot 310 objavljenih člankov in več kot 210 konferenčnih predavanj in vabljenih predavanj. Aktivno je sodeloval pri razvoju študijskega programa 3. stopnje Zdravstvena nega na UM, FZV in je sonosilec učne enote »Prenosljiva znanja« ter nosilec izbirne učne enote »Razvoj in validacija kvantitativnih raziskovalnih instrumentov«. Za študente doktorskega študijskega programa 3. stopnje Zdravstvena nega ter visokošolske učitelje in sodelavce izvaja številna predavanja in delavnice s področja raziskovanja v zdravstveni negi ter se aktivno vključuje v znanstvenoraziskovalno delo na fakulteti. Z odličnim delom, globalno prepoznavnostjo, znanjem in raziskovanjem pomembno prispeva k prepoznavnosti zdravstvene nege ter UM, FZV doma in svetu.

UM, FZV podeljuje nagrade, priznanja in pohvale v počastitev izjemnih uspehov, zaslug in dosežkov, hkrati pa tudi v zahvalo vsem visokošolskim učiteljem, sodelavcem, mentorjem in študentom, ki od prvega dne prispevajo k razvoju fakultete. Pretekli dosežki so namreč izjemno spodbudni in omogočajo ter napovedujejo nadaljnji razvoj fakultete in zdravstvene nege kot samostojne discipline in avtonomne profesije.

Professor Hugh P. McKenna prejemnik naziva častni doktor Univerze v Mariboru

Avtorja: doc. dr. Dominika Vrbnjak, Dejan Pušenjak

Foto: Mediaspeed

Ob obeležiti Dneva univerze 18. septembra 2019 je na slovesnosti v Kazinski dvorani SNG na predlog Fakultete za zdravstvene vede Univerze v Mariboru (UM FZV) rektor Univerze v Mariboru prof. dr. Zdravko Kačič podelil najvišje priznanje, tj. naziv častni doktor prof. dr. Hugh McKenni, CBE, PhD, B.Sc (Hons), RMN, RGN, RNT, DipN (Lond), AdvDipEd, FFN RCSI, FEANS, FRCN, FAAN. Prof. dr. McKenna je priznanje prejel za izjemne in vrhunske dosežke, za prispevek pri snovanju študijskega programa 3. stopnje Zdravstvena nega na UM, FZV ter za zasluge za razvoj in delovanje Univerze v Mariboru ter večanje njenega ugleda.

Prof. dr. McKenna je ugleden vodilni in mednarodno priznani strokovnjak na področju zdravstvene nege, raziskovalec, mentor, avtor, profesor in dekan Medical School Development Univerze v Ulstru v Severni Irski. Tekom svoje kariere je pet let opravljal funkcijo prorektorja za raziskovanje in inovacije, sedem let pa funkcijo dekana Faculty of Life and Health Sciences. Bil je tudi predstojnik School of Health Sciences.

Za svoje delo je prof. dr. McKenna prejel številne britanske in mednarodne nagrade, denimo: leta 2008 mu je kraljica Združenega kraljestva podelila naziv Commander of the British Empire (CBE) za delo na področju zdravja in skupnosti; leta 2008 je s strani Univerze v Ulstru prejel Senior Distinguished Researcher award; leta 2009 je kot tretji Evropejec in petnajsti član prejel častni naziv International Fellow of the American Academy of Nursing (FAAN); leta 2013 mu je Royal College of Nursing podelil Outstanding Achievement Award; leta 2014 mu je Institute of Psychiatry v Londonu podelil nagrado za življenjsko delo.

Je sodelavec Royal College of Nursing (FRCN), Evropske akademije za zdravstveno nego (FEAN) in sodelavec Royal College of Surgeons of Ireland (FRCSI). Njegovo znanstveno delo obsega 250 objav, vključno z enajstimi knjigami in več kot 4 milijoni funtov pridobljenimi sredstvi za raziskovalne projekte. Njegova objavljena dela so bila citirana več kot 10.000-krat in ima H-indeks 40. Bil je mentor 16 doktorskim študentom, ki so uspešno zaključili študij.

Je član upravnih odborov mnogih nacionalnih raziskovalnih organizacij in gostujoči profesor na Univerzi v Mariboru, University of Technology Sydney in Trinity College Dublin ter vodja gostujočega odbora na Nethersole šoli na kitajski univerzi v Hong Kongu.

Profesor dr. McKenna zavzeto in ustvarjalno sodeluje z UM, FZV. Ves čas je aktivno podpiral in sodeloval pri razvoju in pripravi doktorskega študija 3. stopnje Zdravstvena nega. Je tudi sonosilec učnih enot Zdravstvena nega in metode znanstvenoraziskovalnega dela ter učne enote Teorije, koncepti in praksa zdravstvene nege. Skupaj z dekanico UM, FZV prof. Dr. (Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske) Majdo Pajnkihar ter prof. dr. Fiono A. Murphy je soavtor učbenika z naslovom Fundamentals of nursing models, theories and practice, izdanega leta 2014, ki je po odlični oceni recenzentov prestižne zdravstvene revije Nursing Standard leta 2018 izšel tudi v slovenskem jeziku z naslovom Temelji modelov, teorij in prakse zdravstvene nege.

Kot gostujoči profesor se aktivno udeležuje mednarodnih konferenc, ki jih organizira fakulteta, pomaga pri razvoju izobraževanja in znanstvenoraziskovalne dejavnosti ter

pomembno prispeva pri razvoju kadrov zdravstvene nege. Poleg tega da prof. dr. McKenna aktivno spremlja izvajanje študijskega programa na UM, FZV in z vsakim svojim obiskom prinaša inovativnosti izobraževanja doktorskih študentov, študentom doktorskega študija 3. stopnje Zdravstvena nega nudi tudi možnost vključevanja v znanstvenoraziskovalne projekte, ki jih izvaja njegova ustanova.

Na UM, FZV smo izjemno ponosni na odlično dolgoletno sodelovanje s prof. dr. McKenno, saj s svojo svetovno prepoznavnostjo in odličnim delom in znanjem prispeva tudi k prepoznavnosti zdravstvene nege ter prepoznavnosti in ugledu UM, FZV v Evropi in svetu.

Izvedba učne delavnice s področja ocene zdravstvenega stanja pacienta

Avtorja: Klanjšek Petra, Zvonka Fekonja

Foto: UM FZV

Fakulteta za zdravstvene vede Univerze v Mariboru je 10. in 11. junija letos organizirala učno delavnico s področja Ocene zdravstvenega stanja pacienta (Health Assessment). Namenjena je bila visokošolskim učiteljem s področja zdravstvene nege in vabljenim sodelavcem fakultete. Učno delavnico sta izvajali strokovnjakinji z omenjenega področja docentka dr. Tara Sacco in izredna profesorica dr. Lori A. Dambaugh iz St. John Fisher College, Wegmans School of Nursing iz Združenih držav Amerike. Obe imata dolgoletne izkušnje v klinični praksi zdravstvene nege in na področju poučevanju študentov zdravstvene nege. Kot diplomirani medicinski sestre z naprednimi znanji izvajata oceno zdravstvenega stanja vsakodnevno, in sicer tako v bolnišničnem kot ambulantnem okolju. Redno izvajanje ocene zdravstvenega stanja s strani medicinskih sester v kliničnem okolju predstavlja kulturo varnosti, ki je potrebna za ohranjanje varnosti pacientov v kompleksnih zdravstvenih okoljih.

Na učni delavnici smo obravnavali celosten pristop k oceni zdravstvenega stanja pacienta skozi celotno življenjsko dobo. »Health Assessment« oziroma ocena zdravstvenega stanja predstavlja ključni element prve faze procesa zdravstvene nege. V tej fazi medicinske sestre pri svojem delu vsakodnev-

no zbirajo in analizirajo podatke o pacientu za ugotavljanje potreb po zdravstveni negi.

Učna delavnica je zajemala oceno zdravstvenega stanja posameznih organskih sistemov in načine izvedbe telesnega pregleda od glave navzdol: dihala (ušesa, nos, žrelo in prsni koš), srce in obtočila, trebuh in spolovilo, nevrološki status, sečila in sklepi.

Udeleženci učne delavnice smo spoznali, kako pomembna je ocena zdravstvenega stanja pacienta za kritično presojanje, klinične odločitve, izvajanje negovalnih intervencij in doseganje želenih izidov obravnave pacientov v zdravstveni negi.

Z razvojem zdravstvene nege se spreminja tudi vloga medicinskih sester, ki mora podrobno poznati zdravstveno stanje pacienta in pravilno odreagirati pri spremembi njegovega stanja. Pridobljene veščine na učni delavnici bodo prispevale k izpopolnitvi sposobnosti medicinskih sester za kakovostno spremljanje sprememb zdravstvenega stanja pacientov, boljše presoji, odločanju in načrtovanju intervencij zdravstvene nege. Dobra ocena zdravstvenega stanja ima dokazano velik učinek na izid zdravljenja in zagotavljanje varnosti pacienta.

Primarij dr. Janko Dernovšek, prvi mariborski oftalmolog

Avtorja: prof. dr. Dušica Pahor, dr. med., prim. prof. dr. Elko Borko, dr. med.

Foto: arhiv UKC Maribor

Prim. Janko Drnovšek je bil po prevratu leta 1918 v skupini prvih slovenskih zdravnikov, ki so prišli v mariborsko bolnišnico. Njegova vloga v tem obdobju je bila pomembna, saj je bilo potrebno v do tedaj še napol nemškem mestu spremeniti nemško bolnišnico v slovenski zdravstveni zavod. Največje breme te naloge je prim. dr. Janko Dernovšek uspešno izpeljal tudi zaradi tega, ker je od leta 1922 do 1930 opravljal še naloge ravnatelja bolnišnice.

Prim. Drnovšek je bil rojen 20. februarja 1888 v Lenartu pri Hrastniku. Študij medicine je opravljal v Innsbrucku in na Dunaju, kjer ga je 5. junija 1914 končal. Med prvo svetovno vojno je bil vojaški zdravnik in je deloval v raznih bolnišnicah in na klinikah na Dunaju. Opisano medvojno delovanje je pripomoglo, da se je v tem času dodatno usposobil in si pridobil solidno medicinsko izobrazbo in praktične izkušnje ter tudi zavidanja vredno operativno spretnost. Proti koncu vojne in do 31. marca 1919 je bil asistent na I. dunajski očesni kliniki. Vendar je kakor drugi slovenski zdravniki, tudi on dobil odpoved in se vrnil v Slovenijo. Že 8. novembra 1919 je nastopil službo v mariborski bolnišnici kot začasni ordinarij mariborske bolnišnice in 1. decembra 1919 prevzel vodstvo novoustanovljenega Oddelka za očesne, ušesne, nosne in vratne bolezni. 1. marca 1920 je dobil naziv primarij.

Primarij Janko Dernovšek

Že od samega začetka se je novoustanovljeni oddelku mariborske bolnišnice ubadal s prostorskimi težavami. Novi oddelku je dobil zasilne prostore v pritličju vzhodnega dela starega internega oddelka (slika 2). Imel je štiri ve-

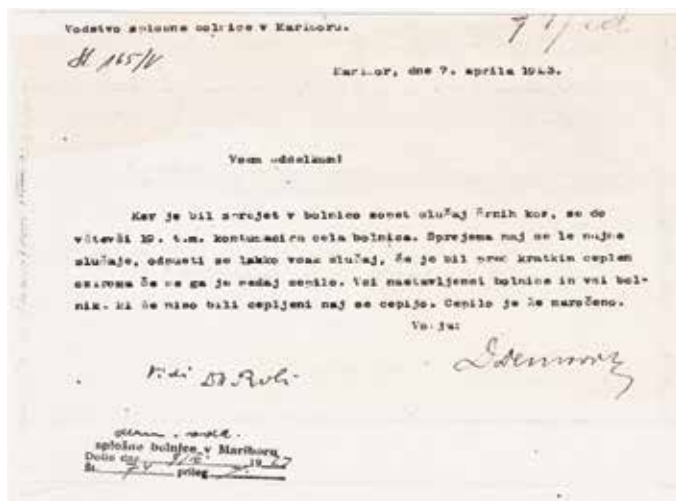
čje bolniške sobe ter manjšo enoposteljno sobo, skupno 30 postelj. Tu je bila tudi manjša operacijska soba. Pisarna je bila hkrati šefova soba, v neposredni bližini je bila še preiskovalnica s temnico in lekarna ter kopalnica. Hodnik

je bil sočasno čakalnica za ambulantne bolnike in dnevni prostor za hospitalizirane bolnike. Šef oddelka je bil edini stalni zdravnik, glavna sestra oddelka pa je bila hkrati še instrumentarka. Občasno so prim. Dernovšku pri zdravniškem delu pomagali posamezni stažisti in hospitanti, ki jih je na oddelku razporedilo vodstvo bolnišnice. Šele po dokončanju nove stavbe za infekcijske bolezni je oddelku dobil njihovo barako, tako da se je število postelj povečalo iz 30 na 60. Vendar za strokovno delo, ki je obsegalo dve specialnosti, tudi to ni zadoščalo. Oddelku bil prenatrpan z zasilnimi posteljami ali žimnicami in namestitvijo dveh ali treh otrok v isto ležišče.

Zasilni prostori in pritličju vzhodnega dela starega internega oddelka I. 1919

12. septembra 1922 se je primarij dermatološko-venerološkega oddelka prim. Hugon Robič odreklo položaju ravnatelja mariborske bolnišnice, zato so na to mesto 22. oktobra 1922 postavili prim. Janko Dernovška. Tako je prim. Janko Dernovšek poleg nalog edinega specialista oftalmologa opravljal še naloge šefa oddelka in ravnatelja bolnišnice do 18. februarja 1930, ko je to mesto prevzel novi ravnatelj dr. Mihael Podlesnik, ki je bil pred tem sanitetni referent za Maribor levi breg (1). Mariborski časopis Jutro je poročal o tej spremembi na mestu ravnatelja mariborske bolnišnice. Kot ravnatelj bolnišnice se je srečal s številnimi težavami, ki jih prinaša takšno delovno mesto. Takoj po imenovanju na odgovorno mesto ravnatelja je v mariborski okolici izbruhnila epidemija črnih koz, ki pa se zaradi preventivnih ukrepov po bolnišnici ni razširila (slika 3).

Dopis ravnatelja vsem oddelkom o ukrepih v primeru bolnika s črnimi kozami.

Takoj za tem se je kot edini specialist za očne bolezni soočil še z očesno epidemijo, ki je bila posledica upada odpornosti takoj po veliki vojni in pandemiji influence. V časopisu Tabor je opisal bolezen in svetoval način zdravljenja lažjih oblik v domačem okolju (2).

V obdobju njegovega vodenja bolnišnice se je zaostrijo za Maribor posebno pereče stanje porodnišnice, kar dokazuje njegov dopis slovenskim časnikom s prošnjo, da objavijo notico »da je prepotrebna stavba prišla končno čez mrtvo točko« (3). Tako je bil na predlog Zdravstvenega odseka za Slovenijo član posebne komisije za oceno načrtov za gradnjo prepotrebne porodnišnice v Mariboru in je za člane komisije iz Ljubljane moral urediti prenočišča (4,5). Vodja bolnišnice prim. Dernovšek je takrat s posebnim dopisom zadalil interni oddelek, da pripravi prenočišča za dva, kirurški oddelek pa za tri člane komiteja, ki so 10. avgusta 1923. leta prišli na sejo (Štev. 354/V, 1923) (slika 4).

Dopis Zdravstvenega odseka z imenovanjem dr. Janka Dernovška, vodje Splošne bolnišnice, v komisijo za presojo in oceno načrtov za gradnjo porodnišnice v Mariboru

Prav tako se je soočal s težavami pri urejanju pogojev za bolnike s tuberkulozo, kar je prav tako pojasnil v krajšem polemičnem prispevku, v katerem je zapisal, da je nabavljena baraka za težje bolnike s tuberkulozo,

ki ležijo v sobah na dvorišču (6). Velik problem njegovega časa je bila neustrezna obdelava nevropsihiatričnih bolnikov. O tem se lahko prepričamo ob prebiranju prispevka »Pojasnilo o postopanju z blaznimi« (7). Pri vodenju bolnišnice je imel veliko oporo v delavnem in sposobnem upravitelju bolnišnice Josipu Stegnarju, ki ga je Deželna vlada za Slovenijo poslala v mariborsko bolnišnico julija 1924 in s katerim sta že v času njegovega opravljanja ravnateljskih dolžnosti pripravila idejni načrt za izgradnjo posebne stavbe, v kateri bo oddelek za očne bolezni.

Šele leta 1927 je oddelek dobil prvo stalno zdravnico dr. Gabrijelo Železnik, ki je specializirala okulistiko, vendar ni bila v veliko pomoč, saj je bolehal za tuberkulozo in je 25. januarja 1930 umrla. Po njeni prezgodnji smrti se je oddelek postopoma okrepil in imel dva stalna zdravnika. Med prvimi je treba omeniti dr. Sava Aleksiča, ki je od leta 1930 do 1936 poleg okulističnega zdravniškega dela specializiral otorinolaringologijo. Sledil mu je dr. Viktor Tominšek, ki je od leta 1934 do 1938 poleg rutinskega dela na oddelku specializiral okulistiko in leta 1938 opravil specialistični izpit na zagrebški očesni kliniki, vendar je po izpitu odšel iz mariborske bolnišnice na podoben oddelek v celjsko bolnišnico. Dr. Franc Cundrič je postal oddelčni zdravnik leta 1936. Usmeril se je v otorinolaringološko specialnost oddelka in leta 1940 na beograjski kliniki opravil specialistični izpit. Ves čas je bil tesni sodelavec prim. dr. Dernovška vse do začetka druge svetovne vojne.

Tako je prim. Janko Dernovšek po prenehanju ravnateljevanja uspešno vodil in opravljal naloge šefa oddelka z dvema drugod že ločenima strokama in se ubadal s prostorskimi težavami ter pomanjkanjem osebja vse do nemške okupacije. Prav posebej je skrbel za strokovni razvoj oddelka, da je bil na podobni strokovni ravni kot drugi podobni oddelki in se kljub pomanjkljivostim primerjal s klinikama v le 60 kilometrov oddaljenem Gradcu. V boju proti nemškemu vplivu je bil med prvimi v vrstah slovenskih zdravnikov v Zdravniškem društvu Maribora, med slovenskimi ribiči in lovci. Prav tako je v prostem času kot odličen glasbenik–violončelist vrsto let sodeloval v mariborskem simfoničnem orkestru.

Takoj po nemški zasedbi Maribora so ga zaradi predvojnih nastopov proti nemškemu kulturnemu vplivu in odločnemu zagovarjanju slovenskih stališč zaprli in julija 1941 z družino izselili v Hrvaško. Med vojno je z družino živel v Zagrebu. V osvobodjeni Maribor se je vrnil junija 1945 in prevzel mesto predstojnika očesnega oddelka, ki so ga nemški okupatorji namestili v stavbo, ki so jo dokončno zgradili in opremili ter vanjo ločeno preselili oba oddelka, ki sta se tako ločila in začela svoje ločene strokovne poti. Tudi v po-vojnem obdobju se je prim. dr. Janko Dernovšek soočal s težavami, kar lahko razberemo iz karakteristik Okrožnega odbora OF v Mariboru, ki so bile pripravljene za zaposlene zdravnike v Splošni bolnišnici.

Za prim. dr. Janka Dernovška so leta 1945 zapisali, da je »zaveden Slovenec in Jugoslovan. Stari radikal, baje že pred vojno simpatizer zveze z Rusijo. Bil preseljen z družino na Hrvaško. Sicer morda že nekoliko v letih za polno razumevanje novega mladega časa. Znajti pa se vsekakor potrudil«. Prav tako pa najdemo zapis, da je znani reaktivni (8).

Ne glede na te ocene je zavzeto sodeloval pri obnovi poškodovanega oddelka in strokovnem razvoju okulistike. Sodeloval je pri zatiranju trahoma, ki se je razširil leta 1948 pri prebivalstvu severovzhodne Slovenije, in na infekcijskem oddelku organiziral posebni trahomski pododdelek. Po letu 1948, ko so bile odpuščene vse sestre redovnice, se je kot edini zdravnik na oddelku soočil z dodatno slabo kadrovsko zasedbo in veliko truda vložil v vzgojo novega kadra, ki je bil potreben za posebno oftalmološko delo na oddelku in ordinacijah. Kljub stalni zaposlenosti na oddelku pa je po vojni več kot tri leta deloval kot violončelist v Zdravniškem orkestru sindikalne podružnice Splošne bolnišnice v Mariboru, ki ga je vrsto let vodil prim. Eman Pertl. Povojni napor in skrbi so načeli njegovo zdravje, zato je že kmalu zbolel in v pomoč težko bolnemu predstojniku je marca 1949 prišel na očni oddelek dr. Sekolec, ki je po 7. septembru 1949, ko je prim. dr. Janko Dernovšek umrl, kot novinec prevzel vodstvo oddelka.

Ob njegovi smrti 8. septembra 1949 se je prim. Eman Pertl poslovil v imenu kolektiva bolnišnice in nato za Zdravstve-

ni vestnik napisal nekrolog, v katerem je prim. Janka Dernovška predstavil kot zdravnika, »ki je bil vedno nasmejan in kljub številnim težavam vedno ljubezniv do sodelavcev in bolnikov. Njegovo življenjsko delo je torej večjega pomena. Svoje izkušnje in vse svoje znanje je izročil svojim učencem, ki jim je bil dobrohotni učitelj in vodnik« (9). (slika 5).

Viri:

1. Novi ravnatelj splošne bolnice, *Jutra*, 40, 18.2.1930, str. 4.
2. Prim. dr. Janko Dernovšek: Očesna epidemija v mariborskem okrožju, *Tabor*, 19.2.1922, št. 41, str. 3.
3. Dopis splošne bolnice v Mariboru uredništvu *Jutra*, *Slov. Naroda*, *Jutranjih Novosti in Straže*, 5. aprila 1923 Arhiv UKC Maribor.
4. Dopis Zdravstvenega odseka Društvu za stavbo nove porodnišnice 1. junija 1923. Arhiv UKC Maribor.
5. Dopis Zdravstvenega odseka Vodstvu bolnišnice 27. julij 1923.
6. Prim. dr. Janko Dernovšek: Naša bolnica. *Tabor* 5.12.1924, št. 278, str. 3.
7. Prim. dr. Janko Dernovšek. Pojasnilo o postopanju z blaznimi. *Tabor* 1.9.1926, št. 197, str. 2.
8. Karakteristike tovarišev v Splošni bolnišnici. Strogo zaupno, 9.8.1945 PAM, Okrožni ljudski odbor Maribor, AŠ 488/37.
9. Pertl E. In memoriam. Primarij dr. Janko Dernovšek (1888-1949) *Zdrav Vestn.*
10. Razvoj splošne bolnišnice v Mariboru od prevrata do danes. *Mariborski Večernik Jutra*, 18.1.1934, str. 3.

Prim. dr. France Cundrič (1908–1994)

Avtorja: Anton Štefan Munda, dr. med., France Cundrič ml, dr. med.

Foto: arhiv UKC Maribor

2. decembra 1908 so mu rojenice ob rojstvu v Gorjah nad Bledom zapisale zgodbo življenja. Njemu domač biserni kraj Slovenije pod Julijci je zapustil zaradi vpisa na gimnazijo in študija medicine v Ljubljani. Šolanje je nadaljeval ter promoviral na fakulteti v Gradcu 20. marca 1934.

Zdravniško poslanstvo je začel kot stažist in volonter v Ljubljani, pol leta pa

kot pripravnik v brežiški bolnišnici.

Prvega maja 1936 je bil nastavljen kot specializant na takrat še skupnem okulistično-otorinolaringološkem oddelku mariborske bolnišnice. V svojih spominih je takrat zapisal, da sta včasih ležala tudi po dva bolnika v eni postelji ali štirje otroci na eni odrasli postelji!

Bolj kot okulistika ga je pritegnila veda o ušesih, nosu in grlu. Ob zelo napornem vsakodnevnem delu, študiju, usvajanju novih spoznanj ga je žilica spodbujala k novim načinom zdravljenja. Tako sta že leta 1938 skupaj z dr. Tomiškom zdravila streptokokno vnetje možganskih ovojnic z vbrizgavanjem zdravila streptotazol med ovojnicami hrbtenjače.

Specialistični izpit je opravil leta 1940 na beograjski kliniki pri prof. Vuloviću. Takrat je bil v Zagrebu, kjer je opravljal predizpitni staž. Zaradi odsotnosti prof. Šercerja je izpit delal v Beogradu.

Že prve dni po okupaciji se je na oddelku odločno postavil po robu objestnemu in nadutemu obnašanju nemških vojakov, oficirjev in civilistov do slovenskega zdravstvenega osebja in bolnikov. K sreči so prevladale potrebe po delu in razum Nemca dr. Thalmanna, da ga že takrat niso izselili. Dr. Thalmann je bil namreč istočasno direktor bolnišnice in otorinolaringologije.

Prišli so dnevi in noči nemira, skrbi, žalosti in razočaranj zaradi poteptanih pravic Slovencev, poniževanja, zasliševanja, izseljevanja, zapiranja in streljanja. V njem pa je žarel gorenjski ponos zavednega slovenskega patriota. S svojo soprogo sta pomagala aktivistom, borcem in osvobodilni fronti v široko zasnovanem ilegalnem delu v bolnišnici, svoji zasebni ordinaciji in izven nje. Prevezovalni material, zdravila ter instrumenti so šli preko javk v Radvanju, Rušah, Framu, Račah, Polskavi na Pohorje in celo na Pokljuko.

30. novembra in 1. decembra 1944 je po izdaji sledila aretacija celotne bolnišnične ilegalne mreže. Ženi Veri so po mučenju zaradi nosečnosti spremenili smrtno kazen v dosmrtno ječo; njega pa obsodili na smrt z obglavljenjem. Prepeljali so ju v celovške zapore, kjer so po sodnih zakonih določili datum usmrčitve v noči od 6. na 7. maj 1945. Le po naključju je izvršitvi obsodbe ušel!

Ob koncu maja 1945 je prevzel vodstvo otorinolaringološkega oddelka v mariborski bolnišnici.

To je bil čas trdega dela ob obnovi delno zrušenega oddelka in iskanju izbranih ljudi, ki bodo znali s pravo mero mehke ljubeznivosti in človeške topline zdraviti, negovati, spodbujati in opogumljati tudi najtežje bolnike. Opravljal je občutljive in najtežje operacije ob številnih zapletih vnetja ušes na možganih in endoskopije ob opeklinah požiralnika z lugi in kislinami. Bolnike je želel zdraviti na takrat najboljše načine. Ob stalnem študiju, izpopolnjevanju na klinikah v Zagrebu, Beogradu, Dunaju (pri prof. Schlanderju – Slovincu iz Savinjske doline), v Gradcu (pri prof. Hoferju in Messerklingerju) ter drugih je novosti zdravljenja vpeljeval doma. Le s kratkim zamikom za vodilnimi klinikami je uvajal novejšje preiskovalne metode ter načine konservativnega in operativnega zdravljenja. Že leta 1950 je uvedel avdiometrijo. Julija 1954 je izrezal grlo zaradi rakave bolezni in leta 1955 opravil obnovitveno operacijo srednjega ušesa. Leta 1959 je izrezal grlo z delom žrela in 1961 je hkrati izrezal bezgavke na vratu – oboje zaradi razširjene rakave bolezni.

Pronicljivost in širina njegove osebnosti je omogočala in spodbujala strokovni napredek sodelavcev v splošnem in subspecialističnem delu. Kako daljnovidno zamisel prostorskega razvoja je imel, ko je že leta 1964 zapisal to, kar smo lahko začeli delno uresničevati šele 19 let kasneje!

S svojo prirojeno izredno tankočutno močjo predvidevanja, ocenjevanja smeri razvoja in s človeško toplino je ob nenehni, vztrajni, umerjeno strogi strokovni in нравstveni vzgoji vseh svojih sodelavcev zgradil na oddelku tako visoko raven in prijetno vzdušje, ki so mu številni zavidali. Najbolj hvaležni pa so mu bili seveda bolniki.

Postal je nosilec ambulantnega razvoja otorinolaringologije na

Štajerskem (Ptuj), Koroškem (Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem) in oddelka v Prekmurju. Zato so mu slovenski zdravniki podelili Potrčevo nagrado, mariborski častno članstvo, mesto Maribor pa svoj grb (29. aprila 1976).

Odločitev, da se je zapisal otorinolaringologiji, ga je napolnjevala z zvrhano mero sreče v življenju in seveda s hvaležnostjo bolnikov vseh 42 let. Svojim sodelavcem je bil strokovni in нравstveni vzornik, odločen vodja, potrpežljiv učitelj in svetovalec.

Iskriva, jasna misel in beseda, trdno zaupanje v neizprosno resnico in poštenost ter gorenjski ponos so krasili njegov značaj. Duša je ostala mehka, nežna, polna človečnosti in spoštovanja do druge osebnosti. Te odlike je znal neverjetno spretno in z nevsiljivo umerjenostjo podarjati tudi drugim.

Še večkrat razmišljam o njegovem govoru ob odhodu v pokoj, ko nas je znal vse zapeljati v nadvse potrebno objektivno presojanje ukrepov soustvarjanja, obnašanja, vodenja misli, duše in srca. Na njem lastni uglašen – a spoštljivo strog način – nam je povedal vse to, kar mu je težilo dušo. Govora nisem čutil kot karanja, ampak le kot iskreno spodbudo k izboljšanju samega sebe v nadaljnjem življenju.

Krasile so ga lastne besede: »Človek izpolnjuje svoje življenjsko poslanstvo le, če je dober in zaveden patriot, če se polno zaveda svojih poklicnih obveznosti in poskuša biti v tem vesten, napreden, human in čim uspešnejši pri zdravljenju bolnikov; do svojih sodelavcev in sočloveka pa poskuša biti pošteno tovariški v pravem pomenu besede«.

15. decembra 1976. leta se je prim. dr. F. Cundrič upokojil po 40 letih trdega dela v otorinolaringologiji in 31 letih vodenja oddelka kot starosta otorinolaringologije na Štajerskem in edina priča ustanovitve samostojnega oddelka za ORL v Mariboru.

Prof. dr. Borut Gorišek ob njegovi 80-letnici

Avtorja: prof. dr. Iztok Takač, dr. med., svetnik, prim. prof. dr. Elko Borko, dr. med.

Foto: arhiv klinike za ginekologijo in perinatologijo

Prim. prof. dr. Borut Gorišek, dr. med., višji svetnik, specialist ginekologije in porodništva, predstojnik Oddelka za ginekologijo od 1990 do 1993, predstojnik Oddelka za porodništvo od 1998 do 1999, predstojnik Službe za ginekologijo in perinatologijo od 1993 do 2002.

hranilka vrnila v Slovenijo in Borut je v Limbušu pri Mariboru končal osnovno šolo, v Mariboru pa gimnazijo in maturo opravil leta 1958. Leta 1959 se je vpisal na Univerzo v Zagrebu, po materini smrti leta 1962 pa je nadaljeval študij na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani. Študij medicine je zaključil 20. junija 1966 in nato odslužil obvezni vojaški rok v sanitetni šoli v Beogradu, nato pa še v Bohinjski Beli.

Obvezni zdravniški staž je opravljal v Splošni bolnišnici Maribor in maja 1968 opravil strokovni izpit. Takrat so mu odobrili specializacijo iz ginekologije in porodništva in po končanem strokovnem usposabljanju v Splošni bolnišnici Maribor in na Ginekološki kliniki v Ljubljani je 20. junija 1972 opravil specialistični izpit.

Vse od takrat pa do svoje upokojitve 30. novembra 2011 je služboval v Splošni bolnišnici in UKC Maribor ter s svojim strokovnim, pedagoškim in znanstveno-raziskovalnim delom prispeval, da se je ginekološki oddelek Splošne bolnišnice Maribor lahko preoblikoval v Ginekološko kliniko, Splošna bolnišnica Maribor pa v Univerzitetni klinični cen-

ter Maribor. Borut Gorišek se je rodil 30. septembra 1939 v Mariboru v zavedni slovenski družini. Oče Milan je bil diplomirani pravnik, ki je že leta 1942 padel v NOB. Mati Drina, rojena Skaljer, je bila zdravnica, ki je vse od leta 1945 pa do svoje smrti delovala v Splošni bolnišnici Maribor. V zgodovino mariborskega zdravstva se je zapisala s tem, da je v bolnišnici ustanovila Oddelek za transfuzijo in ga vodila vse do svoje smrti leta 1962.

Borut Gorišek je svojo mladost preživel v izseljenstvu v Banja Luki. Po končani 2. svetovni vojni se je mati samo-

ter Maribor.

Borut Gorišek se je leta 1962 poročil z znano slovensko zdravnico Heleno roj. Reberšek, ki je bila dolgoletna predstojnica Oddelka za nalezljive bolezni in vročinska stanja Splošne bolnišnice Maribor, s katero ima dve hčerki.

Strokovna dejavnost

Področje njegovega strokovnega delovanja je bila ginekološka onkologija. Strokovno se je izpopolnjeval v bolnišnici Queen Elisabeth Hospital v Gatesheadu v Angliji (1973 – 4 tedne), na Ginekološki kliniki v Erlangu (1982 – 4 tedne), na Ginekološki kliniki v Gradcu (1988 – 4 tedne), na Ginekološki kliniki v Ulmu (1988 – 2 tedna), na Ginekološki kliniki v Marburgu (1987 – 2 tedna), na Ginekološki kliniki v Berlinu (1989 – 4 tedne) ter na Ginekološki kliniki v Ljubljani (1976 – 1 teden in leta 1994 – 2 tedna) ter na Onkološkem inštitutu v Ljubljani leta 1983.

Leta 1972 je bila na pobudo Janka Držečnika in z zavzemanjem Franca Rostaherja ustanovljena ambulanta za bolezni dojke, v kateri so začeli delati Borut Gorišek in torakalni kirurgi. Borut Gorišek se je za tovrstno delo usposabljal v bolnišnici Queen Elisabeth Hospital v angleškem Gatesheadu in nato v ambulanti razširil diagnostični postopek še s pnevmocistografijo in galaktografijo.

Tako je že leta 1972 dobil mesto vodje Centra za bolezni dojke na Ginekološkem oddelku Splošne bolnišnice Maribor.

Leta 1977 je po sodobnih principih začel opravljati radikalne vulvektomije pri malignih obolenjih zunanega spolovila in kasneje v ekipo vključil še plastičnega kirurga.

Leta 1980 je z Onkološkega inštituta v Ljubljani prenesel nove izkušnje s kemoterapijo in ponovno začel zdraviti rakave bolnice s polikemoterapijo in po t. i. tripleks shemi. Sočasno so pri bolnicah z rakom materničnega telesa začeli opravljati bolj radikalne operacije, predvsem po starem Wertheimu.

Leta 1981 je začel izvajati diagnostične biopsije pri tumorjih dojke, opravil pa je tudi prve suprapubične drenaže mehurja po radikalnih operacijah genitalnih tumorjev.

Od leta 1982 je opravljal dolžnosti namestnika predstojnika Ginekološkega oddelka Splošne bolnišnice Maribor.

Leta 1984 je začel zdraviti rakave bolnice po shemi CAP I (Platinol, Adriablastin, Endoxan). Začel je s citoreduktiv-

nimi operacijami, ki poleg odstranitve rotil vključujejo še odstranitev pečice, vseh intraabdominalnih zasevkov, kakor tudi pelvično in paraaortno limfadenektomijo.

Leta 1989 je bil imenovan za vodjo Odseka za ginekološko onkologijo na Ginekološkem oddelku Splošne bolnišnice Maribor, že julija leta 1990 pa je bil imenovan še za predstojnika celotnega Ginekološkega oddelka Splošne bolnišnice Maribor. Od leta 1993 do leta 2002 je opravljal naloge predstojnika Službe za ginekologijo in perinatologijo Splošne bolnišnice Maribor, od takrat pa je deloval kot višji svetnik in svetovalec predstojnika.

Avgusta 1991 se je začela obnova ginekološkega oddelka, ki se je medtem začasno preselil v kirurško stolpnico. Z obnovo sta se največ ukvarjala Borut Gorišek in Elko Borko. Obnova je bila zaključena je 15. julija 1992, ko so svečano odprli prenovljeni oddelek. Od skupno 4590 m² površin je bilo 3700 m² obnovljenih iz sredstev samoprispevka, 890 m² pa je preuredila bolnišnica z lastnimi sredstvi.

Prof. dr. Borut Gorišek med svečanim govorom ob otvoritvi prenovljenega Oddelka za ginekologijo 15. julija 1992.

Na njegovo pobudo je bil 1. januarja 1993 v porodnišnici ustanovljen citogenetski laboratorij.

Leta 1993 sta se ginekološki in porodniški oddelek združila v Službo za ginekologijo in perinatologijo, ki jo je vodil Borut Gorišek.

Kolektiv Službe za ginekologijo in porodništvo leta 1993.

Leta 1995 je organiziral in omogočil razvoj novega strokovnega področja – psihoterapije za hospitalizirane in ambulantne bolnice.

Istega leta je omogočil razvoj in strokovno izvajanje fizikalne terapije na Oddelku za porodništvo in kasneje na nivoju celotne Službe za ginekologijo in perinatologijo.

Kot organizator strokovne dejavnosti v Splošni bolnišnici Maribor je izpeljal združitev samostojnih oddelkov za ginekologijo in porodništvo v enotno Službo za ginekologijo in perinatologijo in leta 1996 sodeloval pri preobrazbi službe v Klinični oddelek za ginekologijo in perinatologijo. Tako je 11. oktobra 1996 minister za zdravstvo Božidar Voljč podelil ginekološko-porodniški službi naziv Klinični oddelek za ginekologijo in perinatologijo Maribor.

1. avgusta 1998 je prevzel vodstvo Oddelka za porodništvo in s tem še bolj povezal ginekologijo s porodništvom v organizacijsko celoto.

Dotlej enotni ginekološki oddelek se je 15. junija 1999 pod njegovim vodstvom preoblikoval v tri samostojne oddelke, ki so skupaj z Oddelkom za perinatologijo (bivši Oddelek za porodništvo) tvorili Službo za ginekologijo in perinatologijo, ki je odtlej vsebovala štiri samostojne oddelke.

7. oktobra 1999 je UNICEF mariborski porodnišnici podelil naziv Novorojencu prijazna porodnišnica, kar je predstavljalo veliko spodbudo za širjenje informacij o dojenju in pomoč vsem materam, ki želijo dojiti svoje otroke

Prim. prof. dr. Borut Gorišek in pesnik Tone Pavček med odkrivanjem plakete »Novorojencu prijazna porodnišnica« 7. oktobra 1999.

Skupno Službo za ginekologijo in perinatologijo je vodil do 1. septembra 2002.

Med strokovnimi dosežki je treba naglasiti njegov prispevek pri uveljavljanju termovizije v medicino, zlasti v diagnostiko bolezni dojk, ginekoloških tumorjev in varikokele. S sodelavci je v Centru za odkrivanje bolezni dojk razvil sodobne diagnostične metode (mamografijo,

aspiracijsko citologijo, UZ preiskave, stereotaktične RTG vodene igelne biopsije in ultrasonografijo).

Že zgodaj se je ukvarjal z ugotavljanjem prisotnosti virusov herpes pri ženskah s predrakavimi spremembami materničnega vratu, v operativno tehniko pa je kot prvi v Sloveniji vpeljal uporabo prečnega reza pri radikalnih operacijah zaradi raka materničnega vratu.

Pri zdravljenju ginekoloških rakov je uvedel citoreduktivne operacije z limfadenektomijami in nadaljeval ter s sodobnimi stališči razširil sistemsko polikemoterapijo rakavih ginekoloških bolezni. Med operativnimi posegi je s kirurgi za pla-

stično in rekonstruktivno kirurgijo vpeljal interdisciplinarni način operativnega zdravljenja raka zunanjega spolovila in dojk. Borut Gorišek je član Zdravniškega društva Slovenije, član ginekološke sekcije SZD, član Evropskega združenja za ginekologijo (EAGO) in član Evropskega združenja za ginekološko onkologijo. Za svoje zasluge in prispevek pri razvoju stroke je leta 1982 dobil odlikovanje dela s srebrnim vencem, posebno priznanje združenja ginekologov bivše Jugoslavije (UGOJ) leta 1988, minister za zdravstvo in socialno varstvo pa mu je leta 1992 podelil naziv primarij.

Pedagoška dejavnost

Borut Gorišek ima dolgoletne izkušnje tudi kot usposobljen pedagoški delavec. V pedagoško delo se je vključil že v času specializacije iz ginekologije in porodništva. Na Srednji zdravstveni šoli Juge Polak je predaval ginekologijo in porodništvo.

Prav tako je predaval ginekološko operativno tehniko na enoletnem tečaju za usposabljanje instrumentark.

Leta 1973 sta Borut Gorišek in Bojan Vrečer napisala poglavje v monografiji Termovizija v medicini.

Od leta 1980 je vrsto let predaval študentom Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani in sodeloval pri izvajanju obveznih vaj, ki so se opravljale iz ginekologije in porodništva v takratni učni bolnišnici Maribor.

Leta 1993 je predaval slušateljem Višje zdravstvene šole in nato opravljal naloge nosilca predmeta na Visoki zdravstveni šoli Univerze v Mariboru. Od ustanovitve Medicinske fakultete Univerze v Mariboru je sodeloval pri predavanjih in seminarjih za študente Medicinske fakultete Univerze v Mariboru.

Organiziral in izvedel je pet šol za diagnostiko bolezni dojk v okviru podiplomskega izobraževanja za ginekologe in splošne zdravnike.

Od leta 1990 je bil član Razširjenega strokovnega kolegija za ginekologijo in perinatologijo in od leta 1993 Razširjenega strokovnega kolegija za onkologijo pri Ministrstvu za zdravstvo Republike Slovenije.

Po opravljenem doktoratu je bil 26. februarja 1980 prvič imenovan za docenta na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani, drugič 26. februarja 1986 in tretjič 20. junija 1995.

V naziv izredni profesor je bil izvoljen na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani 11. junija 2001.

Od leta 1980 je bil član Katedre za ginekologijo in porodništvo na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani.

Leta 1995 je postal član republiškega Razširjenega strokovnega kolegija za ginekologijo in porodništvo ter podpredsednik sekcije za ginekologijo in porodništvo v okviru Slovenskega zdravniškega društva.

5. junija 1997 so v Mariboru na njegovo pobudo ustanovili Združenje za senologijo Slovenije. Bil je tudi izvoljen za predsednika društva v prvem mandatnem obdobju.

14. aprila 2003 je bil imenovan za višjega svetnika.

Na Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru je bil predsednik

Akadskega zbora od leta 2005 do 2007.

Bil je prvi predstojnik Katedre za ginekologijo in porodništvo na Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru in je te dolžnosti opravljal do 30. maja 2007.

Bil je mentor pri enem magisteriju, 45 specializantom iz ginekologije in porodništva ter 39 sekundarijem.

V učbeniku Ginekologija za zdravstvene šole je napisal tri prispevke. Učbenik je izšel leta 1975 in ponovno v razširjeni obliki leta 1977.

Prav tako je bil sourednik in avtor prispevkov v učbeniku Ginekologija, ki je izšel leta 1998 in ponovno v razširjeni obliki leta 2006. Sodeloval je tudi pri pripravi učbenika Ginekologija v elektronski obliki, ki je bil objavljen leta 2008.

Raziskovalna dejavnost

Že zgodaj na začetku svojega znanstveno-raziskovalnega delovanja se je posvetil raku na genitalnem aparatu in boleznim dojk. Doktorat z naslovom Dijagnostična vrednost termovizije kod tumora dojke ocenjivana kvadrupleks postopkom, ki ga je obranil na Univerzi v Sarajevu leta 1978, je bilo prvo od evidentiranih raziskovalnih poročil iz njegove bibliografije.

Leta 1994 je sodeloval v raziskavi Barvna Doppler ehosonografija tumorjev jajčnika.

Leta 1996 je poročal o zaključnih rezultatih več raziskovalnih nalog. V naslednjih treh letih je s sodelavci delal na raziskovalnem projektu o zdravljenju cervikalne intraepitelne neoplazije z diatermijsko zanko in o rezultatih poročal v letnih poročilih.

Leta 1997 je s sodelavci poročal o prvih rezultatih raziskovalne naloge Zdravljenje cervikalne intraepitelne neoplazije z diatermijsko zanko.

Leta 1998 je v reviji International Journal of Obstetrics and Gynecology izšel članek, v katerem so poročali o okužbi s HPV 16 in 18 pri ženskah z različnimi stopnjami cervikalne intraepitelijske neoplazije. Ta članek je istega leta mednarodno združenje ginekologov in porodničarjev (FIGO) proglasilo za najboljši raziskovalni članek iz dežel v razvoju.

Leta 1999 je s sodelavci prijavil raziskovalno nalogo Učinkovitost konizacije z elektro-zanko.

Leta 2002 je s sodelavci poročal o rezultatih raziskave Vloga CORE biopsije pri nepalpabilnih lezijah dojke.

Leta 2006 je s sodelavci poročal o rezultatih raziskave Diagnostična vrednost prokalcitonina pri pelvičnih vnetjih.

V revijah z IF je objavil skupno 14 prispevkov, v katerih je bil prvi ali glavni avtor. Njegovo mednarodno odmevnost dokazuje 87 citatov.

Ob visokem jubileju se prof. dr. Borutu Gorišku iskreno zahvaljujemo za njegov izjemni prispevek k razvoju ginekologije in perinatologije v Mariboru, za njegovo vizionarsko usmerjanje svojih učencev v področja subspecializacije, kakor tudi za vse znanje, ki ga je nesebično prenašal na mlajše kolegice in kolege. Hkrati mu želimo še obilo zdravja in prijetnih trenutkov tudi v prihodnje.

Mirko Černič

Avtor: prim. dr. Gregor Pivec, dr. med.

Mirko Černič se je rodil 29. aprila 1884. leta v Metliki. Po osnovnem šolanju, ki ga je opravil, kakor se je sam izrazil »v žametni – mehki, zasanjani Beli Krajni«, je nato obiskoval gimnazijo v Novem mestu. V tem času se je skupaj s slovensko mislečimi vrstniki nižjih letnikov oplajal pri Janezu Trdini in občudoval sedmo- in osmošolca, pesnika Dragotina Ketteja. Zadnja dva

letnika in maturo je končal na klasični gimnaziji v Ljubljani 1905. leta. Narodnostna občutja je »kot podeželski dijak« v tem času povezoval z epiko Antona Aškercja, iz katere je črpal »pobudo in smernice«. Vzhajajoča moderna z Ivanom Cankarjem mu ni bila blizu, saj je »z neizrečeno omamno melanholijo širila njemu tuj strup nemoči«.¹

Odločil se je za študij medicine na graški in kasneje dunajski medicinski fakulteti. Kot študent in zavzet sokol, sledeč Tyrševim smernicam, je postal član Slovenskega akademskega društva na Dunaju.² Že takrat je začel s publicističnim delom. Leta 1909 je razpravljal o Slovenski visoki šoli v Ljubljani³ in nato 1910. leta objavil poljudno-znanstveni članek »Telesni naš postanek, razvoj in konec«⁴ ter izobraževalni prispevek »Higiena na kmetih«⁵. Publicistično delo z objavami v različnih publikacijah in časopisih, predvsem pa skrb za lepo slovensko besedo sta ga nato spremljali celo življenje. Promoviral je na Dunaju 1911. leta, kjer je tudi začel svojo zdravniško kariero.

V svoji knjižici spominov, ki jo je naslovil »Doživljaji in doživetja«, je zase dejal, da je zdravnik in bolnik, partizan, besednjakar, lovec, mož in oče. V tej knjižici se spominja svojih študentskih let in dela kot mlad zdravnik na kliniki prof. dr. Juliusa Hochenegga, kirurga, ki mu je bil učitelj kirurgije (izdal je tudi obsežen učbenik kirurgije). Prof. Hochenegg je bil učenec slavne šole Teodorja Billrotha, tako da je kirurško znanje, ki ga je pridobil mladi zdravnik dr. Černič, pravzaprav povezano in naslonjeno na avstrijsko kirurško tradicijo in na eno največjih imen kirurgije 19. stoletja. V svojih spominih omenja tudi ginekologa in porodničarja Alfonza Rosthorna, internista prof. Neusserja in patologa oz. anatoma Weichselbauma kot svoje sodelavce in deloma tudi učitelje.⁷

Leta 1913 se je prežet s panslovansko idejo kot zdravnik – prostovoljec udeležil druge balkanske vojne. Bil je na srbsko-bolgarski fronti kot pomoč sanitetni službi srbske vojske. To mu je kasneje v prvi svetovni vojni škodilo.⁸

Nasploh so v Avstro-Ogrski živeči Slovani v času prve in druge balkanske vojne čutili tesno povezanost z ostalimi slovanskimi narodi. Duha tistega časa med zdravniki je v svoji knjigi spominov Med ranjenimi srbskimi brati ujel starosta sokola na slovenskem dr. Ivan Oražen.⁹

Prva svetovna vojna je mladega zdravnika kirurga Mirka Černiča zatekla na Dunaj. Ob tem je (kot slovenski domoljub in pobornik južnoslovanske ideje) zapisal, da so ga močno prizadele »ogabne in škodoželjne besede dunajskih mogotcev: le dajmo jih, vrzimo slovanske, avstrijske polke na preklete Srbe in Ruse; pakaža naj se zgrize med seboj in uniči samo sebe – mi pa bomo uživali zemeljske blaghe«.¹⁰

Poziv v avstrijsko vojsko je dobil takoj na začetku vojne, tako da se je moral na mobilizacijo javiti v bataljon gorskih lovcev v Kanalu na Soči, kjer je bilo zborna mobilizacijsko mesto tega bataljona z namenom, da se bataljon premesti na rusko fronto. Glede na to, da je bil mladi kirurg Mirko Černič učenec prof. Hochenegga, so ga septembra 1914 premestili v frontno bolnišnico v Tarnov v Galiciji. Po začetnih uspehih ruske armade, ki je avstrijsko vojsko v letih 1914–1915 potisnila vse do Krakova, se je frontna linija najprej umirila, nato so v maju leta 1915 izvedli Avstrijci protiofenzivo in potisnili rusko armado vse do Lublina. Pri vseh teh operacijah je sodeloval kot kirurg za frontno linijo tudi dr. Černič.¹¹

V svoji knjigi spominov omenja srečanje s tajno službo avstrijske vojske zaradi sodelovanja v drugi balkanski vojni – obdolžili so ga namreč rusofilstva in srbofilstva. Bil je torej na zagovorih zaradi svojega političnega prepričanja. V spominih omenja tudi, da so bili ti razgovori in raziskave neprijetne, pomagal pa mu je slučaj. Ranjen je bil štabni major baron Waldstetten, ki je bil pripadnik 97. infanterijskega polka avstrijske vojske.¹² To so bili Tržačani, saj so imeli pehotni polki na Slovenskem številke, ki so se končevale na 7.¹³ Tako so bili Mariborčani 47. polk, Celjani 87. polk, Krajnci oz. Ljubljanci 17. polk, Celovčani 7. polk, Tržačani torej 97. polk.

Glede na to, da je imel baron Waldstetten zaradi rane na nogi plinsko gangreno, so ga hoteli transportirati na dunajsko kirurško kliniko. Z Dunaja so sporočili, da je na frontni liniji učenec prof. Hochenegga dr. Černič in priporočili, da ga prepeljejo v njegovo bolnišnico, kjer mu je dr. Černič amputiral nogo. Baron Waldstetten je preživel. Želel je nagraditi svojega kirurga, zato ga je vprašal, ali želi imeti odlikovanje »signum laudis« ali napredovanje. Dr. Černič ni želel niti enega niti drugega, prosil ga je samo za posredo-

vanje pri avstrijskih tajnih službah, naj ga osvobodijo zasliševanj v zvezi z njegovim srbo- in rusofilstvom.¹⁴

Marca 1915. leta je zbolel za pegavim tifusom. Poslan je bil v bolnišnico v 40 vrst oddaljen Kisielin, kjer je tifus tudi prebolel. Kakor pravi v svojih spominih, je bil potek bolezni tipičen z izpuščajem, delirijem in tremi tedni karantene v epidemijski bolnici v Vladimir Volinskem. Začetno rehabilitacijo je opravil na Dunaju pri prof. Hocheneggu, s pomočjo katerega je začasno odšel domov in potem še na trimesečno okrevanje v oficirsko okrevališče na Semmeringu.¹⁵ Po vrnitvi na fronto je postal najprej vodja bolnišnice v Tomaszovu, severno od Lvova. Nato pa je bil po posredovanju barona Waldstettna, njegovega prijatelja, konec leta 1916 premeščen v kasarno v Šentvidu pri Ljubljani in ob božiču leta 1916 v domobransko vojašnico v Ljubljani, kjer je dočakal konec I. svetovne vojne.¹⁶

Po vojni je z odlokom deželne vlade za Slovenijo, z dne 10. 5. 1919 in s kraljevim dekretom 30. 8. 1919, prevzel vodenje kirurškega oddelka in na začetku za krajše obdobje celotne mariborske bolnišnice. V bolnišnico je prišel 1. julija 1919. S tem je prvič v zgodovini vodstvo bolnišnice prešlo v slovenske roke. Dr. Černič je v svojih spominih zapisal, da je bilo v tem času v mariborski bolnišnici čutiti veliko nemškega duha, kljub napisu nad vrati, ki je že bil v slovenskem jeziku. Ponorčuje se tudi iz govorice Mariborčanov, ki je bila spakedrana nemščina (»marpurger taič«) s posameznimi slovenskimi besedami, npr. »moja frava šmerne špira v lampi.«¹⁷

Po krajšem strokovnem vodenju bolnišnice je bila kasnejša skrb novega predstojnika uvedba sodobnih kliničnih metod zdravljenja, med katere lahko štejemo prizadevanje za najsodobnejšo oskrbo travmatoloških bolnikov¹⁸ in seveda nujno potrebna reorganizacija kirurškega oz. takratnega eksternega oddelka. Postopoma so se iz omenjenega oddelka odcepljali drugi oddelki, ki so danes samostojni. Tako se je že leta 1919 osamosvojil oddelek za bolezni ušes, nosu in grla ter očne bolezni pod vodstvom prim. Janka Dernovška, kasneje 1920. leta pa še oddelek za kožne in spolne bolezni pod vodstvom prim. dr. Hugona Robiča. Ginekologija in porodništvo sta se kot samostojni oddelki odcepila od kirurgije leta 1928. Predstojnik je postal dr. Josip Benčan.

Medicinski oz. interni oddelek je bil samostojen že pred 1. svetovno vojno, na novo pa ga je prevzel in počasi posodabljal dr. Ivan Matko. Leta 1927 so s prispevki Protituberkulozne lige dogradili pulmološki odsek.¹⁹

Prof. Šerko je perspektivnega novega predstojnika kirurgije v Mariboru nagovarjal k sodelovanju na Medicinski fakulteti v Ljubljani, za kar se je odločil mnogo let kasneje. Šele leta 1946 je postal predavatelj za medicinsko terminologijo. Ni vzdržal dolgo. Ob času upokojitve 1948. leta se je odpovedal tudi tej funkciji. Sodobniki so znali povedati, da ga je najbolj tepla njegova neposredna odkritosrčnost,

povezana s kolerično naravo²⁰, verjetno pa tudi nekaj prizadetosti zaradi upokojitve.

Njegovo neizprosno načelno naravo odraža znana polemika med prim. Černičem in prof. Funkejem z Dunaja o mazaštvu konec dvajsetih oz. v začetku tridesetih let. Šlo je za celjskega mazača Poljšaka, ki je s pomočjo mazila, v katerem je bilo nekaj rastlinskega olja, nekaj smole – kolofonije, nekaj svinca ali občasno tudi arzena, poskušal zdraviti maligna obolenja oz. maligne bule. Polemika je bila objavljena tako v strokovni literaturi, kot je Wiener medizinische Wochenschrift, kakor tudi v poljudni, kot je Marburger Zeitung. Razprava se je končala z razsodbo Avstrijskega zdravniškega združenja (Gesellschaft der Ärzte) in je bila v korist Mirka Černiča ter njegovih prizadevanj proti mazaštvu.²¹

V svoji knjigi spominov se je dotaknil tudi družine. S soprogo sta imela štiri otroke. Gmotni položaj ni bil idealen, še posebej, ker se je leta 1929 odločil za gradnjo zasebnega sanatorija v takrat zgornji Gosposki, danes Tyrševi ulici. Ta gradnja mu je vzela veliko energije, predvsem pa finančnih sredstev. Gradil je z lastnimi sredstvi, nekaj si je pomagal s kreditom banke ter dodatno s poroštvom občine. Sanatorij je bil popolnoma dokončan in izplačan šele leta 1940.²²

Okupacijo leta 1941 je dočakal kot predstojnik I. kirurškega oddelka Splošne bolnišnice Maribor. Kot zavedni Slovenec je bil skupaj z družino med prvimi izseljen. Transporti so potekali iz meljske kasarne v druge dele Kraljevine Jugoslavije (Černičevi so bili izseljeni v Srbijo)²³. Nameščen je bil v bližini Užica, kjer je doživel razkol odporniškega gibanja v Srbiji z začetki partizanskega odpora v obliki »Užiške republike«. Že leta 1942 mu je uspela vrnitev na dom svoje soproge na Dolenjsko. Leta 1943 se je skoraj šestdesetleten priključil partizanskemu odporniškem gibanju, kjer je leta 1944 postal predstojnik ene od treh partizanskih bolnišnic na osvobojenem ozemlju. Šlo je za bolnišnico Kanižarica pri Črnomlju, namenjeno civilnemu prebivalstvu. Skupaj z ginekologom dr. Tonetom Cizljem, nekdanjim direktorjem SB Trbovlje, sta kot izgnanca iz Štajerske opravljala kirurško službo²⁴. Poleg vsega je dr. Černič našel čas za sodelovanje pri partizanskem Zdravstvenem vestniku.²⁵ Zdravstveni svet pri predsedstvu SNOS-a je poleg omenjene bolnišnice ustanovil še podobni v Trebnjem in v Starem trgu pri Ložu.²⁶

Bolnišnica se je s sanitetnim materialom in zdravili oskrbovala iz vojaške partizanske lekarne »Bober« na Stražnjem Vrhu. Imela je 40 postelj, interni in kirurški oddelek ter 20 postelj v izolirnici. Leta 1944 se je tu zdravilo 727 bolnikov, kirurških posegov je bilo 507. Sodelavci se spominjajo, da so v to bolnišnico bili prepeljani poškodovani ob nesrečnem preizkusu minometa, pri katerem je bil smrtno zadet komandant Franc Rozman – Stane. Druga posebnost so bile vizite dr. Černiča v latinščini. To navado je povzel po dunajski kirurški kliniki (verjetno po svojem učitelju dr. Ho-

cheneggu), na kateri je služboval kot mlad kirurg. Seveda je bilo to v tej bolnišnici na Kanižarici v tragikomičnem naspotju z materialno situacijo, npr. bolniki so ležali na slamaricah, vizita pa se je vršila v latinščini. Klub težki materialni situaciji pa obstaja poročilo iz tega časa o uspešnem zdravljenju s penicilinom puerperalne sepse. Pred koncem vojne so bolnišnico premestili v Srbske Moravce, od koder se je potem maja 1945 Mirko Černič vrnil v svoj Maribor.²⁷ Aprila 1948 so mu nacionalizirali sanatorij v Tyrševi ulici. Čeprav je takratne oblasti prosil za primerno zamenjavo za hišo v Ljubljani, otroci so namreč študirali v Ljubljani, so mu dodelili hišo pod Kalvarijo, kjer je 27. julija 1956 umrl. Prim. dr. Mirko Černič je bil široko razgledan, kulturni človek, ki se je zadnja leta življenja posvetil medicinski terminologiji. Kot jezikoslovec, ki se je boril za razumljiv in na ljudskem izrazoslovju temelječ medicinski jezik, je postal eden pomembnih slovenskih medicinskih terminologov. Napisal je nekaj knjig in brošur ter številne strokovne in poljudne članke s področja zdravstvene tematike, že omenjeno knjigo spominov, nekaj prevodov, številne jezikovne razprave, nekaj razprav o lovstvu in posamezne stanovske sestavke.

Njegova najpomembnejša dela s področja medicinske terminologije so: Klinični besednjak, Klibes 1941, (Ljubljana: Konzorcij Zdravniškega vestnika, 1941), za katerega je dejal sam, da je »moral v svet kot nedonošen in nedozorel plod, ker mu je razvoj svetovnih dogodkov leta 1940 in 1941 grozil, da sploh ne bo zagledal belega dne, če ne bo čim prej sestavljen in tiskan«,²⁸ Slovenska zdravstvena beseda (Ljubljana: Slovenski knjižni zavod, 1947), Zdravstveni priročnik (Ljubljana: Prešernova knjižnica, 1951), Slovenski zdravstveni besednjak (Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1957) in zbirka njegovih medicinsko-jezikovnih kritik Vejavica (Maribor: založba Obzorja, 1958). Obe zadnji sta izšli po njegovi smrti.

Njegovi nasledniki dr. Janko Držečnik, dr. Eman Pertl in dr. Franjo Smerdu so nadaljevali delo in izdali Slovenski zdravstveni besednjak, ki so ga uporabljale številne generacije zdravstvenih delavcev. Ob Černičevi sedemdesetletnici 1954. leta so mu pod uredništvom dr. Eman Pertla posvetili del mariborske številke Zdravstvenega vestnika.²⁹

Ko so sodobniki vprašali dr. Černiča: »Čuj, Mirko, tega nam še nisi nikdar povedal, kaj te je pravzaprav pripravilo do tega, da si postal besednjakar?«, je na to vprašanje obširno odgovoril, da je bilo to okolje Trdinovih Bajk in povesti o Gorjancih v povezavi z novomeško gimnazijo, na katero je hodil (že omenjeni) Dragotin Kette. Mlajši sošolci so ga občudovali kot bajno božanstvo, nestrpno čakajoč na njegove novo izdane pesmi v Ljubljanskem Zvonu. Ravnatelj gimnazije in pisatelj Franc Detela, upokojeni prof. frančiškan Ladislav Hrovat in prof. Koštiala Westra so vsak od njih prispevali svoj delež pri ljubezni do materinščine. Pri tem seveda ni pozabil omeniti tudi svojega rojaka Otona Žu-

pančiča, ki je med drugim zapisal: »Alfa in Omega! Beseda! Bojna moč, ki stari kaos si ločila v dan in noč.«³⁰

Mirko Černič je bil brez dvoma eden tistih, ki je dajal smer in vsebino svoji okolici in času, predvsem pa je del svoje belokranjske duše in dolenske širine pustil v Splošni bolnišnici in mestu Maribor. Dilema, kako ob ustanovitvi Medicinske fakultete Univerze v Mariboru in Kliničnega centa Maribor poimenovati redno letno strokovno srečanje kirurgov, je bila enostavna.³¹ Kot na dlani se je ponujal lik Mirka Černiča s Kirurškimi dnevi – Černičev simpozij.³²

POL LETA V OBČI DRŽAVNI BOLNICI LJUBLJANA (OKTOBER 1932 – MAJ 1933)

Zaradi potrebe po novem predstojniku na kirurškem oddelku ljubljanske bolnišnice se je leta 1932 Mirko Černič odločil za prevzem te funkcije. To svojo bolečo izkušnjo v Ljubljani je opisal oz. strokovno obdelal v dveh člankih v Zdravstvenem vestniku v letih 1933–1934. Občutke je strnil v latinski izrek: »Sit venia verbo«³³

V času njegovega osemmesečnega vodenja oddelka je prišlo do osmih primerov sepse. Sumilo se je na okužen kirurški material in instrumentarij, ljudska domišljija in govornice so začele namigovati na kriminalna dejanja v zvezi s tem. Dejstvo je, da dr. Černič v svojih člankih natančno opiše razmere na takratni kirurgiji v Ljubljani, kadrovsko zasedbo in tudi prostorske možnosti ter opremo. Niti v enem stavku ne omenja kakršnih koli kriminalnih ozadij.³⁴

Prostorske razmere na kirurgiji so bile slabe. Hiša je bila stara več kot 40 let, ob dograditvi leta 1895 je imela 147 postelj. V času predstojništva dr. Černiča so v te prostore natrpali 217 postelj, včasih sta na teh posteljah ležala tudi po dva bolnika. Dejstvo, da je Ljubljana po I. svetovni vojni postala del Jugoslavije, in bolniki, ki so prej hodili v Gradec, Celovec, Trst, Gorico ali celo na Dunaj, so sedaj vsi gravitirali oz. hodili na ljubljansko kirurgijo. Tako so bile prostorske razmere nevzdržne, kar dr. Černič dokazuje z velikostjo ali prostornino na pacienta. Močno se je tudi povečalo število operacij. Na primer: leta 1922 so sprejeli 4162 bolnikov, od tega so jih operirali 1100, leta 1932 pa 9957, od tega je bilo potrebno operirati 6735 bolnikov. Tudi razmere v operacijskih dvoranah niso bile idealne. Operacijske dvorane so bile sicer velike, vendar niso imele prostorov za predpripravo bolnikov in instrumentarija. V oddelku so delali trije kirurgi: dr. Mirko Černič, dr. Vladimir Guzelj in dr. Oton Bajec. Ostali so bili specializanti oz. sekundariji. V hiši tudi ni bilo dvigal, tako da so morali bolnike, posebej tiste, ki so bili na ekstenziji, nositi v rentgenološki paviljon, ki je bil oddaljen od kirurgije. Osem septičnih primerov se je zgodilo med 18. februarjem in 11. marcem leta 1933. Ukrepi, ki jih je podvzel predstojnik dr. Černič, so bili omejitvev operacij

na nujne posege, programske operacije so odpadle, razkuževanje oddelka, nov preizkus sterilizatorja, mikrobiološki pregled instrumentarija in perila ter obvezilnega materiala. Odredil je tudi preizkusni pregled sterilnosti vseh raztopin, kot so npr. bencin, alkohol, sublimati, jodova tinktura in šivalnega materiala. Odredil je bris žrela vsemu zdravstvenemu osebju. Banovinska uprava je odredila še upravni nadzor.³⁵ Kljub vsem tem ukrepom sta se v aprilu leta 1933 pojavila še dva primera sepse, ki sta potem pripeljala do objav v dnevnem časopisu, predvsem v Jutru, kjer so bila vsa mogoča namigovanja, tudi na že prej omenjena kriminalna ozadja. Vzroka za sepso in krivdo sta do danes ostala nejasna, tako pravi Mirko Černič (kljub temu, da so v medijih pisali o sepsi tolerati oz. sepsi artificialis).³⁶

Tako se je dr. Černič maja 1933 odločil, da se vrne v Maribor, kjer ga je med tem časom nadomeščal dr. Lavrič, ki je bil zaposlen v mariborski bolnišnici od leta 1926 in se je ravno takrat vrnil s specializacije v Zagrebu. Zamenjava mlajšega dr. Lavriča namesto dr. Černiča na ljubljanski kliniki se je v nadaljevanju pokazala kot zelo uspešna. Kot eden najbolj znanih slovenskih učiteljev kirurgije je z razvojem novih kirurških specializacij trasiral strokovni razvoj v drugi polovici dvajsetega stoletja.³⁷

Resigniran Černičev »Sit venia verbo« je dobil srečen zaključek, verjetno tudi zaradi njegove lastne odločitve o vrnitvi v Maribor.

¹² Prav tam

¹³ M. Černič: Doživljaji in doživetja, Založba Obzorja Maribor, 1954

¹⁴ Prav tam

¹⁵ Prav tam

¹⁶ G. Pivec: Razvoj Bolnišnice Maribor od ustanovitve do druge svetovne vojne (doktorska disertacija), Univerza Maribor, Medicinska fakulteta 2011, str. 176-227

¹⁷ Prav tam

¹⁸ E. Pertl: Življenje in delo dr. Mirka Černiče, zdravstveni vestnik, 23, Mariborska številka(3-4), 1954, str. 46-51

¹⁹ G. Pivec: Razvoj Bolnišnice Maribor od ustanovitve do druge svetovne vojne (doktorska disertacija), Univerza Maribor, Medicinska fakulteta 2011, str. 176-227

²⁰ E. Pertl: Življenje in delo dr. Mirka Černiče, Zdravstveni vestnik, 23, Mariborska številka (3-4), 1954, str. 46-51

²¹ M. Černič: Doživljaji in doživetja, Založba Obzorja Maribor, 1954

²² Prav tam

²³ Z. Konjajev: Pismo mediko-historično sekciji ZDS, predsedniku E. Boriku, 5.6.2019

²⁴ Prav tam

²⁵ Prav tam

²⁶ Z. Konjajev. Prvo zdravljenje s penicilinom v civilnem zdravstvu med vojno leta 1944, Zdravstveni vestnik, 2005; 6-8: str. 477-479

²⁷ Prav tam

²⁸ E. Pertl: Primarij dr. Mirko Černič (nekrolog), Zdravstveni vestnik, št 11, letnik 25, str. 441-443, Ljubljana, 1956

²⁹ E. Pertl: Življenje in delo dr. Mirka Černiče, Zdravstveni vestnik, 23, Mariborska številka (3-4), 1954, str. 46-51

³⁰ E. Pertl: Življenje in delo dr. Mirka Černiče, Zdravstveni vestnik, 23, Mariborska številka (3-4), 1954, str. 46-51

³¹ G. Pivec, V. Flis: pričevanje

³² I. Černičev simpozij - Kirurški dnevi, zbornik, 12. junij 2009; G. Pivec: Mirko Černič. str. 4-7; Supplement I - 2009 Medicinskega mesečnika

³³ Černič, M: Ljubljanski kirurški oddelek, sepsa spomladi 1933 in še kaj: poročilo in opozorilo: Zdravniški vestnik 1933; 5: 381-387, Zdravniški vestnik 1934; 6: 24-29

³⁴ Prav tam

³⁵ Prav tam

³⁶ Prav tam

³⁷ G. Pivec: Razvoj Bolnišnice Maribor od ustanovitve do druge svetovne vojne (doktorska disertacija), Univerza Maribor, Medicinska fakulteta 2011, str. 176-227

¹ E. Turk, J. Jeras, R. Paulin: Dobrovoljci, Kladivarji Jugoslavije 1912-1918, Ljubljana 1936; M. Černič: Kako sem zorel v dobrovoljca (Misli o problemu malega naroda), str. 113-118

² Prav tam

³ M. Černič: Slovenska visoka šola v Ljubljani, Vseučiliški odsek dunajskega dijaštva, Ljubljana 1909, str. 36

⁴ M. Černič: Telesni naš postanek, razvoj in konec, poljudnoznanstvena razprava s slikami, Gorica 1910

⁵ M. Černič: Higijena na kmetih, Ljudska knjižnica, zv. 3,4, Krško 1910

⁶ E. Pertl: Življenje in delo dr. Mirka Černiča, Zdravstveni vestnik, 1954; Mariborska številka, 23: str. 46-51

⁷ M. Černič: Doživljaji in doživetja, knjiga spominov; Založba Obzorja Maribor, 1954

⁸ E. Turk, J. Jeras, R. Paulin: Dobrovoljci, Kladivarji Jugoslavije 1912-1918, Ljubljana 1936; M. Černič: Kako sem zorel v dobrovoljca (Misli o problemu malega naroda), str. 113-118

⁹ I. Oražen: Med ranjenimi srbskimi brati, Sokolska matica; izdal Sokol I Ljubljana, 1913

¹⁰ E. Turk, J. Jeras, R. Paulin: Dobrovoljci, Kladivarji Jugoslavije 1912-1918, Ljubljana 1936; M. Černič: Kako sem zorel v dobrovoljca (Misli o problemu malega naroda), str. 113-118

¹¹ M. Černič: Doživljaji in doživetja, Založba Obzorja Maribor, 1954

Junija je Fakulteta za zdravstvene vede Univerze v Mariboru podelila nagrade in priznanja.

Pohvalo Fakultete za zdravstvene vede Univerze v Mariboru za uspeh pri študiju so prejeli:

- Rosemarie Franc, dipl. bab., strokovna vodja zdravstvene nege Oddelka za perinatologijo, študentka podiplomskega študijskega programa 2. stopnje Management v zdravstvu in socialnem varstvu.
- Marko Tijanič, dipl. zn., zaposlen v Enoti za intenzivno medicino operativnih strok, študent podiplomskega študijskega programa 2. stopnje Zdravstvena nega, smer Urgentna stanja v zdravstvu.
- Sandra Tijanič, dipl. m. s., zaposlena v Enoti za anesteziologijo, študentka podiplomskega študijskega programa 2. stopnje Zdravstvena nega – smer Zdravstvena nega.

Pohvalo Fakultete za zdravstvene vede za »Naj mentor v kliničnem okolju« je prejela Dragica Križanec, dipl. m. s., zaposlena na Oddelku za psihiatrijo.

Zaposlenim iskreno čestitamo in jim želimo še veliko uspeha pri delu in raziskovanju.

Zaposleni v zdravstveni in babiški negi UKC Maribor

Aprila je dr. Mojca Dobnik na Fakulteti za organizacijske vede Univerze v Mariboru uspešno zagovarjala doktorsko disertacijo z naslovom Vplivni dejavniki stresa med zaposlenimi v zdravstveni negi v slovenskih bolnišnicah in njihova povezanost s kulturo kakovosti in varnosti.

Dr. Mojci Dobnik iskreno čestitamo in ji želimo veliko uspeha na strokovnem in akademskem področju.

Zaposleni v zdravstveni in babiški negi UKC Maribor

In memoriam

Borivoj Lavrič, dipl. inž.

V letošnjem juniju smo prejeli žalostno vest, da nas je zapustil Borivoj Lavrič, univ. dipl. inž. elektrotehnike, dolgoletni vodja organizacijske enote Medicinska elektronika, ki se danes imenuje Oddelek za biomedicinsko tehniko. Borivoj Lavrič je bil starosta kliničnega inženirstva v Sloveniji, pionir dejavnosti v naši zdravstveni ustanovi ter v Sloveniji ter mentor številnim strokovnjakom s področja tehnične podpore uporabnikom medicinskih aparatov.

Borivoj Lavrič je bil rojen 12. avgusta 1926 na Vranskem. Gimnazijo je obiskoval v Celju, šolanje pa je prekinila druga svetovna vojna. Prisilna mobilizacija je temeljito spremenila načrte mladega intelektualca, kot je spremenila življenja premnogim ljudem v naših krajih. Vojno viхро je preživel na bojiščih Francije in Italije in se po končani vojni srečno vrnil v domači kraj. Šolanje je nadaljeval na Tehniški fakulteti v Ljubljani, kjer je leta 1967 končal študij elektrotehnike.

Do leta 1971 je služboval na Inštitutu za elektrovezve v takratni Iskri in v Podjetju za telekomunikacije Celje. Opravljal je dela na področju razvoja in proizvodnje merilnih instrumentov ter projektiranja širitve telekomunikacijskega omrežja. Leta 1971 se je prijavil na razpisano delovno mesto vodje Odseka za vzdrževanje in popravilo medicinskih aparatov v bolnišnici, ki je takrat deloval v okviru Skupnih služb Bolnišnice Maribor in se je kasneje preoblikoval ter preimenoval v Medicinsko elektroniko v okviru Službe za oskrbo in vzdrževanje. Z delom na tem delovnem mestu je začel 1. julija 1972. Ob nastopu službe v Mariboru se je mlada družina preselila v naše mesto.

Začetki nove poklicne kariere na področju tehnične podpore uporabnikom medicinskih aparatov so bili skromni; delovna miza in stol sta bila začetek nove dejavnosti. Intelektualno okolje in potrebe po znanjih s področja elektrotehnike v hitro razvijajoči se medicinski tehniki sta pomenila številne izzive. Izjemen je njegov doprinos tehnične podpore na področju pletizmografije in zajemanja električnih fizioloških signalov, kot so EKG, EEG in EMG. Sodeloval je pri razvoju medicinskih aparatov, ki je pred petdesetimi leti pri nas potekal na področju elementarnega razvoja kardiokirurške tehnike, infuzijskih črpalk in drugih medicinskih pripomočkov, in bil aktiven tudi na področju standardizacije medicinskih aparatov.

Poklicno kariero v naši ustanovi je opravljal kot vodja organizacijske enote Medicinska elektronika, ki se je pod njegovim vodstvom kadrovske širila in tehnično ter strokovno napredovala. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je Medicinska elektronika delovala v prostorih stare kirurgije. Nato so se leta 1986 preselili v stavbo stare pralnice. Novi prostori so omogočili še intenzivnejši razvoj dejavnosti s čedalje bolj naraščajočimi zahtevami.

Zaposleni v Medicinski elektroniki so nabirali znanja in izkušnje s področja vzdrževanja medicinskih aparatov in pridobili številne stike s takratnimi dobavitelji opreme. Danes lahko potrdimo, da je enota Medicinske elektronike pod vodstvom inž. Lavriča postala valilnica kadrov in znanja s področja kliničnega inženirstva v Sloveniji. Številni sodelavci so svoje poklicne kariere nadaljevali v podjetjih dobaviteljev medicinske opreme in oblikovali sedanjo ponudbo storitev tehnične podpore uporabnikom medicinskih aparatov v slovenskih zdravstvenih ustanovah. Tako je bilo v devetdesetih letih prejšnjega stoletja v organizacijski enoti zaposlenih šest oseb (krajše obdobje tudi sedem), ki so s sodobnimi orodji in instrumenti obvladovali vzdrževanje številnih naprav.

Borivoj Lavrič se je upokojil leta 1992. Vsa leta je z nami ohranjal stike z občasnimi obiski, ko smo mu lahko predstavili nove naloge in ko nam je podelil drobec svojih strokovnih in življenjskih izkušenj.

Borivoja Lavriča bomo ohranili v spominu naše ustanove kot predanega in vestnega sodelavca ter kot strokovnega in pravičnega vodjo našega oddelka.

Oddelek za biomedicinsko tehniko,
Bojan Vračko

Zahvale

Spoštovani,

konec meseca junija sva s hčerko Aniko bili sprejeti na pediatriji v UKC Maribor. Že ob sprejemu sem tako jaz, kot ona, začutila toplino osebja. Ker si kot starš zaskrbljen za svojega otroka, si zagotovo nekoliko v stresu. Na tem oddelku so z nama ravnali tako, kot da bi bili velika družina. Nisva imeli občutka, da sva v bolnišnici. Zahvala gre vsem medicinskim sestram in bratom ter pediatrom. Velikokrat slišimo negativne kritike glede medicinskega osebja, s čimer pa se jaz nikakor ne morem strinjati. Za naju so vedno našli toplo besedo in kar se mi je zdelo najpomembnejše, ni jim bilo vseeno za naju. Ob izmeni se je vsaka medicinska sestra ustavila pri naju in vprašala po počutju. Takšne topline še nisem doživela nikjer v bolnišnici.

Velika zahvala pa gre pediatrijni Aleksandri Zorko Brodnik, kirurgom iz kirurškega oddelka, ki so vsaki dan prihajali na pediatrijo na preglede, in sestri Petri, ki je s svojo toplino in prijaznostjo najino bivanje naredila prijetno. Iz srca hvala za vse dobro. Še naprej delite toplino in prijaznost do vseh, ki pridejo do vas.

Petra Šegula z Aniko

Spoštovani,

dne 5. 8. 2019 sem bila obravnavana na Oddelku za infekcijske bolezni in vročinska stanja.

Iskreno želim pohvaliti zdravnika Davorja Petka, ki me je obravnaval in s svojo strokovnostjo, pristopom in prijaznostjo navdušil.

Čisto vsakemu pacientu se je posvetil v največji možni meri in prav zaradi tako človeškega odnosa sem se tudi sama počutila bolje.

Srčno upam, da se zavedate vrednosti takšnih zaposlenih.

Pohvalila bi tudi sestre, ki so bile v tem času tam, saj so bile kot sončki, ki skrbijo za naše udobje. Hvala za to čudovito izkušnjo!

**S spoštovanjem in prijetnimi pozdravi,
Milošević Ljiljana**

Zahvala Oddelku za nevrološke bolezni

Iz srca bi se rada zahvalila vašim čudovitim sestram. Dobra volja in pozitiven odnos so v teh najtežjih trenutkih življenja največ vredni. Sestre, hvala vam za vse, za vsak nasmeh in vaše srčno opravljeno delo.

Vedno vas bom imela v lepem spominu. Če se še kdaj vidimo, naj bo to zunaj na ulici.

Sanja Čavlovič

Spoštovani!

zelo me veseli, da je današnji dan pokazal, da je geslo »S strokovnostjo in prijaznostjo do zdravja« še vedno upravičeno – kar smo občutili ob vsakem maminem obisku v UKC Maribor, kakor tudi v lastni družini ob dveh rizičnih nosečnostih, ki sta se ob obilo človeške in strokovne podpore kljub vsem težavam in pogostim dvomom srečno iztekli, kar potrjujejo dva zdrava in živahna fanti.

Gospodu prof. dr. Stojanu Potrču se iskreno zahvaljujem, ker me je kljub številnim obveznostim osebno poklical in mi posredoval informacije, ki so me pomirile. Pogovor z njim je potrdil številna mnenja nekdanjih bolnikov njegovega oddelka oz. njihovih svojcev, ki so se o njem izražali v presežnikih. Dobil sem tudi informacijo, da je mamina zdravnica Urška Gajšek, s katero se je o dogodku pogovoril, zelo strokovna in prizadevna zdravnica, ki je s svojo zavzetostjo pripomogla k temu, da je bila mamina operacija tako hitro na sporedu. Za njen trud smo ji vsekakor zelo hvaležni in verjamemo, da gre za dobro zdravnico, ki bo, če bo želela, morda iz te situacije lahko tudi pridobila kakšno novo izkušnjo ali idejo na področju komuniciranja s svojci (previdnost je vsekakor še kako na mestu, a vendar obstajajo zanesljive metode preverjanja identitete klicatelja in v primeru, kot je naš – velika oddaljenost – je treba narediti izjemo).

Tako je z naše strani grenak priokus današnjega jutra izginil in vera v kvalitetne medčloveške odnose in zdrav razum v UKC povrnjena.

Ob zaključku bi želel še pojasniti, čemu sem elektronsko pismo poslal na dva naslova in ne samo predstojniku oddelka. Glede na številne pozitivne stvari, ki smo jih slišali o prof. dr. Potrču – navsezadnje je tudi mama večkrat omenila njegov izjemno topel in prijazni človeški odnos – vsekakor ni šlo za nezaupanje njemu oziroma željo preskočiti hierarhijo. Gre le za to, da na spletni strani Oddelka za abdominalno kirurgijo ni bilo mogoče najti nobenega elektronskega naslova. Telefonske komunikacije zaradi neugodnih jutranjih izkušenj nisem želel ponovno uporabiti, da ne bi še koga spravil v neprijeten položaj. Pogovor s prof. dr. Potrčem me je seveda prepričal v to, da se lahko v primeru tovrstnih nesporazumov vselej obrnem neposredno nanj, kar bom v prihodnje seveda storil. Zelo me veseli, da ima Oddelek za abdominalno kirurgijo predstojnika, ki je tako zelo dostopen, odprt, razumevajoč in prijazen.

Ponovno bi se želel zahvaliti za tako hitro obravnavo mojega dopisa, za prejete informacije, razumevanje in človeško toplino. Želim vam še veliko uspehov!

Lep pozdrav,
mag. Robert Šoster, prof. fiz

Spoštovani,

Pohvala in zahvala celotnemu osebju na očesnem oddelku, kjer sem bil hospitaliziran skoraj 3 tedne. Zahvala zdravnicama Barbari Krunic, ki je opravila UZ srca in Katji Karničnik, ki je opravila UZ vratnih žil. Še posebej pa bi pohvalil odnos in pristop izr. prof. dr. Tomaža Gračnerja in zdravnice Klavdije Slaček. Takšno mnenje izražam tudi v imenu ostalih pacientov, ki so bili v sobi z menoj, ki pa jih je bilo kar nekaj. Ko sem jim omenil, da se bom zahvalil, so rekli, da naj omenim tudi njih.

Poklical sem na RTV Slovenija in varuhinji pravic gledalcev in poslušalcev povedal o svoji pozitivni izkušnji na očesnem oddelku UKC Maribor. Predlagal sem, naj novinarji poročajo tudi o pozitivnih primerih v zdravstvu, ne pa samo o negativnih, s čimer se je tudi sama strinjala.

Roman Jurič

Spoštovani,

Vsaka nosečnost in porod sta za žensko edinstven življenjski dogodek, ki ju težko enačiš z drugimi doživetji. Moja nosečnost in porod sta potekala varno in brez posebnih večjih zapletov, za kar se moram zahvaliti predvsem ginekologinji doc. dr. Vilmi Kovač, ki je ves čas budno spremljala klinično stanje in z veliko mero empatije prisluhnila mojim težavam. Velika zahvala tudi porodničarki Veroniki Anzeljc za vestno in strokovno vodenje nosečnosti, s čimer je pokazala, da dobrega zdravnika odlikuje tudi veder odnos do svojega pacienta. Pohvalit pa moram tudi fizioterapevtko Renato Štraser, nje ne več kot čudežne roke in poglobljeno znanje, ki je blagodejno vplivalo na moje telo in počutje. Več kot navdušena pa sem bila tudi nad delom babice Erike Marin. Njene dolgoletne izkušnje na področju babištva so neprecenljive, saj zna s svojim umirjenim pristopom pridobiti pozornost še tako zahtevne porodnice. Hvala tudi srčnim sestram na Kliniki za ginekologijo in perinatologijo. Izkušnja poroda v UKC Maribor je bila lepa in bi jo priporočila vsaki nosečnici. V prvi vrsti zaradi strokovnosti in varnosti tako porodnice kot novorojenčka.

Maja V. K., Maribor

Zahvala mag. Matjažu Voršič,

dne 6. maja 2019 sem bila operirana zaradi težav s hrbtenico. Imela sem neznosne bolečine in zadnje štiri mesece sem se lahko gibala samo s pomočjo bergel. Po zaslugi mag. Matjaža Voršiča po operaciji ponovno samostojno hodim in občutek je božanski.

Po tej poti bi se mu rada iskreno zahvalila za vso pomoč in razumevanje. Hkrati iskrena hvala tudi celotni operacijski ekipi, ki je poskrbela, da je med operacijo potekalo vse normalno. Iskrena hvala tudi celotnemu osebju nevrokirurškega oddelka za vso pomoč in vse lepe ter prijazne besede. Hvala tudi fizioterapevtkam za vaje v času okrevanja.

Hvaležna pacientka Metka Šegula

Na oddelku za ORL in MFK UKC Maribor sem bila dne 6.6.2019 operirana zaradi vstavitve kaluarnega implantata. Operacijo je opravil doc. dr. Janez Rebol. Iskreno se mu zahvaljujem za uspešno operacijo in njegovo skrb in prijaznost po operaciji in v času, ki sem ga preživela na oddelku v bolnišnici.

Prav tako se zahvaljujem celotnemu osebju na omenjenem oddelku za vso skrb in prijaznost, ki sem je bila deležna.

**S spoštovanjem,
Dragica Modic**

Spoštovani,

Podpisani Igor Vodnik, prof. zgodovine, rojen 17. 1. 1957, pacient na psihiatriji od 6. 3. 2019. Na oddelek sem prišel zaradi izgorelosti in zlasti zato, ker sem izjavil, da če ne bom mogel vzdrževati družine, bom končal častno. Sprejeli so me na oddelek D1. Dne 27. 4. 2019 mi je umrla žena, nato pa sem zaradi zadušitve skoraj umrl. Rešil me je zdravnik Simon Rajh, ki mu dolgujem zahvalo za vso dobroto in optimizem, s katerim me je vedno postavil na noge. Za vse paciente se potrudi enako in s svojo pozitivno energijo ugodno vpliva na ves kolektiv.

Pohvalo si zasluži tudi prim. Mojca Muršec, ki je svojemu pacientu poklonila veliko oblačil in je izjemno topla oseba. Pohvaliti je potrebno tudi vse mlade zdravnice, socialno delavko in terapevтки. Prav tako je pohvala namenjena gospe Kirbiš, ki iz srednje zdravstvene šole pripelje skupino dijakov, ki s svojo mladostjo in svežino popestrijo pacientom bivanje. Zahvalo dolgujem tudi gospodu Šefiku, ki s svojo prijaznostjo in svojo ekipo fantov skrbi za paciente.

Pohvaliti želim tudi vse požrtvovalne sestre, ki delajo v nemogočih razmerah. Vsi so kot ena velika družina, ki je pripravljena pomagati.

Želim vam vse dobro in iskrena hvala,

Igor Vodnik

Sem pacientka, ki sem bila hospitalizirana na Oddelku za endokrinologijo in diabetologijo. Celotnemu medicinskemu osebju sem hvaležna za vse, kar so naredili zame. Posebej sem presenečena nad prijaznostjo treh medicinskih bratov, ki delajo na tem oddelku.

Posebna zahvala gre mojemu sobnemu zdravniku Mateju Završniku za uspešno zdravljenje in prijaznost.

Želim, da bi pristojne institucije namenile več denarja zdravstvu in bi s tem izboljšale pogoje vašega dela vam in zagotovile boljše osebne dohodke.

Hvaležna pacientka

Mnogo prebiramo o kritikah zdravstva, zdravnikov, o nezadovoljstvu pacientov, vendar vedno le ni tako. Po nesreči sem nekaj dni ležala na oddelku za travmatologijo, ki velja za enega najzahtevnejših v bolnišnici. Zaposleni so skrbni, delavni, potrpežljivi, prijazni, kar ni lahko med hudo bolnimi starejšimi upokojenci. Prijaznost in strpnost osebja sta že del zdravja prizadetih.

Ko je vstopil zdravstveni delavec Omer Kadrić, so bolnice pozabile na hude bolečine. Prinesel je toliko pozitivne energije, tako human odnos, hkrati s sodelavci, ki so zelo strpni in prijazni. Posebna zahvala doc. dr. Igorju Movrinu za strokovna reševanja težkih primerov.

Lahko smo ponosni na odlične ekipe zdravnikov v mariborski bolnišnici, ki jim lahko zaupamo. Potrudimo se s spoštovanjem in nagrajevanjem zaposlenih na težkih in zahtevnih delovnih mestih, da jih ne bomo poklanjali tujini. S svojimi znanji ste potrebni doma, zato ostanite z nami!

Slavica Golob

Zahvala oddelku za dializo

Ob nenadni in mnogo prezgodnji smrti najine žene in mame Margarete Mali se zaposlenim na oddelku za dializo iskreno zahvaljujem za vso skrb in prijaznost pri njenem skoraj 6 let trajajočem zdravljenju zaradi odpovedi ledvic. Dobro se zavedava, da bi brez dialize, ki ji je bila podvržena trikrat tedensko, najina žena in mama že prej preminula, tako pa ste jo ohranjali pri življenju, hkrati pa znali poskrbeti, da ji bivanje pri vas ni bilo preveč mučno.

Rada vas je imela – predstojnika oddelka in vse druge zdravnice oziroma zdravnike, celotno medicinsko osebje. Da vas je kljub mučni bolezni imela tako rada, ste zaslužni tudi vi. S svojo prijaznostjo in potrpežljivostjo ste jo hrabili pri njenem zdravljenju.

Pozdravite prosim tudi tiste paciente in pacientke, s katerimi je bila pri dializi v isti skupini.

Prosiva, da ob priložnosti najino zahvalo prenesete tudi nekaterim drugim oddelkom v UKC Maribor, predvsem nefrološkemu oddelku, nevrološkemu oddelku, radiološkemu oddelku, oddelku za kardiologijo in angiologijo ter oddelku za žilno kirurgijo.

**Hvala vam,
Franček in Matjaž Mali**

Ob uspešni operaciji žolčnih kamnov se res lepo zahvaljujem prim. prof. dr. Potrču in Vidu Pivcu ter celotnemu osebju na oddelku za nesebično pomoč.

Vsem še enkrat hvala,

Stanislav Kregar

Zahvala Oddelku za abdominalno in splošno kirurgijo,

Zahvaljujem se prim. prof. dr. Potrču in dr. Jagriču za nesebično pomoč in podporo pred in po operaciji. Zahvalila bi se tudi medicinskim sestram, še posebej sestri Moniki, ki je vedno z nasmehom na obrazu prinesla sonce v sobo, čeprav je zunaj deževalo,

Magdalena Mitič

Iskrena hvala vsem medicinskim sestram v enoti za intenzivno nego in terapijo na pediatričnem oddelku UKC Maribor, ki so po operativni rekonstrukciji lobanje skrbele za najinega sina. Še posebej pa se zahvaljujem neonatalni pediatrinji Tanji Dukić Vuković ter nevrokirurgu Tomažu Šmigocu, vključno z operacijsko ekipo, za izjemno in strokovno opravljeno delo.

Ana in Aljoša

Zahvaljujem se vam za skrb in nego pri zdravljenju moža Bogdana Kasjaka

Hvaležna žena pacienta

Bivalne razmere pacientov so precej slabe. V času, ko sem bil hospitaliziran, je bila temperatura v 6. nadstropju stolpnice 31 stopinj. Sicer pa je osebje res zelo korektno in prijazno. V takšnih razmerah je verjetno tudi osebju zelo težko vzdrževati dobro voljo. Vendar se ne dajo in kot rečeno zaslužijo vso pohvalo.

Jožef Sobočan

Zahvala,

leto 2019 se je za vedno zapisalo v zgodovino naše družine. Iskrena hvala celotnemu negovalnemu osebju Oddelka za kardiologijo in angiologijo za vso pomoč pri negovanju moje preljube mame, za vso toplino in spodbudne besede, dr. Meti Penko za izjemno zavzetost in profesionalen odnos. Zahvaljujem se tudi celotnemu negovalnemu osebju Oddelka za nefrologijo, predvsem zato, da se je naša družina lahko tako lepo in tiho poslovila od nam vsem predrage osebe, ki je kljub vsem naporom izgubila bitko z življenjem. Hvala tudi zdravniku Jožefu Hrenu za izrečeno in izkazano sožalje ter vsem tistim sodelavcem in sodelavkam, ki ste bili v teh težkih trenutkih z nami. Zahvaljujem se tudi celotnemu negovalnemu kolektivu Oddelka za infekcijske bolezni in vročinska stanja za negovanje moje hčerke Line, za vse prijazne in spodbudne besede, čeprav delate v zares nemogočih razmerah. Zahvala tudi asist. Sibili Unuk in doc. dr. Nini Gorišek Miksić za čudovit pristop in zdravstveno obravnavo.

Spoštovane moje stanovske kolegice, brez vašega neutrudnega in plemenitega dela medicina danes ne bi bila takšna, kot je.

Stanko Milutinović z družino

Najlepše se zahvaljujem specialistu doc. dr. Čizmareviću za vso pomoč, hitro in korektno opravljen poseg zobne ciste. Iskrena hvala tudi celotnemu oddelku ORL in MFK za sočuten odnos in dobro organizacijo na oddelku.

Želim še naprej uspešno in dobro delo v zadovoljstvo nas pacientov in vas zaposlenih.

**Lep pozdrav,
hvaležna pacientka Branka**

Spoštovani,

danes, 16 dni po operaciji, sploh ne morem verjeti, da sem imel takšne bolečine. Lepo se zahvaljujem mag. Matjažu Voršiču za hitro in uspešno operacijo. Ste odlična ekipa!

Stanko Gergolet

Spoštovani,

Mogoče sem oseba, ki Vam je do danes poslala največ pohval, pa Vam o sebi želim povedati samo dve stvari:

1. Moja življenjska opredelitev v medčloveških odnosih je vsebovana v zlatem pravilu, in to je zapisano v Svetem pismu: »Tako torej vse, kar hočete, da bi ljudje storili vam, tudi vi storite njim! To je namreč postava in preroki.« (Matej 7,1)
2. Kot človek HODIM, GLEDAM, VIDIM, SLIŠIM, IZVEM, PRESOJAM, SKLEPAM, in ODLOČAM.

Ne glede na to, da je že minilo nekaj časa, toda danes želim po tej pot podati POHVALO in PRIZNANJE UKC MARIBOR, Inštitutu za fizikalno in rehabilitacijsko medicino, Fiziatrični ambulantni medicinske rehabilitacije, zdravnici asist. Vidi Bojnec, dr. med., spec. fiz. in reh. med., ter medicinskemu osebju, ki mi je nudilo terapije od 4. 9.2019. do 26. 9.2019. Žal mi je, da imena medicinskega osebja ne morem navesti, ker si jih nisem zapomnil.

S svojim delom so odstranili bolečino iz mojih spodnjih okončin ter utrdili mojo hojo tako, da sedaj lahko več prehodim. Njihovo uspešno delo bi podal v petih točkah, in sicer:

1. SPREJEM PACIENTA

Prijazen, strokoven, ker so zahtevali vse moje dotedanje izvide.

2. VSAKODNEVNE TERAPIJE

Vsakodnevne terapije so bile vedno prilagojene zdravstvenemu stanju pacienta ter potrebni vsebini same terapije, da bi ta prinesla tudi svoj učinek.

3. STROKOVNOST

Vsaka vaja je bila strokovno pojasnjena, prikazana, obrazložena ter spremljana, da bi se je pacient naučil pravilno izvajati.

4. ORGANIZACIJA DELA

Organizacija dela je potekala ob določenih terminih.

5. KAKOVOST DELA:

Pri izvajanju že naučenih vaj ter pri terapijah, ki se izvajajo na aparatih, kontrolirajo potek vaje in počutje pacienta.

Od srca Vam želim še veliko takšnih uspehov!

Lep pozdrav!

Pavle SIJANTA

Zahvala,

Stanko Milutinović, oče Predraga Milutinovića, vsa družina, sorodniki in prijatelji iz Bijeline, bi se želeli zahvaliti in pohvaliti vaše delo. Zahvaljujemo se vam za vse, kar ste naredili za Predraga, ki je bil pri vas na zdravljenju in je imel le 2 odstotka možnosti, da preživi. Želel bi pohvaliti celotno osebje in vse zdravnike na drugem in petem nadstropju kirurške stolpnice. Zahvala gre vsem zdravnikom in zdravnicam in posebej njegovemu zdravniku Alojzu Kranjcu. Zahvaljujem se vam, da nisem imel omejitve pri obiskih svojega otroka in da sem lahko bil cel čas z njim. Hvala, da obravnavate vse paciente enako in da ste mojemu otroku rešili življenje. Lepi pozdravi so namenjeni županu Maribora, ki je lahko ponosen na takšne zdravnike in osebje, zaposleno v UKC Maribor. Ti so lahko vzor bolnišnicam in ambulantam širom po svetu. Moj otrok je zdaj na rehabilitaciji na URI – Soča, kjer so ga lepo sprejeli in smo zelo zadovoljni. Ko bomo končali zdravljenje v Ljubljani, vas ponovno obiščemo.

Hvala in lep pozdrav,

Stanko Milutinović z družino

Duhovna oskrba v UKC Maribor

Katoliška cerkev ima kapelo Antona Martina Slomška v zgradbi Oddelka za ORL in očne bolezni, in sicer v kleti 2. Dostop do kapele je iz smeri drugih oddelkov možen po podzemnem hodniku. Sveta maša je vsak dan od 19.24 do 19.54, kar pacientom omogoča vrnitev na oddelok do 20. ure. Duhovnik je dosegljiv na telefonski številki 041286352.

- Sveta spoved je pred sveto mašo ali po njej in po dogovoru.
- Obisk duhovnika, ki ga lahko pokličete ob vsakem času, honorira UKC Maribor.
- Verski tisk bolnikom poklanja Slovenska Cerkev.
- Evangeličanska cerkev ima sedež na Trubarjevi ulici 1 v Mariboru. Dosegljivi so na številki 02 250 21 60.
- Srbska pravoslavna cerkev ima sedež na Tržaški cesti 13 v Mariboru. Dosegljivi so na telefonski številki 031 774-394.
- Islamska skupnost v Sloveniji ima v Mariboru sedež na Zagrebški 47. Dosegljivi so na telefonski številki 031 838-548.

Opravičilo uredništva

V prejšnji številki Naše bolnišnice, leto 2019, letnik XX, številka 2, je na strani 24 prišlo do napake, za kar se avtorjem članka opravičujemo. Pod pravilnim naslovom je bilo objavljeno napačno besedilo. Članek z naslovom Onkološka zdravstvena nega – praznovanje naše raznolikosti zato v tokratni številki ponovno objavljamo.

VHOD

Iz lajfa hodijo vsi mi ven, kot da nobenega se ne tiče.

Že en cajt moj fon je tiho, ker noben me ne pokliče, jaz pa za moj narod se vedno naprezam, folk okoli mene čaka, kaka bo moja naslednja poteza.

Doba informacij te razpoči, ko dinamit,

app na smartfonu za vse, da si lahko privoščiš bit zabiti, mam jih vsi; se več ne potrebuje met napalmov, zato ker lajf nam uničuje zgolj gola realnost.

Ko enkrat maš svobodo, z boso nogo bi pohodo panj, nihče me ni uničo, tolko ko se sam, a včasih rata mi vseeno, kot da bi me premikastili oni, ker sem prevečkrat obremenjen z lastnimi demoni, prek družbe do okužbe pa si naveličan, začneš dvomit v svet lastnih prepričanj in zaradi najav boš bičan, pa če si zaveden, prepričan sem, da bog je, ampak vem da prezaseden.

Hitro padeš v apatijo, tak da vedno pazi se, al pa smo potrti dalje, ko steklene vazice, prihodnost je dvomljiva, to že vemo, ker se ne upam vprašat več, kaj bom čez par let delo.

Zakaj še vun nisi šou, za Slovenijo, da ne gnijem, menjat državo mi je premalo, jaz bi menjal galaksijo, vrstnikom pa se jebe, iščejo se vsi na sredi, ne morš najt samega sebe, če iz sebe nič ne narediš, eni v oblakih so, eni raje fušajo, zraven mene taki, ki se raje smučajo.

Yo, saj veš kaj mislim, brez elana,

a rekli bojo, da ne spadam- ker mam samo kapljice terana, ne verjamejo, da bi pod vplivi, kadarkol bil polaman, ker me pač ne vidiš, da bi sam skadil pol grama, taki stil podava, jaz pa alterego v dvesto pilsih, včasih, sn wasted tak fejest, da ne ločim res od misli, sem pošten pa raje nimam, kot da dilam fix peke, če so nebesa, veš da not si švercam 6 packe, kak lahko folk, ki je imel išče, če našel bo na puf, če bi jih dobo še 10 čukov, jaz bi sprašo v luft. Jebeš muziko, če samo čas se notri tanka, pokaži enga, ki ob večji vsoti ga ne zmanjka, ko ti zmanjka idej, zlasti še navdiha, če je čas denar, zakaj za toti čas ni več kredita?

Ni to glavna tema, pesmi so pod točko razno, če dans umrem, se zdi premalo mi pustit le glasbo.

Vsak bi svoje poslanstvo rabo,

moje so dejanja tekstov, tvoja da te ni folk med platami bil pozabo, dam sebi v glavo, da ne bi ki v pozabi to blo, hočem bit, ko Krambergerjev zadnji govor.

Še vedno gledam po vrstnikih istih, kam smo prišli, punce na viških, si spočijejo ob porodniških, če prihodnost tak zapravim, al pa na zabavi, kjer ni žur bil, če ga ne pozabim, se mi oboje gabi.

Nočem kombo teh stvari, ko za vse se

zdim ko bomba, ki folk čaka, ko cajtng da se raznese, eksplozije ko Sektor z Mortal Kombat intelektom, če bi bil Mad Max, bi lahko v eno fural Interceptor ...

Mišel Ristov – Amo Socialec, socialni delavec UKC Maribor
(Pesem je mogoče slišati na albumu En dan z istim naslovom)

Zgodovino UKC Maribor pišemo zaposleni ...

Iz arhiva UKC Maribor

Komisija za počitniško dejavnost leta 1983

Univerzitetni
klinični center
Maribor

Vabilo 220 let

Vljudno vas vabimo na svečano akademijo
ob 220. obletnici ustanovitve mariborske bolnišnice, ki bo potekala
pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja

v SNG Maribor v četrtek, 28. novembra 2019 s pričetkom ob 19. uri.

Svojo udeležbo prosim javite na e-naslov 220letnica@uke-mb.si ali na telefonsko številko 02/321 1000.
Udeležbo javite najkasneje do ponedeljka, 11. novembra 2019.

Iz kuhinje

Bučna juha s kostanji

Sestavine:

- 80 g korenja (1 večji koren)
- 50 g kokosovega masla
- 2 majhni čebuli
- 850 g buče
- 1 l zelenjavne jušne osnove
- 300 g olupljenega kuhanega kostanja
- sol
- poper
- muškatni orešek
- 2 žlici smetane
- 1 zvrhana žlica smetane za kuhanje

Kostanj skuhamo, ohladimo in olupimo. Bučo očistimo in narežemo na kocke. Čebulo olupimo in sesekljam. V večjem loncu za juhe raztopimo maslo in na njem popražimo čebulo. Dodamo kocke buče in mešamo še približno pet minut. Zalijemo z jušno osnovo in kuhamo, dokler se buča ne zmehča. Dodamo kostanj, začnimo po okusu in vse skupaj zmešamo s paličnim mešalnikom. Juhi dodamo žlico smetane za kuhanje, premešamo in postrežemo. Dober tek!

NOVOLETNO SREČANJE

za zaposlene

petek, 6. 12. 2019 ob 19h
Festivalna dvorana Lent

Napovednik strokovnih srečanj

NAZIV SREČANJA	DATUM SREČANJA	LOKACIJA SREČANJA	INFORMACIJE/ PRIJAVE
TOP 40	24. – 26. 10. 2019	Rogaška Slatina	www.ukc-mb.si
Oskrba dihalne poti	25. – 26. 10. 2019	Medicinska fakulteta Maribor	www.ukc-mb.si
Mala šola urgentne onkologije – Maligna kompresija hrbtenjače	7. 11. 2019	UKC Maribor	www.ukc-mb.si
XV. Ortopedsko srečanje	8. 11. 2019	Medicinska fakulteta Maribor	www.ukc-mb.si
Šola anesteziologije, reanimatologije in perioperativne intenzivne medicine	8. 11. 2019	Medicinska fakulteta Maribor	www.ukc-mb.si
Akutna stanja v vaskularni nevrologiji	14. 11. 2019	Medicinska fakulteta Maribor	www.ukc-mb.si
Otrok v intenzivni negi in terapiji	14. 11. 2019	UKC Maribor	www.ukc-mb.si
3. Mariborski dan KVČB	22. 11. 2019	Hotel City	www.ukc-mb.si
Bolezni materničnega vratu in kirurško zdravljenje	6. – 7. 12. 2019	Medicinska fakulteta Maribor	www.ukc-mb.si
Optimalna obravnava kardiološkega zdravnika	11. 12. 2019	Hotel Mercure, Maribor	www.ukc-mb.si
Adolescent Identity Treatment	17. – 18. 1. 2019	UKC Maribor	www.ukc-mb.si
Šola anesteziologije, reanimatologije in perioperativne intenzivne medicine	24. 1. 2020	Medicinska fakulteta Maribor	www.ukc-mb.si
Cepljenje nosečnic, otrok, mladostnikov in zdravstvenega osebja	31. 1. 2020	UKC Maribor	www.ukc-mb.si
XXX. srečanje pedatrov in XVII. Srečanje medicinskih sester v pediatriji	3. – 4. 4. 2020	Hotel Habakuk	www.ukc-mb.si